

T.C
Ardahan Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

YEREL YÖNETİMLERDE DEMOKRASİ VE KENT KONSEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ARDAHAN ÖRNEĞİ

Ali KAYA

Dr. Öğr. Üyesi Abdulsemet YAMAN

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2019

YEREL YÖNETİMLERDE DEMOKRASİ VE KENT KONSEYLERİ ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA: ARDAHAN ÖRNEĞİ

Ali KAYA

Dr. Öğr. Üyesi Abdulsemet YAMAN

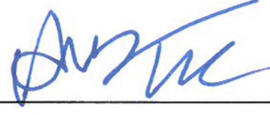
Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

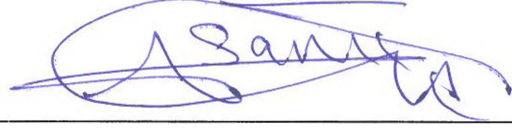
Ardahan, 2019

KABUL VE ONAY

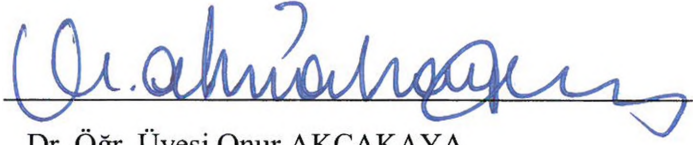
Ali KAYA tarafından hazırlanan “Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Kent Konseyleri Üzerine Bir Araştırma: Ardahan Örneği” başlıklı bu çalışma 12/12/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Atıl Cem ÇİÇEK (Başkan)

Dr. Öğr. Üyesi Abdulsemet YAMAN (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Onur AKÇAKAYA

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Doç. Dr. Berkay DİNÇER

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Ardahan Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan *“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”* kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / Ardahan Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

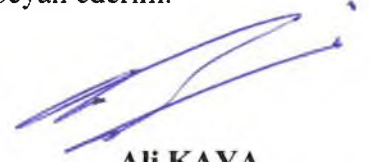
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

23.12./2019

Ali KAYA

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Tez Danışmanım **Dr. Öğr. Üyesi Abdulsemet YAMAN** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Ali KAYA

ÖZET

KAYA, Ali. *Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Kent Konseyleri Üzerine Bir Araştırma: Ardahan Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan, 2019

Yerel yönetimler, devletin kendisini iyiden iyiye hissettirdiği alanlar olarak halka en yakın birimlerin başında gelmektedir. Temsili demokrasinin neden olduğu krizlerin çözümü noktasında ortaya konacak yerel düzeydeki katılımcılık örneklerinin dünya üzerinde kabul gördüğü birçok demokratik uygulama hayata geçirilmiştir. Halkın doğrudan yönetimde olduğu özellikle genel kurulu itibariyle yeni bir demokrasi platformu olarak dikkat çeken kent konseyleri, 2005 yılından beri Türk Kamu Yönetiminde adından söz ettirmektedir. Rio de Janeiro’da Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı’nın en önemli çıktılarında biri, kent konseylerinin çıkış noktası olan Gündem 21 kararlarıdır. Sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde örgütlenmesinin hedeflendiği bu ulus-aşırı sürecin devamını ise Yerel Gündem 21 kararları oluşturmaktadır. Yerel yönetimlerde üst düzey bir katılımcılık örneği gösteren bu örgütlenmenin ‘Kent Konseyleri’ adıyla ülkemizde uygulamaya alınması noktasındaki tartışmalar, İstanbul’da gerçekleştirilen HABITAT II konferansı ile başlamıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76 ve 13. Maddelerinde tanımlamaları verilen kent konseylerinin yasal bir zorunluluk haline getirilmesiyle sayılarının hızla arttığı görülmektedir. Kent konseyleri, kentle ilgili hemen her sorunun çözümü noktasında gerek genel kurulu gerekse meclis ve çalışma gruplarıyla ortak akıl çerçevesinde fikirler üretmekte ve ilgili makamlara sorunların çözümü bağlamında öneriler sunarak demokrasinin işletilmesi açısından önemli bir örgütlenme görevi görmektedir. Bu çalışmada, kent konseylerinin Ardahan örneği ele alınmış ve 2010 yılında kurulan bu yapının ortaya çıkışı ve gelişimi analiz edilerek ulaşması planlanan hedeflere ne düzeyde erişebildiği; Ardahan Kent Konseyi’nin bugüne kadar yapmış olduğu proje ve etkinlikler ile gelecek dönem yapılması planlanan taslak halindeki projeler kapsamında incelenmiştir. Bu bağlamda yapılan analizler ile Ardahan Kent Konseyi’nin daha etkin bir yapı haline gelmesi noktasında değerlendirmelere yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yerel Yönetimler, Demokrasi, Yerel Demokrasi, Kent Konseyleri.

ABSTRACT

KAYA, Ali. *A Study on Democracy and City Councils in Local Governments: Ardahan Case* Master Thesis, Ardahan, 2019.

Local governments should be open to the public according to the area where the state is felt. Many democratic practices have been put into practice in which examples of participation at the local level to be put forward in the solution of the crises caused by representative democracy are accepted worldwide. The city Councils, where the people are in direct management, especially as a new platform of democracy in the general assembly, have made their name in Turkish Public Administration since 2005. One of the most important outcomes of the United Nations Conference on Environment and Development in Rio de Janiro is the Agenda 21 decisions, the starting point of city Councils. Local Agende 21 decision consitute the continuation of this transnational process in which sustainable development is aimed at organizing at the local level. The discussions on the implementation of this organization, which shows a high level of participation in local administrations in our country under the name of City Councils, started with the HABITAT II conferance held in İstanbul.

It is observed that the number of city Councils defined in Articles 76 and 13 of Municipal Law No. 5393 has become a legal necessity and their number has increased rapidly. City councils produce ideas within the framework of common sense with both the general assembly and the councils and working groups on the solution of almost all problems related to the city, and serve as an important organization for the operation of democracy by offering suggestions to the relevant authorities in the context of solving the problems. In this study, Ardahan formation of city councils was discussed and the emergence and development of this structure, which was established in 2010, was analyzed and the extent to which it was planned to reach the targets; the projects and activities of Ardahan City Council to date have been examined within the scope of the draft projects planned for the next term. In this context, with the analysis made, evaluations were made to make Ardahan city council a more effective structure.

Keywords: Local Governments, Democracy, Local Democracy, City Councils.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	7
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	7
ETİK BEYAN.....	7
ÖZET.....	5
ABSTRACT	6
İÇİNDEKİLER	7
KISALTMALAR DİZİNİ	12
ÖNSÖZ.....	13
GİRİŞ	15
BİRİNCİ BÖLÜM.....	18
DEMOKRASİ VE YEREL YÖNETİMLER	18
1.1. KENT VE KENTLEŞME	18
1.2. DEMOKRASİ KAVRAMI.....	19
1.3. DEMOKRASİ MODELLERİ.....	21
1.3.1. Liberal Demokrasi Modeli	21
1.3.2. Sosyal Demokrasi Modeli	22
1.3.3. Müzakereci Demokrasi Modeli.....	22
1.4. DEMOKRASİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	23
1.4.1. Antik Yunan Demokrasisi.....	23
1.4.2. Ortaçağ Demokrasisi	25
1.4.3. Demokrasi Üzerine Yaşanan Diğer Önemli Gelişmeler	25
1.5. YEREL DEMOKRASİ KAVRAMI.....	26
1.6. YEREL DEMOKRASİNİN UNSURLARI.....	27
1.6.1. Halk Katılımı.....	27
1.6.1.1. Yönetişim	28
1.6.2. Özerk Karar Alabilme	29
1.6.3. Öz Kaynaklar	29
1.6.4. Açıklık ve Şeffaflık	29

1.6.5. Çoğulculuk	30
1.7. YEREL DEMOKRASİNİN GENEL İLKELERİ.....	30
1.7.1. Demokratik Davranış İlkesi	30
1.7.2. Sosyal Adalet İlkesi	31
1.7.3. Tarafsızlık İlkesi.....	31
1.7.4. Etkinlik ve Verimlilik İlkesi.....	32
1.8. DEMOKRASİNİN ERDEMLERİ.....	32
1.8.1. Bireylerin Kendi Kaderini Tayin Edebilmesi	33
1.8.1.1. İkiz Yasalar	34
1.8.2. Farklı Hayat Tarzlarının Meşruluğu	36
1.8.3. Barış İçinde Beraber Yaşayabilme.....	36
1.8.4. Bireysel Özgürlüklerin Hayata Geçirilmesi	37
1.8.5. Bireyin Gelişimi	37
1.8.6. Çatışma ve Uzlaşma Kavramları.....	38
1.8.7. Adaletin Temini	38
1.9. DEMOKRASİYİ UYGULANABİLİR KILAN USÛL VE NİTELİKLER	38
1.9.1. Seçim Hakkı	39
1.9.1.1. Eşitlik İlkesi	40
1.9.1.2. Genellilik İlkesi.....	41
1.9.1.3. Bireysellik İlkesi	41
1.9.1.4. Gizlilik İlkesi.....	41
1.9.1.5. Serbestlik İlkesi.....	42
1.9.2. Karar Verme.....	42
1.9.3. Çoğulculuk	42
1.9.4. Katılım	44
1.9.4.1. Katılım Mekanizmasının Temel Koşulları.....	45
1.9.4.2. Halkın Yönetime Doğrudan veya Dolaylı Katılımı	45
1.9.4.2.1. Doğrudan Katılım.....	45
1.9.4.2.1.1. Yoğun Şekilde Doğrudan Katılım.....	46
1.9.4.2.1.2. Zayıf Şekilde Doğrudan Katılım.....	46
1.9.4.2.1.3. Geleneksel Şekilde Doğrudan Katılım.....	46

1.9.4.2.2. Dolaylı Katılım	47
1.9.4.2.2.1. Dolaylı Katılımın Bir Gereği Olarak Oy Davranışı	47
1.9.4.3. Avrupa Kentsel Şartına Göre Katılım	48
1.9.4.4. Yerel Siyasete Katılma Düzeyi ve Biçimleri	48
1.9.4.5. Yerel Siyasete Katılım Türleri	48
1.9.4.5.1. Kent Konseyleri	49
1.9.4.5.2. Yerel Gündem 21	50
1.9.4.5.3. Halk Toplantıları	50
1.9.4.5.4. Sivil Toplum Kuruluşları	51
1.9.5. Azınlık ve Çoğunluk Hakları	51
1.9.6. Hukuk Devleti İlkesi	52
1.10. MERKEZİ YÖNETİM KAVRAMI.....	53
1.11. YEREL YÖNETİM KAVRAMI	54
1.11.1. Yerel Özerklik.....	54
1.11.2. Yerel Yönetimlerin Varlığının Önemi	55
1.11.3. Yerel Yönetimlerin Genel Özellikleri.....	56
1.12. MERKEZİ YÖNETİMLERLE YEREL YÖNETİMLERİN YETKİ BÖLÜŞÜMÜ.....	57
1.13. YEREL YÖNETİMLERİN TARİHÇESİ	57
1.14. YEREL YÖNETİMLERDE ULUSLARARASI GELİŞMELER	58
1.14.1. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye.....	59
1.14.2. Avrupa Kentsel Şartı	60
1.14.3. Avrupa Kentsel Şartı II	61
1.15. YEREL YÖNETİMLERDE YAŞANAN ULUSLARARASI GELİŞMELERİN TÜRKİYE'YE YANSIMALARI.....	62
1.16. YENİ KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞI	63
1.17. YENİ SAĞ YAKLAŞIMI	64
İKİNCİ BÖLÜM.....	67
KENT KONSEYLERİNİN MEŞRU ÇERÇEVESİ VE TARİHSEL ARKA PLAN	67
2.1. KENT KONSEYİ KAVRAMI.....	67
2.2. KENT KONSEYLERİNİN FAALİYET ALANI.....	67
2.3. KENT KONSEYLERİNE GİDEN TARİHSEL SÜREÇ.....	68

2.3.1. Rio Konferansı	68
2.3.1.1. Rio Konferansının Kent Konseyleri Bağlamındaki İlkeleri.....	69
2.3.1.2. Rio Konferansında Türkiye'nin En İyi Uygulamaları	70
2.3.2. Gündem 21	70
2.3.3. Yerel Gündem 21	72
2.3.3.1. Yerel Gündem 21'in Temel Kaynağı Olan Sürdürülebilir Kalkınma.....	74
2.3.3.2. Yerel Gündem 21 ve Türkiye.....	74
2.3.3.2.1. Aşama 1 (1997-1999).....	75
2.3.3.2.2. Aşama 2 (2000-2003).....	75
2.3.3.2.3. Aşama 3 (2004-2006).....	76
2.3.3.2.4. Aşama 4/5	76
2.3.4. HABITAT I ve HABITAT II Zirveleri	76
2.4. KENT KONSEYLERİNİN GÖREV VE İLKELERİ	77
2.5. KENT KONSEYLERİNİN YÖNETSEL VE ÖRGÜTSEL YAPISI	78
2.5.1. Kent Konseyi Başkanı.....	79
2.5.1.1. Kent Konseyi Başkan Seçimi.....	80
2.5.2. Genel Sekreterlik.....	80
2.5.3. Genel Kurul.....	80
2.5.4. Yürütme Kurulu	81
2.5.5. Çalışma Grupları ve Meclisler	81
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	83
ARDAHAN KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ	83
3.1. ÇALIŞMANIN AMACI	83
3.2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ	83
3.3. ÇALIŞMANIN KAPSAMI.....	84
3.4. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ.....	85
3.5. SINIRLILIKLAR.....	85
3.6. ARDAHAN İLİ HAKKINDA	85
3.7. ARDAHAN KENT KONSEYİ	87
3.8. ARDAHAN KENT KONSEYİNİN ORGANİZASYON YAPISI	90
3.9. PROJE VE ETKİNLİKLER.....	94

3.9.1. Sivil Düşün.....	94
3.9.2. Sınırdaki Sivil Düşün Projesi	96
3.9.2.1. Sınırdaki Sivil Düşün Kapsamındaki Seminerler.....	99
3.9.3. Kent Adaptasyon Raporu	99
3.9.4. Ardahan’da Çocuk Olmak	101
3.9.5. Bursa Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumunda Ardahan Tanıtımı	101
3.9.6. Çevreyi Koruma Farkındalığı Çöp Toplama Etkinliği.....	103
3.10. GELECEK DÖNEM PROJELER	104
3.10.1. Yaşanabilir Bir Ardahan İçin Çöpüne Sahip Çık.....	104
3.10.2. Serhat Kentte Yaşlı Olmak	106
3.11. BENZER ÇALIŞMA VE ETKİNLİKLER	107
3.12. SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	111
SONUÇ.....	114
KAYNAKÇA	117
EK. 1. ORJİNALLİK RAPORU	129
EK. 2. MUAFİYET İZİNİ	130
ÖZGEÇMİŞ.....	131

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
ANAP	: Anavatan Partisi
AYYÖŞ	: Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı
BM	: Birleşmiş Milletler
C.	: Cilt
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CİMER	: Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
Çev.	: Çeviren
DP	: Demokrat Parti
DR.	: Doktor
PROF.	: Profesör
DSP	: Demokratik Sol Parti
IULA-EMME	: Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Orta Doğu Bölge Teşkilatı
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
s.	: Sayfa
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
UCLG-MEWA	: Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
Vs.	: Vesaire
YY.	: Yüzyıl
YG21	: Yerel Gündem 21

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tezi olarak sunulan bu çalışma, yerel yönetimlerde bir demokrasi aracı olarak geliştirilen kent konseylerinin varlık nedenlerini ele almakta olup özellikle Ardahan Kent Konseyi'nin meclis ve çalışma gruplarıyla, 2015 yılı ve sonrası proje ve etkinliklerini inceleyerek, Ardahan yerel yönetimlerine olan katkılarının analizini aktarmayı amaçlamaktadır.

Ardahan Kent Konseyi, 2010 yılında 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 76. Maddesine dayanarak kurulmuştur. 2010 ile 2015 yılları arasında kurulum süreci yaşandığından herhangi bir kayda değer faaliyet olmaması nedeniyle bu çalışmada özellikle 2015 yılı ve sonrası süreç değerlendirilecek olup konu ile alakalı gerekli analizler aktarılacaktır.

Çalışmanın hazırlanması sürecinde bana destek olan özellikle son zamanlarda bana verdiği cesaretle beni ayağa kaldıran tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Abdulsemet YAMAN'a şükranlarımı sunarım.

Çalışmanın hazırlanması sırasında yaşadığım her türlü sorun karşısında yanımda olan ve özellikle gece çalışmalarımnda rahatsız ettiğim aileme şükranlarımı sunuyorum.

Tez sürecinde yine danışmanlıklarından faydalandığım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ahmet UYANIKER'e, Sayın Dr. Öğr. Üyesi İhsan KURTBAŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Bu süreçte, bilgi ve eserlerinden sıkça faydalandığım ve 'Işığa Karışın' sloganıyla benim gibi birçok öğrencisine ilham kaynağı olan, Ardahan Üniversitesi Kurucu Rektörü Prof. Dr. Ramazan KORKMAZ'a teşekkürlerimi sunarım.

Ardahan Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitimim sırasında kendilerinden ders aldığım; özellikle Medya ve İletişim konularında bilgilerinden ve geniş kaynakçasından faydalandığım; çalışmanın hazırlanmasında gerekli bilimsel altyapıyı kendi derslerinin aralarında bize aktaran, Sayın Dr. Öğr. Üyesi Şakir EŞİTTİ'ye teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmanın son aşamasında gerekli düzenlemeler noktasında önerilerine sıkça başvurduğum tezimi virüslerden koruyan kahraman arkadaşım Özkan YILMAZ'a, manevi desteğini hissettiğim Ablam Şafak KAYA'ya, bir önceki yıl mezun olup ve

sürekli rahatsız ettiğim Aykut İNCE, Abdullah AKYOL ve Yusuf AYGÖREN'e teşekkürlerimi sunarım.

Yaşanan olası iletişim problemlerinde yardımını esirgemeyen Sayın Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Orkun ORAL'a ve eğitimim sırasında kendilerinden ders aldığım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ali Haydar SOYSÜREN ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Kutay ÜSTÜN'e, şahsıma kazandırdıklarından dolayı şükranlarımı sunarım.

Çalışmamı, her daim yanımda olan; yer yer odama elinde bir bardak çay ile gelip manevi desteğini benden hiç esirgemeyen, Yüce Allah'ın sevgisinin ve şefkatinin bir yansımasını tüm anneler gibi kalbinde barındıran Annem, Aygül KAYA'ya ithaf ediyorum.

GİRİŞ

Demokrasinin tarihsel gelişim sürecinde liberal demokrasi modeli ideale en yakın model olarak dikkat çekmektedir. Buna rağmen temsili demokrasinin neden olduğu temsil sorunu hala çözüme kavuşturulmuş değildir. Temsili demokrasinin neden olduğu bu sorunların çözümünde, katılımcı doğaları ve demokratik uygulamaları ile yerel yönetimler büyük önem arz etmektedir.

Yerel yönetimlerde demokratik anlayışın yerleşmesinde önemli kurumlardan birisi ise şüphesiz kent konseyleridir. Rio de Janeiro’da düzenlenen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı’nın önemli çıktılarından birisi olan Gündem 21 Türkiye’de de gündeme gelmiştir. Kent Konseylerinin Türk Kamu Yönetimi mevzuatına dahil olması ise 2005 yılında yerel yönetimler alanında gerçekleştirilen kanuni düzenlemelerle olmuştur. Halkın ve yerel yönetimlerle ilgili paydaşların doğrudan doğruya yönetim sürecine dahil olduğu kent konseyleri ülkemizde yerel demokrasinin gelişmesine önemli hizmetler sunmaktadır.

Kent konseylerinin 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. Maddesinde tanımlanan kent konseyleri yerel yönetimler açısından bir zorunluluk haline getirilmiş buna bağlı olarak sayıları her geçen gün artmıştır. Genel kurul, meclis ve çalışma gruplarıyla ortak akıl oluşturma çerçevesinde çözüm üreten kent konseyleri, bu çözümleri ilgili makamlara sunmakta, böylelikle demokrasiye büyük katkılar sağlamaktadır.

Çalışmanın, “Demokrasi ve Yerel Yönetimler” adlı birinci bölümünde gerek demokrasi gerekse yerel demokrasi kavramlarına yer verilmiş olup bu kavramların genel detayları demokrasinin erdem kaynakları diye ele alacağımız kavramlarla beraber incelenmiştir. Demokrasinin, sözü edilen erdem kaynaklarının hayata geçirilmesiyle oluşacak katılımcı ve işlevsel uygulanabilirliği ise yasal bir zeminle yani yerel yönetimlerle hareket noktası oluşturabilir. Dolayısıyla, yerel yönetimler; belirli bir coğrafi alanda yaşayan halkın yönetilmesi anlamında elinde kamusal gücü bulunan yöneticilerin bu halkın ihtiyaçlarını gidermede yerel demokrasinin işlevselliği noktasında faaliyet alanları oluşturan ve devlet gücünü bünyesinde barındıran temel siyasal yapılar olarak dikkat çekmektedirler.

Demokrasinin ülkelerin siyasal sistemlerinde kendisini iyiden iyiye hissettirmesi onun uygulandığı alanların, halka en yakın birimler olan yerel yönetimlerin varlığı ve esaslarıyla ilintilidir. Bu noktada yerel yönetimlerde katılımın özendirilmesi ve yeni yönetim anlayışlarının eleştirel olsa dahi ülke yönetimlerinde uygulamaya alınması yerel demokrasinin güçlendirilmesi bağlamında önemli birer faaliyet alanı oluşturabilmektedir.

Çalışmanın, ikinci bölümünde ise Kent Konseyleri'nin detaylı bir şekilde incelenmesi hedeflenmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesiyle, Türkiye Kamu Yönetimine dâhil edilip 26313 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren kent konseyleri; 2009 yılında tekrar gözden geçirilip çeşitli değişiklikler yapılarak 27250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yönetmelik değişikliğiyle tekrar yürürlüğe girmiştir. Sözü edilen Belediye Kanunu'nun 76. Maddesinde Kent Konseyleri; "Kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasal partilerin, kamu kurumu ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseylerinin faaliyetlerini desteklemektedir"

Kent Konseyleri, birçok uluslararası gelişmeden sonra ülkemizde faaliyet alanı oluşturmuştur. Kent konseylerinin oluşma fikrinin uluslararası ana kaynaklarından ilki 179 ülkenin katılımıyla gerçekleşen; sürdürülebilir kalkınmanın ülkelerin kamu yönetimlerine dikte edildiği çalışmalarıyla bilinen Rio Konferansı'dır. Bu konferanstan çıkan ve kent konseylerine giden ikinci adım ise sonrasında her ülkenin kendi yerel gündemini belirlemesi kararının alındığı görüş olan Gündem 21'dir. Ülkemizde kent konseylerinin oluşturulmasının tartışılmaya başlandığı süreç ise İstanbul'da gerçekleştirilen, HABITAT II konferansıdır.

Çalışmanın, üçüncü bölümünde; Ardahan hakkında genel bilgilendirme yapıldıktan sonra Ardahan Kent Konseyi'nin 2010 yılında kurulmasına rağmen 2015 yılı sonrası etkinlik ve proje çalışmaları ile gelecek dönem, taslak halinde olan bazı projelerine yer verilerek yapılan çalışmaların izlenimleri aktarılacaktır. Ardahan Kent Konseyi'nin 2010 yılında kurulmasına rağmen 2015 yılı sonrası gelişmelerine yer verilecek olmasının nedeni ise 2010 ile 2015 yılı arasında çok önemli gelişmelerin yaşanmamış olmasıdır. Ardahan Kent Konseyi'nin 2010 yılında kurulduğundan 2015 yılına kadar ki geçen süreçte, gerekli zamanlarda toplanmak dışında hiçbir faaliyetine rastlanmamıştır. Söz konusu süreç ile alakalı 22.10.2019 Tarihinde dönemin Ardahan Belediye ve Ardahan Kent Konseyi Başkanı Faruk Köksoy ile röportaj yapılmış ve gerekli dokümanlar çalışmada aktarılmıştır. Söz konusu sürecin pasif geçmesinin nedeni ise bu süreçte başkanlık görevini sürdüren Faruk Köksoy'un bir yandan da Ardahan Belediye Başkanlığı görevini yerine getiriyor olması öngörülmektedir.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümünün ana kaynaklarını ise; Ardahan kent konseyi faaliyet raporları ile Ardahan kent konseyi başkanı Burak Taştan ve Ardahan kent konseyi yürütme kurulu üyelerinden olan Nihat Deniz Yılmaz, konsey sekreteri Murat Karaçelik ve Ardahan Kent Konseyi Kurucu Başkanı Faruk Köksoy ile yapılan röportajlar oluşturmaktadır.

Çalışmanın, son bölümünde “Sivil Düşün AB” programı kapsamında yararlanılan “Sınırdaki Sivil Düşün” adlı proje hakkında genel değerlendirmeler yapılmış olup proje kapsamında Ardahan Kent Konseyi'nin Kadın ve Çocuk Meclislerinin çalışma ve etkinliklerine yer verilmiştir. Türkiye’de ki Kent Konseyleri'nin projeleri arasında önemli bir yeri bulunan “Sınırdaki Sivil Düşün” adlı projenin en önemli özelliği ise bir AB programından mali destek sağlanarak oluşturulmuş ilk projelerden biri olmasıdır. “Sınırdaki Sivil Düşün” adlı projenin ilk etabını, Ardahan kent konseyi başkanı beraberindeki yürütme kurulu üyelerinin proje kapsamında bir model edindikleri Eskişehir kent konseyi çalışmalarını yakından takip etmek için Eskişehir ilini ziyaretleri ve sonrasındaki etkinlik ve seminerleri oluşturmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DEMOKRASİ VE YEREL YÖNETİMLER

1.1. KENT VE KENTLEŞME

Dünyada farklı medeniyetlerde kendisini gösteren kent hayatı, farklı toplumsal şartlarda halkların bir araya gelerek oluşturduğu yaşam alanı olarak dikkat çekmektedir. Bu yaşam alanlarına verilen isimler ise yaşam koşullarındaki farklılıklar gibi değişiklik göstermektedir. Bu noktadan hareketle, Fransızca'da Cite, Yunanca'da Polis, Arapça'da Medine, Latince'de Civitas, Almanya'da ise kale anlamına gelen; Burgh, kelimeleriyle değişikliğin birer sembolü olduğunu söylemek mümkündür (Yılmaz ve Çitçi, 2011: 253).

Kentlerin ortaya çıkışında genel bir görüş hakim olmamasına rağmen, temel görüşlerden en çok kabul edileni ise kentlerin, Mezopotamya ve Mezoamerika'da görüldüğüdür. Devam eden süreçte ise kentlerin, Mısır'da Nil yakınlarında görüldüğü belirtilebilir (Görmez, 1997: 19-20). Yaşam alanlarında hayatlarını bir arada idame ettiren vatandaşların nüfuslarında ki değişiklik veya yaşanan bölgelerdeki değişiklik ise kentleşmeyi ifade etmektedir. Bir arada yaşayan insanların ekonomik ve toplumsal hareketleri kentleşmenin temel dayanak noktasını oluşturmaktadır (Güven, 2016: 24).

Avrupa'da kentlerin belirli bir gelişim aşamasına gelmesi ise yunan şehirleriyle olmuştur. Orta Çağ'da savunma kaygısıyla kaleler içinde dikkat çeken Avrupa kentleri çok fazla gelişim gösteremezken 10. yüzyıldan sonra kentlerin ekonomi ve ticaretin belirli bir aşamaya gelmesiyle canlandığını ifade etmek gerekir. Yine de kentlerin demografik yapılarıyla belirli bir canlılık kazanması ise Sanayi Devrimiyle belirli bir düzeye gelmiş olup nüfusun %41,6'lık dilimi kentlerde yaşam alanı bulmuştur (Görmez, 1997: 21).

Sanayi Devriminin getirmiş olduğu yeniliklerin başında; özellikle işçi gücünün hâkim olduğu, tarımsal ekonomiyle kalkınan kentlerin yerini tarımda makineleşmeye giden kentler almıştır. Dolayısıyla, sanayi devrimi göç hareketlerine bağlı işsizlik gibi birçok soruna rağmen ülkelerin hızlıca kentleşmesine neden olmuştur (Yılmaz ve Çitçi, 2011:

263). Tarım toplumundan sanayi toplumuna doğru yöneliş belirli değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Kırsalda imece usulü ilişkilerle hayatlarına yön veren toplum, kentlerde farklı üretim mallarıyla kas gücünden çok beyin gücünün hâkim olduğu bir yapıya geçmiş ve hizmet sektörünün belirli bir aşamaya gelişiyle ticaretin canlanması söz konusu olmuştur (Ağırdır, 2018: 1).

1.2. DEMOKRASİ KAVRAMI

Demokrasi en genel tanımıyla halkın kendi kendisini yönetmesine imkân tanındığı bir yönetim anlayışıdır. Yönetimde alınan kararların uygulanması noktasında vatandaşların çeşitli hakları ve ödevleri bulunmaktadır (Çukurçayır, 2012: 23).

Demokrasinin ilk dalgaları Eski Yunan sitelerinde sadece belirli bir zümrenin iktidarı olarak dikkat çekmekteydi. Dolayısıyla, dayattığı temel ilkeleriyle dönemin değer yargıları ve çoğunluğun tiranlığı yönündeki önyargılar demokrasinin eleştirileri olarak dikkat çekse de aslında yaşanan gelişmeler demokrasinin birer kilometre taşı niteliğindedir (Uygun, 2017: 2).

Demokrasinin tam olarak ne olduğu konusunda kesin bir tanımlama yapılamamakla beraber (Sambur, 2008: 138); demokrasi, halkın kendi kendini yönetmesinin yanı sıra, vatandaşların kendilerine yöneticiler tarafından uygulanan yasa ve kuralların kararlarının kendilerince sağlanması noktasında haklara sahip oldukları bir yönetim biçimidir. Başka bir deyişle demokrasi, tarafsız bir şekilde koordine edilen ve oyların doğru bir şekilde sayıldığı düzenli seçimlerle iş başına gelen yöneticilerin görevde kaldıkları süre boyunca uygulamış oldukları politikaların halk tarafından kamusal alanda mesul tutuldukları bir yönetim biçimidir (Schmitter ve Karl, 1999: 3).

Yönetimde halkın, bireysel özgürlükler ve eşit hakların esas alınmasıyla yönetilmesinin önünü açan (Erol, 1995: 1) demokrasi; zaman içerisinde geçirdiği evrelerle ve çağdaş bir yapı olarak ülkelerin siyasi rejimlerinde modern devlet yapılarının inşa edilmesiyle kurumsal bir alana konumlandırılmıştır (Uygun, 2017: 3).

Özellikle sanayileşmeyle beraber kitlesel hareketlerin yani halkın egemenliğinin savunuculuğunu yaptığı demokrasi, geçmişten günümüze yaşadığı değişimlerle tarihteki yerini korumuştur (Sarıtaş, 2006: 2).

Demokrasi kavramının etimoloji bakımından ele alındığında, kelimenin Yunanca “demos-kratos” kimi kaynaklarda ise “demos-kratia” kelimelerinin bir araya gelmesinden oluştuğu bilinmektedir. “Demos” (halk), “Kratos” (egemenlik) anlamlarıyla da dilimizde karşılığını bulmaktadır (Özgöker ve Mert, 2018: 18). Türkçeye, Fransızca “democratie” kelimesiyle giren kavramın, asıl anlamlarından hareket edecek olursak; demokrasinin en bilindik tanımı: “Halkın Egemenliği” ortaya çıkmış olacaktır (Akıncı, 2013: 1).

‘Demos’ (halk) kelimesinden anlaşılacağı üzere demokrasilerde asıl korunması gereken ya da asıl temsil edilmesi gereken halktır. Ancak demokrasinin içimize sinen asıl tanımında ise daha çok ‘ezilen’ ve ‘hor görülen’ halkların korunması gerektiği yargısı ise ‘demos’ kelimesinin sadece ‘halk’ anlamına değil ‘yoksullar’ anlamına da geldiğini ifade etmek gerekir (Uslu, 2013: 1). Demokrasi, popüler ve evrensel kimliğiyle kimin veya kimlerin siyasi iktidarı idare edeceğini belirlemede çağdaş toplumların ortaya koyduğu ve bununla beraber halkın önemli imkanlara sahip olduğu ‘iyi’ bir yönetim biçimidir (Fedayi, 2014: 37). Demokrasinin bireyler için ortaya çıkardığı bu önemli imkanlarını “iyi bir demokrasi” adı altında şöyle sıralamak mümkündür (Gül, Kiriş, Negiz, ve Gökdayı, 2014: 107):

- İyi bir demokrasi, zalim ve kötü otokratların yönetime geçmesini engellemeye yardımcı olur,
- İyi bir demokrasi, vatandaşlarına demokratik olmayan sistemlerin sağlayamadığı ve sağlayamayacağı pek çok temel hakkı sağlamayı garanti eder,
- İyi bir demokrasi, vatandaşlarına mümkün olan alternatiflerinden daha geniş bir kişiye ve siyasal özgürlük alanı sağlar,
- İyi bir demokrasi, insanların kendi temel çıkarlarını korumalarına yardımcı olur,
- İyi bir demokrasi, insanların kendilerinin de yapımına katkı yaptıkları kanunlar uyarınca yaşayabilmeleri için azami fırsatı sunar,
- İyi bir demokrasi, ahlaki sorumlulukların yerine getirilebilmesi için azami fırsatı tanıyabilir,
- İyi bir demokrasi, insani gelişimi, diğer alternatif rejimlerden daha çok destekler,
- İyi bir demokrasi, göreceli olarak daha çok siyasal eşitlik sağlar,
- İyi bir demokrasi, savaşla değil, halkın istek ve taleplerinin ortaya çıkarılmasına olanak vererek, akıl ve bilimle sorunların çözülmesini sağlar,
- İyi bir demokrasiye sahip olan ülkeler, buna sahip olmayanlara göre daha zengindir.

‘İyi’ bir yönetim sistemi olan demokrasinin kendisini iyiden iyiye hissettirmesi, temel kamusal alandaki tüm görevlilerin buldukları görevlere liyakat usulünün temeli esas alınarak göreve getirilmelerine bağlıdır. Bu alanda görev alanların yahut görev almaları reddedilenlerin ısrarla bu göreve gelmek için uyguladıkları politikaların ve siyasal

düzendeki uyulması gereken kuralların hemen hepsi demokrasi kavramıyla ilintilidir (Schmitter ve Karl, 1999: 4). Perikles, ünlü Cenaze Töreni söylevinde demokrasiyi 1600 yıl sonrasına şu sözlerle aktarmıştır (Çınar, 2014: 208):

Bizde aynı adamlar hem kendi işlerine hemde devlet işlerine bakarlar; bu, şu, öteki başka işle uğraştığı halde bütün yurttaşları ilgilendiren meselelerdeki bilgi ve anlayışları kıt değildir. Yalnız biz Atinalılar devlet işlerine karışmayanlara kendi işi gücü ile uğraşan sessiz bir yurttaş değil, hiçbir işe yaramayan biri gözüyle bakıyoruz. Sözlerin işler için zararlı olmadığını, yapılması gereken işlere girişmeden önce iyice bilmemenin çok kötü olduğunu sandığımızdan şeyleri düşünüp taşındıktan sonra bir karara bağlıyoruz.

Yine de demokrasinin değerlendirilmesi söz konusu olduğunda bu süreci ortaya çıkaran koşulların, dönemin sosyal ve siyasi yapısı üzerinde durulması kendisine getirilen önyargıların yıkılmasını kolaylaştıracaktır (Özgöker ve Mert, 2018: 19-20).

1.3. DEMOKRASİ MODELLERİ

Demokrasi kavramı tarihsel bakımdan tanımlanan klasik halinin dönemin sosyal, hukuksal ve siyasi değişikliklerle uygulanış biçimleri açısından çeşitli farklılık gösterdiğini ifade etmek gerekmektedir. Dolayısıyla, demokrasiyi incelerken sadece klasik yapısından bahsetmek konunun aktarılmasında eksiklikleri beraberinde getirecektir. Gerek yapısal gerekse işlevsel açıdan topluma fayda sağlayacak çeşitli kuramlara ayrılan demokrasinin liberal, sosyal, müzakereci modelleri aşağıdaki gibi ifade edilebilir (Özoğuz, 2012: 5).

1.3.1. Liberal Demokrasi Modeli

Liberal demokrasi, demokrasinin en önemli ilkelerinden olan; özgürlük ve eşitlik üzerine inşa edilen bir model olarak ifade edilebilmektedir. Tüm yurttaşların ülkedeki temel kaynaklardan eşit bir şekilde faydalanmasını ve hemen her konuda rekabet imkanının ortaya konulduğu bir demokrasi şeklini ifade etmektedir (Kahraman, 2015: 13). Bir başka ifadeyle liberal demokrasi; ülkedeki siyaseti belirleyicilerin yetkilerinin bireysel özgürlüklerle sınırlandırıldığı siyasi sistem olarak ifade edilebilir (Özgöker ve Mert, 2018: 41).

Liberal demokrasinin, ülkedeki temel kaynaklardan eşit faydalanma konusundaki temel yapısını aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Yeşildal, 2014: 29):

- Örgüt kurma ve bunlara katılma hürriyeti
- İfade hürriyeti
- Oy verme hakkı
- Kamu görevlerine katılabilme hakkı
- Siyasi liderlerin seçmen tercihini kazanmak için yarışabilme hakkı
- Değişik haber alma kaynaklarının varlığı
- Serbest ve adil seçimler
- Hükümet politikalarını oylara ve diğer tercih belirtilerine dayandırmak için gerekli kurumların bulunması.

1.3.2. Sosyal Demokrasi Modeli

Sosyal demokrasi ilk olarak 19. Yüzyılda, özellikle Almanya'da bir siyasal hareket olarak devamlılığını günümüze kadar sürdürmüştür (Kışlalı ve Özgün, 2011: 231). Sosyal demokrasi, 1848 yılında Avrupa'nın bir çok ülkesinde yaşanan devrimler sonucunda, işçi hareketlerinin haklarını savunan kitleler tarafından kullanılan kavramlardan biridir. Oldukça zorlu bir süreçten geçen sosyal demokrasi; özgürlük, adalet, birlik ve beraberlik gibi önemli değerlerin sağlam temellere oturtulmasında önemli kavramlardan biri olmuştur (Sarıtış, 2006: 5).

Sosyal demokrasi, komünist rejimlerde Karl Marx, Friedrich Engels ve daha öncesinde Lenin gibi temsilcilerin savunuculuğuyla önemli hareket noktası oluşturmuştur. Sosyal demokrasi, siyasal bir eşitliğin sağlanmasının yanı sıra ekonomik eşitliğin sağlanması hususunda özellikle proleter sınıfın yönetimde söz sahibi olmasının gerekliliğini savunmaktadır (Özgöker ve Mert, 2018: 42).

1.3.3. Müzakereci Demokrasi Modeli

Müzakereci demokrasi, tüm toplumun ortak faydasını ilgilendiren konularda alınan kararların siyaseten eşit olan vatandaşlar arasında gerçekleşecek olan somut bir mütaala sürecini ifade etmektedir (Çınar, 2014: 235). Müzakereci demokrasi, ülkedeki kamu yönetiminde alınan kararlarda devamlılığın sağlanması ve sorunlara çözüm üretmesi noktasında kollektif bir karar alma sürecinin dayanışma ve bütünleşme ile sağlam temellere otulabileceğini mümkün kılabilmektedir (Özoğuz, 2012: 13).

Toplumda söz sahibi olması gereken halkın kamusal tercihlerde etkin rol oynaması gerekliliğini ortaya koyan müzakereci demokrasinin belli başlı özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Yeşildal, 2014: 39-40):

- Müzakereci demokrasi, bireylerin gönüllü olarak siyasal görüşmelerini, dolayısıyla karşılıklı görüş alışverişi yapmalarını ve siyasal hayatla bağ kurmalarını sağlamaktadır.
- Müzakereci demokrasi, bireylerin anlaşmazlıklarını çözmeleri bakımından müzakere sonucu oluşturulan herhangi bir ortak faydanın üretilmesini sağlamaktadır. Belirli bir fayda doğrultusunda karar verme söz konusu değildir. Esas olan kamu yararı bir diğer deyişle toplumsal faydanın sağlanmasıdır.
- Müzakereci demokraside, bireylerin ve toplumun birbirini anlaması ve eşitlik doğrultusunda karşılıklı ikna yöntemi hakimdir.
- Müzakereci demokrasinin kaynağı bilinçli birey temelinde etkin katılım ve bireysel irade esaslıdır. Baskın güçle yönlendirilmiş bireysel irade kabul edilemez. Bireylerin müzakere konusu hakkında yansız davranış biçimine yönlendirilebilecek şekilde bilgilendirilmesi esas olarak kabul edilir ve bireyler rasyonel bir şekilde hareket etmektedir.
- Müzakereci demokrasi kararların uygulamaya geçirilmesi aşamasında karşılıklı etkileşimin sağlanabilmesi için tartışma ortamları esastır. Bu ortamlar sayesinde bireyler müzakere edebilmekte ve hür iradeleri ile siyasal katılımında bulunabilmektedirler.
- Demokratik müzakere, derin ayrılıklar içermeyen anlaşmazlıkların kolay çözülmesini hedeflemektedir. Bu bağlamda da karşılıklı saygı ve tanımayı teşvik edebilmekte, kişilerin toplumsal çıkarlarının daha ağırlıklı olması gerektiği benimsenmektedir.

1.4. DEMOKRASİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

M.Ö 8. YY'da Yunan coğrafyasında krallıkla yönetilen halk, soyluların ve yöneten kesmin tahkümü altında yaşamını sürdürmekteydi. Özellikle ödeme sözü verilen borcun yerine getirilmemesi durumunda karşı taraf borca karşılık borçlunun eşini, çocuğunu hatta kendisini bile köle olarak kullanabildiği bu dönemde ilk demokrasi çalışmaları; Solon ve Drakon yasalarıyla başlatılmıştır (Uygun, 2017: 15-16).

Yukarıda sözü edilen yasalar, Antik Yunan demokrasinin ilk örneklerini teşkil etse de kentlerin ilk kez ortaya çıktığı Mezopotamya'da da demokrasinin uygulandığı şeklinde fikirler literatürde zikredilmektedir (Bulut, 2013: 25). Aşağıda demokrasinin; M.Ö 4.yüzyıldan başlayan Antik Yunan dönemi ve onu izleyen süreç aktarılacaktır.

1.4.1. Antik Yunan Demokrasisi

Antik Yunan döneminde yönetsel açıdan yaşanan sürecin ilk olarak tek adam yani krallık rejiminden, Aristokrasi rejimine doğru bir evrilme süreci yaşadığını söylemek mümkündür (Şenel, 2014: 7). Bu dönemde ilk olarak Atina'da nüfusun 250 ile 300 bin olduğu M.Ö. 4. yüzyılda oy verme hakkının ise nüfusun sadece üçte birine tekabül

eden; yetişkin erkek nüfusu ve soylular kesmine ait olduğu söylenebilir (Karabulut, 2009: 10).

Biraz daha geriye gider ve oy verme davranışından önce demokrasinin erdemlerinden olan barışın tesisi açısından bu yüzyılda ilk demokrasi hareketine değinecek olursak M.Ö 431 yılında Sparta'dan bir heyetin Atina'ya gitmesiyle barış sürecinin başladığını söylemek mümkündür. Spartalıların bir dizi anlaşma seçenekleriyle savaşa gerek kalmayacağını belirten ateşkes önerileri üzerine her ne kadar aralarında 10 yıl sürecek olan Peloponez savaşı yaşansa da bu dönemde demokrasi anlamında ilk demokrasi denemeleri başlatıldığı ifade edilebilir (Tilly, 2014: 52).

Bu dönemde yaşayan kadınlar ve köleler hariç yaşayan yetişkin erkek ve soylular mecliste oy verme ve görüş bildirme hakkına sahipti (Özgöker ve Mert, 2018İ: 36). Bununla beraber, vatandaşların yasama çalışmalarına doğrudan katılabilmeleri, halkın oy vermesi ve meclis çalışmalarına katılmaları bağlamında eşit oy hakkına sahip olması, günümüz demokrasiyi icra etme noktasındaki faaliyetlerle çok fazla ters düşmediğini ifade etmek gerekmektedir (Gürses, 2012: 9).

Kazanılan bu demokrasi ivmesinin son bulduğu dönem ise özellikle Aristo ve Eflatun gibi düşünürlerin ölümleri ve Roma'nın Atina'yı işgal etmesiyle başlamıştır. Zira Roma'da köleliğin sıradan bir yaşam halinin kurumsallaştırılması yaşanan dönemde Atina demokrasisini aratır hale getirmiştir (Şenel, 2014: 9). Eski Yunan kentlerinde demokrasinin ilk tohumlarının serpiildiği dönemin, Platon'un, Aristoteles'in, Sokrates'in özellikle "yoksul halkın iktidarı" fikri anlayışıyla çok önemli bir ivme kazandığını belirtmek gerekir (Yeşildal, 2014: 23).

Atina demokrasisinin gelişip belirli bir seviyeye gelmesinde; yukarıda sözü edilen, bu döneme damga vurmuş önemli düşünürlerin katkıları büyüktür. Aristoteles'in 'Politika' adlı eserinde; her insanın özgür olması gerektiğinin altı çizilmiştir. Bununla beraber hiç kimsenin yaşama hakkının önüne geçilip alıkonulamayacağı da yine Aristoteles'in yaşam felsefelerinden biridir. Ünlü 'Cenaze Töreni Söyleviyle' hafızalarda yer edinen Perikles dönemi ise demokrasinin en önemli çağı olarak zikredilmektedir. Zira Perikles dönemi, halkın iktidarda hakim olduğu dönem olarak dikkat çekmektedir (Uygun, 2017: 92-96-97).

1.4.2. Ortaçağ Demokrasisi

M.Ö. 4. yüzyılda Eski Yunan şehirlerinin Makedon hakimiyetine girmesi ve sonrasında Roma İmparatorluğunun egemenliğiyle, demokrasi uzun bir süre adından söz ettirememiştir. Kavramın yeniden hayat bulması ise bir çağın kapanıp diğer bir çağın açılmasıyla yani; iki bin yıllık bir sürenin geçmesiyle demokrasinin yeniden yaşam alanı bulduğunu söylemek mümkündür (Uygun, 2017: 113).

İki bin yıllık demokrasi arayışını sonuçlandıran en büyük olay 1215 yılında İngiltere’de; kralın haklarını, halk ve din adamları lehine sınırlandıran düzenleme ‘Büyük Sözleşme’ Magna Carta’dır (Özgöker ve Mert, 2018: 36). Özellikle halkın temsil yolunun önünün açılması ve halka büyük yükler yükleyen vergilendirme gibi konularda halkın taleplerinin göz ardı edilmemesi konusunda Magna Carta’nın, bütün toplumlara bir özgüven aşıladığını söylemek mümkündür (Gürses, 2012: 12).

Karabulut (2009:10)’a göre, Büyük Sözleşme Magna Carta’nın ilk siyasal hareketleri ise halka temsil yolunun açılması noktasında 1265 yılında İngiltere’de gerçekleştirilen seçimler olmuştur.

1.4.3. Demokrasi Üzerine Yaşanan Diğer Önemli Gelişmeler

Modern demokrasi kavramının şekillenme sürecinde Avrupa’da 14 ile 16. Yüzyıllarda kendisini gösteren Reform ve Rönesans hareketlerinin de demokrasinin gelişim sürecine katkısı yadsınamaz. Rönesans ile sanat ve edebiyat alanında yaşanan gelişmeler aynı zamanda bireyciliğin gelişmesine de katkı sağlamıştır (Şenel, 2014: 10).

Bu dönemde yaşanan katolik kilisesinin aşırı zenginleşmesi gibi sorunlar Reform hareketlerinin başlamasına neden olmuş dolayısıyla, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması şeklindeki tedbirlerin alınması noktasındaki faaliyetler hız kazanmıştır. Din alanında yaşanan reform hareketlerinden sonra kültür alanında halkı boyunduruktan kurtarmak amacını taşıyan rönesans akımında bu süreçteki önemli gelişmelerdendir (Güriz, 1968: 267).

1.5. YEREL DEMOKRASİ KAVRAMI

Yerel demokrasi, siyasal hayatın en alt tabakasındaki zemini ifade etmektedir. Yani yerel demokrasi, yerel yönetimlerin vatandaşa en yakın olduğu sahalarda halkın; işsizlik, düzensiz ve plansız kentleşme, göçmen ve mevsimlik işçilerin gereksinimleri, yaşlı ve yoksul halkın temel ihtiyaçları, çevre kirliliği gibi temel sorunların çözümünde birincil kuruluş olarak yerel yönetimlerin etkin bir rol oynadığı siyasal alanı ifade etmektedir (Yeşildal, 2014: 50).

Demokrasinin ortaya çıktığı süreçten bu yana yerel siyaset alanları demokrasinin gelişmesi ve olgunlaşması açısından önemli bir uygulama sahası olarak kullanılmıştır. Demokrasinin ulus-aşırı bir hal almasıyla yerel halkın temel ihtiyaçlarını gidermek adına ortaya çıkan yerel yönetimlerin demokratikleşmesi önündeki engeller kaldırılmaya çalışılmış ve sürdürülebilir bir yaşam gayesi olarak gündeme gelmeye başlamıştır (Gürses, 2015: 242).

Yerel demokrasi; vatandaşların yerel düzeyde ihtiyaçlarının hızlı ve en iyi şekilde karşılandığı yerel yönetimlerin etki alanlarını ortaya koymaktadır. Bu nedenle toplumun sosyo-ekonomik, sağlık ve eğitim gibi temel sorunlarının çözümünde yerel yönetimlerin etki alanlarının verimliliğinin artırılması amacıyla öneminin her geçen gün arttığını ifade etmek gerekir (Özoğuz, 2012: 39).

Yerel demokrasinin ulusal ölçekteki demokrasi kavramıyla arasındaki en önemli fark; yerel demokrasiler, ulusal ölçekteki demokrasilere oranla halkın, seçen ve seçilen arasındaki yaşamsal farklılıkların ortadan kalktığı yerleşim birimlerinde beraber hayat sürmeleridir. Bu nedenle yerel demokrasi, seçen ve seçilen arasındaki mesafenin belirli bir alanla sınırlı olması, seçilen adayların halkın kendi içinden olup çoğu zaman şahsen birbirini tanıyan yöneticilerin halkın şahsi sorunlarıyla bile yakından ilgilendiği bir siyasal alan olarak dikkat çekmektedir (Gül, Kiriş, Negiz ve Gökdayı, 2014: 106).

Yerel demokrasi, yerel yönetimlerin merkezi ve iktidar ilişkilerinden dolayı ortaya çıkan sorunların çözümünde bir sivil toplum örgütü görevi görmesi dolayısıyla iktidarın taşradaki gücünün en önemli ayağını ifade etmektedir (Görmez, 1997: 59).

Bu nedenle belirtilmelidir ki; yönetim birimlerinde yöneticilerin, yerelde halkın yaşadığı problemlerin çözümünde, sorumluluk duygusunu küresel ölçekte değil, yerel; somut argümanlar gösterilerek hareket noktası oluşturmaları yerel demokrasilerin temel dayanağını oluşturmaktadır (Beyazıt, 2006: 7).

Günümüzde demokrasinin ortak çare olarak kabul gördüğü bu süreçte yaşanan demokratik gelişmelerin gelecek nesillere aktarılıp daha kalıcı bir hal almasının ve bu gelişmelerin yerel siyasete aktarılıp halkın demokrasinin erdemlerini kendi yaşam alanlarında dinamik bir şekilde hissetmesinin, yerel demokrasinin gelişmesi açısından çok önemli bir uygulama olduğunu ifade etmek gerekir (Gürses, 2015: 243).

1.6. YEREL DEMOKRASİNİN UNSURLARI

Yerel demokrasi, yapı itibarıyla bazı unsurları bünyesinde barındıran bir kavramdır. Bu unsurlar, halkın katılımı, özerk karar alabilme, öz kaynaklar, açıklık/şeffaflık ve çoğulculuk olarak ifade edilmektedir.

1.6.1. Halk Katılımı

Demokratik yerel yönetimlerin varlıklarının yaşanılan bölgelerde iyiden iyiye hissedilmesi düzenli olarak yapılan adil ve eşit bir biçimde yapılan seçimlerle sağlanmaktadır. Yerel demokrasinin icrası noktasında halkın yönetime sadece seçimlerde oy kullanma hakkını yerine getirmesi onun yönetime tam manasıyla katıldığı anlamına gelmemektedir. Bu noktada yerel yönetimlerin işleyişine bağlı olarak halkın yönetime katılımının sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir. Dolayısıyla, demokrasi yerel halkın kendilerini bizzatıhi ilgilendiren konularda kendi kendilerini özgürce sunulan yöntemlerle yönetmelerini ve yönetime katılmalarını öngören bir sistemin varlığına işaret etmektedir (Pustu, 2005: 129).

Halkın yönetime katılımı aktif bir yönetim modelini işaret etmektedir. Söz konusu yönetim modelinde ise halkın iletişim ve bilgilendirme kanallarına hakim olması ve yöredeki sivil toplum kuruluşlarındaki örgütlenmelerde aktif bir rol oynaması gerektiğini ifade etmek gerekmektedir. Bunun yanı sıra yerel yönetimlerde varlık gösteren yetkililerin katılımcı demokrasinin icrası noktasında sürekli bir bilgi akışını

sağlayıp halkın doğru ve güvenilir bilgilerden faydalandırması gerekmektedir (Yeşildal, 2014: 60).

1.6.1.1. Yönetişim

Yönetişim, kavramı ilk kez 1989 yılında Dünya Bankası'nın Afrika ile ilgili bir kalkınma raporunda adından söz ettirmiştir. Kavramsal açıdan "hükümet ediş" anlamına gelen yönetim, ülkelerin yönetimlerindeki yönetim algısının eski usüllerin büyük ölçüde değiştirilmesi anlamında zikredilmektedir. Dünya Bankası'nın yanı sıra BM ve OECD gibi ulus-aşırı kuruluşların da yönetim kavramının geliştirilmesine katkılarının olduğu yadsınamaz (Özgökçeler, 2014: 71).

Yönetişim, kavramsal açıdan 1970 yılından beri çeşitli isimlerle ülke gündemlerinde yer almaktadır. 1970 yılında "disiplin" manasında ortaya çıkan yönetim, 1980'li yıllarda "Kamu Politikası ve Yönetimi" adıyla, 1990'lı yıllarda ise yaşanan yeni kamu yönetimi ile beraber "Yönetişim" adıyla zikradilmeye başlanmıştır. Söz konusu sonuncu dönemde artan küreselleşme ile beraber dünya genelinde yönetimden kaynaklanan sorunların ve çözüm önerilerinin hemen hemen aynı olması, yönetim kavramının her coğrafyada hız kaybetmeden yaygınlık kazanmasına neden olmuş ve üst düzey kuruluşlar aracılığıyla programlara dahil edilmiştir (Özoğuz, 2012: 45).

Özellikle 1980'li yılların son dönemlerinde etkisi artan yönetim, iktidar gücünün sınırlarına ve hükümet dışı örgütlerin etkilerine ilişkin yeni bir yönetim tarzını ortaya koymaktadır. Son dönemlerde dünya ekonomisine yön veren ulus-aşırı şirketlerin artan güçlü etkisi, üretim ölçeğindeki yöntemlerin değişimi pazarlaması şeklinin farklılaşması iletişim kanallarının enformasyon çağına uygun ilerleyişi yönetim kavramında kartopu etkisi göstermiştir (Karakılçık, 2013: 243).

Yönetişim kavramının katılım kavramıyla harmanlandığında asıl manasına erişeceğini ifade eden Yüçetürk, (2000:226) yönetişimi şöyle ifade etmektedir: "Katılım kavramının ancak kamusal alanın oluşumu içinde değerlendirildiğinde anlam kazanacağına dikkat çekilmektedir. Katılımın başarısı, kamu alanının oluşturulması ve işleyişinin başarılı olmasıyla sağlanacaktır. Bu ise kamu alanının oluşmasında yeni bir ahlaki gerekli kılmaktadır"(Yüçetürk, 2000: 226).

1.6.2. Özerk Karar Alabilme

Yerel demokrasilerde karar vericilerin düzenli yapılan seçimlerle iş başına gelmeleri yerelde alacakları kararlarda bağımsız karar verme yetisine sahip olmaları gerekmektedir. Demokrasinin yönetimde adından söz ettirmesi bu unsurun çok iyi bir şekilde işlevsellik kazanması ile ilintilidir. Halkın kendi sorunlarını, ihtiyacı ve sorunu bölgede yaşayarak bilen yöneticiler tarafından çözümlenmesi yerel özerkliğin bir gereği olarak ifade edilebilir (Görmez, 1997: 72). Dolayısıyla, yerelde yaşayan halka temsil edici organlar tarafından kendilerini ifade etmek kendi tercihlerine bizzatıhi kendilerinin katılmaları hususunda özgürce yönetimde söz sahibi olabilecekleri fırsatlar sunmaları gerekmektedir (Yeşildal, 2014: 62).

1.6.3. Öz Kaynaklar

Yerel yönetimlerin yörede yaşamlarını sürdüren halkın temel ihtiyaçlarını karşılabilmesi noktasında kendi öz kaynaklarına sahip olmasının yanı sıra kendi öz kaynaklarının farkında olması önemli bir husus olarak dikkat çekmektedir (Görmez, 1997: 71). Demokratik yerel yönetimlerde seçilen yöneticiler kendi kadrolarıyla hizmetlere yön verebilmeli ve kendi kadrolarını oluşturacak personelin gerek eğitimi, gerekse tarafına ödenecek ücretlerin devamlılığı açısından yerel yönetimlerin güçlü bir öz kaynak tasarrufuna ihtiyacı bulunmaktadır (Pustu, 2005: 129).

1.6.4. Açıklık ve Şeffaflık

Yerel yönetimlerde halkın yönetimde adından söz ettirmesi, gerektiğinde alınan kararları denetleyebilmesi yerelde ki belediyelerin, bu karar alma/verme süreçlerinin kamuoyuna açık olması gerekmektedir. Belediye yönetiminin halkı çeşitli şekillerde bilgilendirmesinin yanı sıra yöre halkının da gerektiği hallerde belediyelerden bilgi edinme kanunu kapsamında bilgi, evrak talep edebilme yetkisinin olduğunu bilmesi yönetimin şeffaflığını kolaylaştırabilecektir (Yeşildal, 2014: 62).

Yerel yönetimlerde varlık gösteren halkın, yörede faaliyet gösteren belediye ile iletişimi sadece belediyenin faaliyetleri, harcama kalemlerindeki şeffaflığı ile sınırlandırılmamalıdır. Yerelde yaşayan halkın yönetimce alınan kararlara katılımının bizzatıhi sağlanması yerel yönetim ile halk arasında şeffaflık probleminin ortadan

kalkması olarak ifade edilebilir. Yerelde halkın belirli başlı şikayetlerinin araştırılıp çözümlenmesi, gerekli bilgi akışının gerek basın kanalıyla gerekse meclis toplantılarıyla halka duyurulması yerel yönetimlerin önemli görevleri arasında yer almaktadır (Pustu, 2005: 129).

1.6.5. Çoğulculuk

Çoğulculuk, siyasi iktidarın belirli paydaşlara dağıtılmasına ve bu paydaşların halka hesap vermesinin önündeki engellerin kaldırılmasındaki kararların bir kooperatif şeklinde alınması olarak ifade edilebilir (Heywood, 1997: 368). Toplumun tümünü ve sonraki nesilleri ilgilendirmesi açısından, birbirinden farklı fikirlerin toplumun tümünü ilgilendiren kararlarda; ülkenin sosyo-ekonomik düzeyini belirlemede büyük bir önem taşıdığını belirtmek gerekmektedir (Karademir, 2012: 12).

Toplumun yönetme hakkını elinde bulunduran yönetim, alacağı kararları azınlık ve çoğunluğun ortak girişimiyle yani topyekün bir katılımı ile gerçekleştirdiğinde bu uygulamanın tam manasıyla gerçekleştirilmesine önayak olabilir (Çukurçayır, 2012: 32). Bununla beraber çoğulculuk, toplumun tümünü; gerek iktidarda söz sahibi olan üyelerinin gerekse azınlıkta kalan muhalefetin düşüncelerini korkmadan aktarabildikleri ve bunun sonucunda ortak bir akıl ile ortaya sundukları kararların siyasal alanda uygulama alanı bulabilmesiyle demokrasiye katkı sağlayabilir (Yeşildal, 2014: 66).

1.7. YEREL DEMOKRASİNİN GENEL İLKELERİ

Halka en yakın birimler olan yerel yönetimlerin istenilen seviyede hizmet sunumunu sağlaması belirli başlı yerel demokrasi ilkelerinin hayata geçirilmesiyle ilintilidir. Bu ilkeleri, demokratik davranış ilkesi, sosyal adalet ilkesi, tarafsızlık ilkesi, etkinlik ve verimlilik ilkesi olarak sıralamak mümkündür.

1.7.1. Demokratik Davranış İlkesi

Demokrasinin işlerlik kazanmasının önündeki engellerden biri halkın yönetime katılımının istenilen düzeyde olmaması olarak ifade edilebilir. Demokrasinin en önemli ilkelerinden olan demokratik davranış ilkesi, vatandaşın yönetime katılımının sürdürülebilirliğini sağlamaktadır. Yerelde yaşayan halkın yaşadığı sorunları olgun bir bireyin tepkisiyle

dile getirmesi gerekli düzeyde kırıncı olmamak kaydıyla tartışarak bir hoşgörü çerçevesinde sorunlara çözüm arayışı demokratik davranış ilkesiyle ilintilidir (Çelik, Çelik ve Usta, 2008: 89).

Yerel yönetimlerde kendisini yönetecek kadroları seçecek olan vatandaşın aynı demokrasi uygulamalarını ülkenin genel seçimlerinde de yerine getireceği için yörenin demokrasinin icrası açısından yerelden merkeze önemli bir demokratik davranış geleneğine sahip olması gerekmektedir (Yeşildal, 2014: 68). Yöredeki halkın demokrasi ile olan münasebeti yerel yönetimler ile başlamaktadır. Dolayısıyla, vatandaşların yerelde kazandığı demokratik davranışı genel düzeye taşıması halkın yönetimde etkin, aktif ve hoşgörülü bir demokratik yapıya bürünmesine bağlıdır (Gürses, 2012: 29).

1.7.2. Sosyal Adalet İlkesi

Yerel yönetimler genel olarak demokrasinin temel çıkış noktası olması hasebiyle kendisini iyiden iyiye hissettirdiği mecralarıdır. Dolayısıyla, yörede yaşayan halkın hiç birine ekstra bir muamele yapılmadan vatandaşların ihtiyaçlarının giderilmesi belediyelerin en asli görevleri arasında yer almaktadır. Yerel yönetimlerin, yerel halk arasında yapacağı en ufak bir ayırım demokrasinin sosyal adalet ilkesine gölge düşüreceği gibi yapılacak hizmet ve faaliyetlerin kalitesini de olumsuz manada etkileyecektir (Çelik, Çelik ve Usta, 2008: 92).

Yerel yönetimler yerelde yaşayan halkın mahalli ihtiyaçlarına cevap verebilecek yegane kurum niteliğindedirler. Bu noktada yerel yönetimlerin yapılan hizmetlerde etkin ve verimli bir hizmet sunmasının yanında güvenilir, insan haklarına saygılı, her hangi bir ayrımcılığın söz konusu olmadığı bir yapı olması da önem arz etmektedir (Gürses, 2012: 29).

1.7.3. Tarafsızlık İlkesi

Yerel yönetimlerde tarafsızlık ilkesi, vatandaşların yaşadıkları yörede hizmet alacakları belediyelerden her hangi bir çifte standart uygulaması ile karşı karşıya kalmamaları ile açıklanabilir. Yani yerel yönetimlerin sundukları hizmetlerde tarafsızlık ilkesinin hakim olması önemli bir ölçüdür. Yerel yönetimlerde seçimle iş başına gelen yönetici herhangi bir partili, arkadaş, akraba, eş-dost ayırt etmeden liyakat esaslarını göz önünde

bulundurarak eşit bir yönetim biçimini ortaya koymak durumundadır (Yeşildal, 2014: 72). Yerel yönetimlerde seçimle iş başına gelen yöneticinin siyasi görüş gözeterek yapmış olduğu personel atamaları yöneticinin halkın nazarında itibarının zedelenmesine neden olacağından yöneticilerin söz konusu atamalarda adaletli davranması gerekmektedir (Peker, 2018: 31). Yerel yönetimde başa gelen yöneticinin iş başına geldikten sonra sadece belirli bir kesmin temsilcisi edasıyla yönetimi elinde bulundurması toplumun sadece bazı kesimlerinin ihtiyaçlarına cevap vermesi yönetimde sorunları beraberinde getireceğini ifade etmek gerekmektedir (Gürses, 2012: 30).

1.7.4. Etkinlik ve Verimlilik İlkesi

Yerel yönetimlerde göreve geldiği süre boyunca yönetimi elinde bulunduran yönetici sunmuş olduğu hizmet ve ardında bırakmış olduğu izlenim ile başarı ölçüsü ortaya koymaktadır. Halkın mahalli ihtiyaçlarına cevap verebilmek adına göreve gelen yönetici yönetimde etkin ve verimli bir politika izlemesi için bazı temel koşulları ortaya koyması gerekmektedir. Sözü edilen koşullar aşağıdaki şekilde aktarılabilir (Yeşildal, 2014: 68):

- Hizmet alanları sınırlarla belirlenmelidir,
- Kaynak israfını azaltmak için yerel yönetim birimlerinin sayısı azaltılmalıdır,
- Yerel hizmetleri uygulamada uzmanlaşma esas alınmalıdır.
- Yerel yönetimler etkinlik sağlamak için birlikler biçiminde üst birimler oluşturularak her konuda yardımlaşma yoluna gitmelidirler.

Yerel yönetimlerde her vatandaşın yapılan hizmetten eşit bir şekilde faydalanması etkinlik ve verimlilik ilkesinin ana hatlarını oluşturmaktadır. Dolayısıyla, etkin ve verimli bir belediyecilik örneği göstermek isteyen yöneticinin kuracağı hizmet ağını demokrasinin en önemli ilkelerinden olan eşitlik kavramı ile bütünleştirmesi gerekmektedir. Belediyelerin bu hizmetleri her vatandaşa eşit dağıtmasının temel dayanağı ise öz kaynaklarının etkili ve verimli kullanılmasına bağlı olduğunu belirtmek gerekir (Gürses, 2012: 28).

1.8. DEMOKRASİNİN ERDEMLERİ

Demokrasinin erdemi bireylerde muhafaza edilen vatan sevgisinin kişisel çıkarlardan üstün tutulduğu bir alanda hayat bulmasıdır (Göze, 2015: 201). Demokrasi kelime olarak hemen her siyaset arenasında genelde ulaşılmayan yahut ulaşılmaya çok güç bir kavram olarak dikkat çekmektedir. Daha çok siyasilerin ve sosyal demokratların

kendilerine bir marka kazandıkmak yahut bu kavramı kendi ideolojik tekellerine almak istemeleri (Sambur, 2008: 138) ve kavramı tamamen kendilerine mal etme çabaları bir belirsizlik ortamı oluşturmaktadır (Schmitter ve Karl, 1999: 3). Demokrasinin, demokratik olmayan sistemlerden veya diğer alternatif yönetim biçimlerinden daha ‘erdemli’ olduğunu söylemek ise onun yeterlilik veya nitelik esaslarının belirlenmesi ve onların hayata geçirilmesiyle mümkün olabilir (Tilly, 2007: 21).

Daha çok siyasi alanda geçerliliğini koruyan demokrasinin halkın egemenlik sahasında yönetimi elinde bulundurma çabası, insanların bu kelimenin hayatlarının hemen her alanına yansıtma suretiyle; demokratik aile yapısı, alınması gereken demokratik kararlar, demokratik insan gibi kişilere ve kurumlara meşruluk ve erdem katan ifadelerin demokrasinin geçmişten günümüze yoğun bir farklılaşma süreci geçirdiğini söylemek mümkündür (Sambur, 2008: 137-138). Fedayi (2014:37)’e göre, demokrasi kavramının yaşamın her alanında; aile içinde demokrasi arayışı, şirketlerde, çeşitli oturumlarda konunun sıklıkla ve olağan şekilde zikredilip onun her beşeri birimle ilişkilendirme çabası; demokrasi kavramının özünü yitirmesine neden olmaktadır.

Demokrasiyi alternatif yönetim anlayışlarından farklı kılan faziletli yapısı ve onu üstün kılan evrensel nitelikleri demokrasiyi en önemli meşru yönetim biçimi haline getiren erdemlerini; “Bireylerin kendi kaderini kendilerinin tayin edebilmesi, farklı hayat tarzlarının meşruluğu ve barış içinde beraber yaşama, bireyin ve bireysel özgürlüklerin hayata geçirilmesi, insanın gelişimi, adaletin yaşamın hemen her alanında sağlanabilmesi, farklı görüş ve bununla ortaya çıkan çatışmaların çözümü” şeklinde sıralamak mümkündür (Türköne, 2014: 166).

1.8.1. Bireylerin Kendi Kaderini Tayin Edebilmesi

Bireylerin kendi hayatlarıyla ilgili temel kararların özgürce ancak ahlaki sınırlar çerçevesinde tercihte bulunabilmesi yani bireyin iktidarı, kişinin kendi kaderini tayin edebildiği bir yasanın işlevselliğiyle varolabilir (Sarıbay, 1998: 26). Bu yasanın kendisini iyiden iyiye hissettirdiği demokrasilerde; bireyin aile hayatı, siyasi görüşü, inancı noktasındaki kararlarla ilgili temel belirleyicinin kendisi olacağı ve siyasal iktidarın ise bu tercihler doğrultusunda engelleme hakkının olmayacağını ifade etmek gerekir (Uygun, 2017: 363).

Demokrasiyi siyaset arenasında uygulamaya alan iktidar, bireylerin toplumla beraber paylaştıkları ortak alanlara dışarıdan gelen müdahalelerine karşı bir tavır sergilemesiyle ancak işlevsellik kazanabilir. Bu ortak alanlarda alınacak kararlara bireyin bizzatıhi katılımıyla kişinin kendi kaderini tayin hakkı söz konusu olacaktır. Kişinin kendi kaderini tayin hakkı, sosyo-ekonomik açıdan ulusal ve yerel ölçekte kendisini yönetme hakkının oluştuğunun siyasal paradigmasını ifade etmektedir (Türköne, 2014: 167).

Birleşmiş Milletler Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ile Birleşmiş Milletler Uluslararası İktisadi, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesinin (İkiz Yasaların) ortak birinci maddesinin birinci fıkrasında altı çizilen “Bütün halklar kendi kaderini tayin etme hakkına sahiptir. Bu hak uyarınca bütün halklar, kendi siyasal statülerini özgürce belirlerler ve ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelerini özgürce gerçekleştirirler” Yasası, 15.08.2000 tarihinde imzalamış olup 04.06.2003 tarihinde ise yürürlüğe alınmıştır (Şen ve Bodur, 2016: 1).

1.8.1.1. İkiz Yasalar

Halkların kendi kaderini tayin hakkı, Birleşmiş Milletler Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ile Birleşmiş Milletler Uluslararası İktisadi, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin Uluslararası ölçekte tanıttığı (Self determinasyon) halkların kendi kaderini tayin hakkı adlı uygulamanın esas temeli, ABD Başkanı Woodrow Wilson tarafından “Wilson İlkeleri” adı altında ortaya atılmıştır. Daha sonra, Viyana Andlaşmalar Hukuku Sözleşmesi'nin 31 ve 32. Maddelerinde çok fazla dikkat çekmeden ve ülke yönetimlerine dikte edilmeden yer almaktaydı (Şen ve Bodur, 2016: 1).

İkiz Yasalar, 2000 yılında Türkiye'nin 57. Son koalisyon hükümeti; DSP lideri; Bülent Ecevit, MHP lideri; Devlet Bahçeli ve ANAP Genel Başkanı; Mesut Yılmaz, (Yüksel, 2015: 1), tarafından imzalanmış ve 2003 yılında AKP Hükümeti tarafından meclisten geçirilmiş olup Türkiye Cumhuriyeti'nin 10. Cumhurbaşkanı Ahmet Nejdet Sezer tarafından onaylanmıştır.

Genel olarak İkiz Yasalar; kökensel açıdan farklılık arzeden toplumların kendi kaderini tayin etme hakkını içinde barındırdığı bir uygulamanın hayata geçirilmesidir. Bu yasayı

onaylayan her etnik kökenin kendilerinin dilediği takdirde ülke yönetimlerinden ayrılıp kendi yönetim modellerini; devletlerini, kurabilecekleri dolayısıyla, ülkenin bağımsız bütünlüğüne tehdit oluşturabilecek bir yasa olarak dikkat çekmektedir (Beyazay, 2017: 1).

TBMM'nin 04.06.2003 tarihinde 4867 ve 4868 nolu İkiz Yasalarının bazı önemli maddeleri şöyledir (Yavuz, 2015: 1):

- Bütün halklar kendi kaderini tayin hakkına sahiptir. Bu hak vasıtasıyla halklar kendi siyasal statülerini serbestçe tayin edebilir ve ekonomik, sosyal ve siyasal gelişmelerini serbestçe sürdürebilirler.
- Bütün halklar, doğal kaynakları ve zenginlikleri üzerinde kendi yararına serbestçe tasarrufta bulunabilir. Bir halk sahip olduğu maddi kaynaklardan hiçbir koşulda yoksun bırakılamaz.
- Bu sözleşmeye taraf bütün devletler, kendi kaderini tayin hakkının gerçekleştirilmesi için çaba gösterir ve Birleşmiş Milletler şartının hükümlerine uygun olarak bu hakka saygı gösterir.

Belirtilmelidir ki; kendi kaderini tayin etme hakkını siyasi düzlemde harekete geçirecek ya da geçirmeyi planlayacak paydaşların özellikle farklı çıkar beklentileri olan örgütlerin konuyu kendilerine göre yorumlaması (Şen ve Bodur, 2016: 1), bir toprağa bağlılık esasını ve bir arada barış içinde yaşama erdemini hiçe sayacak beklentiler içinde olduklarını ve bu beklentilerin ise içi boş birer beyhude çaba olarak kalacaklarını ifade etmek gerekir. Zira, “kendi kaderini tayin hakkı” uygulamasında her hangi bir hak talep edecek kesmin bir “halk” ibaresini alması gerekir (Kumkale, 2019: 1).

T.C. Anayasasının, Siyasi ve Haklar ve Ödevler başlıklı 4. bölümü ve 66. Maddesinde Türk Vatandaşlığı, çok açık bir şekilde tarif edilmiş olup yasalarla aktarılmıştır. İlgili maddeye göre, “Türkiye Cumhuriyetine vatandaşlık bağı ile bağlı olan her birey Türk'tür. Türk baba ve ananın çocuğuda Türk'tür” Anaysada belirtilen hükümlerle meclisten geçirilen ikiz yasaların ülkemizin ‘Ulus Devlet’ yapılanmasına tezat bir durumu ortaya çıkardığının ifade edilmesi gerekir (Kumkale, 2019: 1).

Bununla beraber, T.C. Anayasası 1. Bölüm, Temel Hak ve Hürriyetlerin Kötüye Kullanılmaması hükmünün 14. Maddesinde yer alan; “Türkiye Cumhuriyeti anayasasında yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbiri, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve laik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz. Anayasa

hükümlerinden hiçbiri, Devlete veya kişilere, Anayasayla tanınan temel hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya Anayasada belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılmasını amaçlayan bir faaliyette bulunmayı mümkün kılacak şekilde yorumlanamaz. Bu hükümlere aykırı faaliyette bulunanlar hakkında uygulanacak müeyyideler, kanunla düzenlenir.” Hükmü, söz konusu ikiz yasaların farklı çıkar grupları tarafından ülkenin bölünmez bütünlüğüne karşı bir tehdit oluşturabileceğini ifade etmek gerekir.

1.8.2. Farklı Hayat Tarzlarının Meşruluğu

Demokrasi, özgürlükçü bir yönetim olarak insana değer vermesinin, insanı korumasının yanı sıra farklılıklara da ehemmiyet gösterdiği bir alanda meşruluk kazanabilmektedir. Farklı hayat tarzlarını benimseyip yaşamlarına empoze eden bireylerin, toplumda yadrganmaması veya ötekileştirilmemesi demokratik siyasal iktidarların olmazsa olmaz görevlerindedir. Ortak bir kaderi paylaşan fakat dünya görüşleri farklı amaçları, yaşayış biçimleri tamamen farklı olan bireylerin bir arada huzur içinde yaşama fırsatını ancak demokratik toplumlarda bulabileceğini ifade etmek gerekmektedir (Türköne, 2014: 167).

1.8.3. Barış İçinde Beraber Yaşayabilme

İnsanlık tarihinin gelişimi sürecindeki en önemli eylemi, insanların bir arada barış içinde ve bir dayanışma doğrultusunda yaşayabilmeleridir. Dayanışma; barış hakkı, silahsızlandırılmış bir toplumda yaşam hürriyeti, insanlığın ortak mal varlığından beraber faydalanma, toplumca kalkınma gibi konuları içinde barındıran bireylerin barış içinde beraber yaşayacağı temel haklarından biridir (Tosun, 2016: 50). Geçmişten günümüze insanların büyük bir bölümünün genellikle savaşı bir çıkar yolu olarak gördüğünü söyleyemeyiz. Zira geçmişte yaşanan savaşların; savaş meydanlarında yaşamını yitiren, yıkık binalarda açlıkla mücadele eden insanlarda bıraktığı tahribat esas alındığında büyük bir bölümün neden savaş istemediği ortaya çıkacaktır. Başta kendi vatandaşları olmak üzere bütün insanlara karşı saldırgan bir tutum izleyen siyasal iktidarlara ve bu iktidar tipini meşru kılan öğretilere barışın müdafası için toplum olarak ortak bir tavır sergilemek gerekmektedir (Sakman, 1999: 469-470).

1.8.4. Bireysel Özgürlüklerin Hayata Geçirilmesi

Demokrasinin kendisini iyiden iyiye hissettirdiği yaşam alanlarında her birey hayatını dilediği gibi planlar ve bunu uygulamaya geçirmek için hür iradelerini kullanırlar (Göze, 2015: 34). Mevcut otoritelerin kamu yönetimindeki en önemli görevlerinden biri; halkın özgürce yaşayabileceği bir toplumu ortaya çıkarabilmektir (Tosun, 2016: 48). Özellikle 1945 yılında ülkemizin üye olduğu (Bilbilik, 2011: 1), 1948 yılında BM Genel Kurulu tarafından tüm dünyaya duyurulan 30 maddelik, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesiyle, temel bireysel özgürlüklerin güvence altına alınmaya çalışıldığı bilinmektedir (Tosun, 2016: 48).

Demokrasinin yaşam fırsatlarını normale dönüştürebilen yapısı ve insanların daha özgür bir yaşam alanı bulabilme yanının sadece tanımlarla sınırlı kalıp siyasal alanda hayata geçirilememesi ise demokrasinin ne kadar güçlü bir yönetim biçimi olsa da yapılan uygulamalarda demokratik olmayacağı başka bir deyişle kısa ömürlü olacağı dolayısıyla kalıcı olma olasılığının ortadan kalkacağı anlamına gelmektedir (Ringen, 2010: 33-34).

Demokrasi, bireyin fikirlerini özgürce hayata geçirdiği (Uygun, 2017: 362) ve bununla ilgili toplumsal hareketlerin meşruluğunu ön plana çıkaran toplumsal bir konseptir. Demokrasiyle yönetildiği iddia edilen ancak içten içe kısıtlayıcı bir düzenin hakim olduğu rejimlerde bireyin demokratikleşmesinden bahsedilmesi zordur (Erdost, 1989: 11).

1.8.5. Bireyin Gelişimi

Demokratik anlayışı ülkesinde bir yönetim anlayışı olarak uygulayan iktidarların en önemli görevlerinden biri; bireyin kendisini geliştirmesindeki koşulların önünde duran engelleri kaldırmaktır (Tosun, 2016: 48). Bireylerin önlerindeki anti-demokratik bu engeller, bireylerin siyasal alanda tam manasıyla etkin olamaması, onların bağımsızlık duygusundan yoksun, özgüven eksikliğiyle beraber toplumdan uzak, “Bana dokunmayan yılan bin yaşasın” zihniyetine bürünmelerinden kaynaklanmaktadır. Birey, toplumsal bir sorunu kendi sorunu gibi görüp çözümlene yapabildiğinde bireysel açıdan gelişimi söz konusu olabilmektedir (Türküne, 2014: 168).

1.8.6. Çatışma ve Uzlaşma Kavramları

Demokratik yönetimlerin temel misyonlarından bir diğeri ise; bir arada yaşayan insanların olağan sorunlarının çözümünde göstermiş olduğu eşitlikçi ve tolere edici yanının çatışmaları nihayete erdirebilen becerisidir. Zira, ortak bir kaderi paylaşan toplumlarda çatışma olağan bir durumdur. Önemli olan farklı bakış açılarının ortaya çıkaracağı çatışmanın toplumda meydana getireceği paradoksların uzlaşma sağlanarak nihayete erdirilmesidir (Çukurçayır, 2012: 32).

Demokrasi, yönetim biçimleri arasında fazilet kavramına en yakın yönetim biçimleri arasında gelmektedir. Bireyi ön planda tutan, toplumun öz yapısına en yakın ve en mütenasip siyasi mekanizmayı ortaya koyan demokrasi, halk ile iktidarı aynı kefede aynı ağırlıkla tarttığında belli başlı çatışmaların önüne geçebilecektir. Toplum ile iktidar arasındaki koordine ve yönetimdeki iş bölümü; ortaya çıkan başarı ve başarısızlığa her iki tarafın eşit oranda ortak olacağından gerilimlerin önüne geçilecektir. Diğer durumda iktidarı kendi gücü ve isteği oranında istediği toplumsal politikalara meylettiremeyen taraf, halk; alınan kararları şiddet yolunu benimseyerek değiştirmeye çalışacaktır (Kongar, 2016: 14).

1.8.7. Adaletin Temini

Yönetimin kişi ya da gruplara diğerlerinden daha fazla kazanım sağladığı bir siyasal alanda adaletin sağlanması mümkün olmayacaktır (Tilly, 2014: 186). Siyasal alanda eksikliğiyle çok büyük sosyal ve ekonomik sorunlara davetiye çıkaracak olan adaletsizlik, demokrasinin uygulandığı yaşam alanlarında haksızlığa uğrayan bireylere söz hakkı vermemektedir (Türköne, 2014: 168). Adaletin sağlanamadığı toplumlarda demokrasiyi bir kişinin hizmetine sunmak çoğulculuk anlayışından uzak uygulamaların baş göstermesine neden olacağını ifade etmek gerekir. Toplumun tümüne hizmet edecek anlayışın ise doğru ve eşitlikçi bir toplum düzenine bağlı olduğu yadsınmaz (Touraine, 2015: 192).

1.9. DEMOKRASİYİ UYGULANABİLİR KILAN USÛL VE NİTELİKLER

Siyasal düzende demokrasinin nasıl işleyeceğinin kurallarını belirlemek; seçimlerde yetişkinlere eşit ve evrensel oy hakkı tanımak ile mümkün olabilir. Bununla beraber

çoğunluk yönetimi ve azınlık haklarının güvence altına alınıp katılımın hukuki bir siyasal alanda işlevselliğinin sağlanması veya korunması gibi demokrasinin normatif sonuçları ise bu kuralların belirlenmesi ile ortaya çıkarılabilir (Keane, 2015: 159).

Tilly (2014:21), demokrasinin gerçekleşmesinin, insanların yaşam kalitesindeki değişimlere ve demokratikleşmenin bireylerdeki politik yansımalarına bağlı olduğunun altını çizmiştir. Demokrasi, dünya siyaset arenasında belki de en fazla fakat en gelişigüzel zikredilen bir kavram olarak dikkat çekmektedir.

Herkese farklı anlamlar çağrıştırma tehlikesiyle karşı karşıya kalan demokrasi kavramına yüklenen gerçek mana ve usüllülerini şöyle sıralamak mümkündür (Heywood, 1997: 102):

- Fakirler ve dezavantajlıların yönetim sistemi
- Profesyonel siyasetçilere veya kamu görevlilerine ihtiyaç duyulmaksızın, halkın kendi kendisini doğrudan ve sürekli bir biçimde yönettiği bir hükümet sistemi
- Hiyerarşi ve imtiyazdan ziyade eşit fırsatlara ve bireysel liyakate dayalı bir toplum
- Sosyal eşitsizlikleri azaltmayı amaçlayan bir refah ve yeniden dağıtım sistemi
- Çoğunluk yönetim ilkesine dayalı bir karar verme sistemi
- Çoğunluğun iktidarını kontrol altına alarak, azınlıkların haklarını ve menfaatlerini koruyan bir yönetim sistemi
- Kamu makamlarını halkın oyunu almak için yapılan rekabetçi seçimlerle doldurmanın bir aracı
- Halkın menfaatlerine onların siyasi hayata katılıp katılmamasına bakmadan hizmet eden bir hükümet sistemi

1.9.1. Seçim Hakkı

Seçimler, halk tarafından iş başına getirilen yöneticilerin yasada belirtilen süre boyunca halk adına yönetimde söz sahibi olabilecekleri sürede; çoğunluğun gösterdiği rızayı belli başlı talep ve ihtiyaçların siyasal alanda karşılanması adına yapılmaktadır (Sarıbay, 1998: 75). Yerleşim alanlarında çoğunluğun ya da nispi çoğunluğun desteğini alan adaylar bir parti çatısı altında tek başına yahut koalisyon ile iş başına gelirler. Çoğunluk en çok iki partinin bir araya gelmesi 'koalisyon' ile hükümet kurabiliyorken nispi çoğunlukta ise tek adayın kurduğu hükümet ile iktidar şekillenmektedir (Uygun, 2017: 225). Çoğunluk kavramının niceliksel bir güç olarak dikte edilmesi ise belli başlı siyasi, ekonomik sorunları beraberinde getireceği ifade edilmelidir. Demokrasinin siyasal alanda hayat bulması; çoğunluğun sayısal gücünden çok azınlığın ve çoğunluğun

topyekün niteliksel değerlerinin karar almada uygulamaya konulmasına bağlı olabilir (Sarıbay, 1998: 75).

Bir siyasal alanda toplumun gücünün iktidara hangi derecede yansıdığı, toplumun demokratikleşmesinin önünde önemli ölçülerden biri olabilir. Bazı toplumların ülkelerin siyasal iktidarın üzerinde etkisi çok az hissedilmesiyle çok fazla hissedilmesi aynı siyasi başarısızlıkları doğurabilmektedir (Kışlalı ve Özgün, 2011: 276). Vatandaşın siyasilerin üzerinde etkisinin normal düzeyde olduğu ve gerektiğinde yönetimin ve yöneticinin belirli düzeyde kontrolü, demokrasinin kendisini iyiden iyiye hissettirmesine vesile olacaktır (Görmez, 1997: 61).

Seçimler, toplumların çok uzun mücadeleler sonucu kazandıkları haklardan biridir. Hemen her uygulamada olduğu gibi seçimler de belirli başlı değişikliklerle günümüze kadar ulaşmıştır. İlk uygulamada, sadece zenginlerin söz sahibi oldukları bir hak olarak dikkat çeken seçimler sonradan; öğrenim, cinsiyet gibi sınırlamalarla temel gelişim noktası oluşturmuştur (Fedayi, 2014: 101). Nazilerin yönetimde olduğu Almanya'da Yahudilerin oy haklarının olmaması ve ABD'de zencilerin seçme ve seçilme haklarının olmaması, seçimlerin geçirdiği değişimin temel yapı taşlarını oluşturmaktadır (Kışlalı ve Özgün, 2011: 276). Günümüz koşullarında seçimlerin hukuki bir nitelik kazanması ise; eşit, genel, bireysel, gizli, serbest seçim ilkelerinin bir hak olarak kullanılmasına bağlı olduğunu ifade etmek gerekmektedir (Türköne, 2014: 369).

1.9.1.1. Eşitlik İlkesi

Demokrasilerde eşitlik ilkesi; her bireyin oyunun eşit sayılması ve her seçmenin yalnızca bir oyunun bulunmasıyla ifade edilebilir (Görmez, 1997: 61). Rekabetin olduğu çok partili siyasal düzende, tüm yetişkinlerin (yasal kısıtlılar hariç) oy kullanma hakları mevcut olup (Tilly, 2014: 25), herkesin bir ve eşit oy oranında yönetime katılmaları eşitlik ilkesinin temel işlevlerindedir (Fedayi, 2014: 101). Seçme ve seçilme eşitliğinin temel yapı taşlarını oluşturan, herkesin oy hakkına sahip olması ve herkesin oyunun eşit sayılması olgularının geçtiğimiz dönemlerde servet, cinsiyet, eğitim gibi kısıtlamalarla yoğun bir değişim süreci geçirdiğini ve toplumun tümünü kapsayan bir demokratik oluşumu beraberinde getirdiğini belirtmek mümkündür (Kışlalı ve Özgün, 2011: 276).

1.9.1.2. Genellilik İlkesi

Seçmenler arasında her hangi bir sosyo-politik fark aranmaksızın gelir, cinsiyet, ırk gibi ayrışmalara mahal vermeden her vatandaşın oy hakkını elinde bulundurması genellilik esasıyla ilintilidir (Fedayi, 2014: 102). Toplumun oy vermede genellilik ve eşitlik esasları uygulanmadan önce oy hakkı sadece belirli bir zümrenin iktidarı olarak hareket noktası oluşturmaktaydı. Bu anti-demokratik uygulamaların temel nitelikleri ise cinsiyet, servet, vergi gücü gibi toplumu birbirinden ayrıştıran belli başlı sınırlamaları işaret etmekteydi (Türköne, 2014: 369). Fransa'da 1820 yılındaki seçim kanununda en fazla vergi ödeyen seçmenlerin çift oy (double vote) kullanma hakları söz konusu idi. Bununla beraber yine Fransa'da 35 yaşını doldurmuş erkeklerin beş Frank vergi ödemeleri sınırı ile ekstra bir oy haklarının olması ise anti-demokratik uygulamaların seçimlerdeki eşitlik ve genellilik ilkelerine aykırı örnekleri olarak ifade edilebilmektedir (Gözler, 2012: 120-121).

1.9.1.3. Bireysellik İlkesi

Siyasal düzende karar verici her bireyin kendi oyunu bizzatıhi kendisinin kullanacağı ve bu hakkını başka birine devredemeyeceği, seçimlerin bireysellik ilkesiyle açıklanabilmektedir (Fedayi, 2014: 102). Bireyin siyasal alanda oy hakkı toplumda boy gösteren belli başlı grupların çıkarlarını gerçekleştirmede rol oynayacak bir davranış değil ancak kendisine ve ailesine dolayısıyla, içinde bulunduğu topluma ekonomik ve sosyal faydalar sağlayacağını düşündüğü yapıyı; serbest seçimlerde başa getirmek istemesiyle bireysellik ilkesini doğrudan doğruya harekete geçirmiş olabilir (Gözler, 2012: 121).

1.9.1.4. Gizlilik İlkesi

Her vatandaşın kendi oyunu kimsenin onu ve tercihini görmeyeceği bir alanda kullanması ilkesi, gizlilik ilkesiyle örtüşmektedir (Fedayi, 2014: 102). Tüm çağdaş demokrasilerin seçim dönemlerinde olmazsa olmaz ilkelere olan gizlilik, seçmen iradesinin sandığa özgürce yansıdığına göstergelerinden biridir. Gizlilik ilkesinin ülkelerde demokrasiyi canlı tutmasının yanı sıra toplumdaki dışlamaların ve baskıların önüne geçtiğini de ifade etmek gerekmektedir (Kışlalı ve Özgün, 2011: 277). Gizlilik ilkesi, ülkemizde ilkez 1876 Kanun-i Esasi'nin 66. Maddesiyle gündeme gelmiştir.

Ancak aradan 48 yıl geçmesine rağmen 1924 Anayasası'nda gizlilik ilkesi uygulama alanı bulamamıştır. Bununla beraber ülkemizde Cumhuriyet döneminde ilk kez 1948 yılı 5258 sayılı seçim kanunuyla uygulamaya alınmış olan gizlilik ilkesiyle, 1950 seçimlerinde; CHP iktidarı yerini DP'ye bırakmış ve bununla beraber gizlilik ilkesinin; ülkenin iktidarını değiştirebilecek bir gücü elinde bulundurması ise dikkat çekmektedir (Gözler, 2012: 235).

1.9.1.5. Serbestlik İlkesi

Seçimlerde bireyin, özgürce sandığa gidip her hangi bir tahakküm altında kalmayarak oyunu kullanması seçim ilkelerinin sonuncu halkasını tanımlamaktadır (Fedayi, 2014: 102). Seçimlerde, adayların yahut aday taraftarlarının seçim bölgelerinde seçmene belli başlı maddi, manevi çıkar yolları sunmaları; tavsiye ve baskılarda bulunmaları bu ilkeyle örtüşmeyip seçmenin seçim özgürlüğünü kısıtlayıcı bir davranış olarak ifade edilebilir (Gözler, 2012: 234).

1.9.2. Karar Verme

Karar verme; herhangi bir iş, faaliyet kolunda ortaya çıkan düşünce veya sorunların neticesinde bir tercihte bulunup yönetime en adil şekli kazandırma faaliyeti olarak ifade edilebilir. Karar verme sürecinde birey; birden çok alternatif arasından yapacağı, gerek zihinsel gerekse bedensel tercihlerinin kendisi ve yaşadığı toplum için en faydalısını aklında tasarlayıp sandığa gitmektedir. (Bakan ve Büyükbeşe, 2008: 30-31). Demokratik yönetimin demokratikleşmesinin önünde duran temel sorunlardan diğer biri ise yönetimin vatandaşların iradeleriyle idare edilememesidir. Fakat bireylerin sadece oy kullanarak siyasal sisteme katılıp demokrasiyi gerçekleştirme düşüncesi onun usül ve niteliklerini soyutlaştırabilmektedir (Castells, 2008: 517-518).

1.9.3. Çoğulculuk

Siyaset bilimi alanında önemli bir yere sahip olan çoğulculuk; kelime olarak farklı fikirlerin bir yelpazede hayat bulması olarak ifade edilebilir. Çok sayıda farklı fikirlerin bir araya getirilmesi ile anlam bulan çoğulculuk, bireysel özgürlüklerin ve 'yeni bir fikir' anlayışını baz alan anlayış olarak uygulamada yer bulmuştur (Bal, 2012: 138). Demokratik yönetimlerde iktidar, bu uygulama ile devlet düzeninde toplum içindeki

farklı siyasi gruplar arasında çok partili siyasal düzeni sağlam bir zemine oturarak siyasi ve iktisadi yaşamın devamlılığını sağlayabilir. Çoğulculukla kastedilen temel misyon; bireyler ve gruplar arasında izlenen ahlaki hedeflerin toplumun tümüne yansıtılmasıyla elde edilecek çeşitliliğin siyasal düzende faaliyet bulmasıdır (Erdoğan, 2005: 1). Farklı fikirlerin bir arada hoşgörülü bir şekilde siyasal hayata yansıtılabilmesinin temel dayanağı olan çoğulculuğun ortaya çıkışı belli başlı gelişmelerin siyasal düzende hayat bulmasına bağlıdır. Bu gelişmeler Amerika ve Avrupada farklı zamanlarda meydana gelmiş olsa da tüm dünyada esaslı bir şekilde dikkat çekmiştir. Bu gelişmeler aşağıdaki gibi özetlenebilir (Bal, 2012: 136):

- Komünist ülkelerin çözülüşü/çöküşü ve ona paralel olarak Marksizim sonrası dönemde kumanda ekonomilerinin etkinliklerini kaybederek, yerlerini piyasaya yani sivil, özel, gönüllü ekonomik yapı, birlik, düzen ve ilişkilere devretmesi;
- Ekonomik hayatın ve ekonomik hayatı düzenleyen ilişkiler ağının giderek daha global bir karakter kazanması ve buna paralel olarak uluslararası nüfus akışkanlığının hızlanması;
- Uluslararası finansman, sermaye ve ticaret erbabının (paranın yönüne ve dolaşım hızına karar veren odakların) sermayenin ulus-aşırı seyyaliyetini hızlandırmaları;
- Sömürgeciliğin sona ermesinden sonra, sömürülen ülke halklarının hızlı ve yoğun bir şekilde eski imparatorluk merkezlerine göç etmeleri
- Askeri sevkியatın, sivil taşımacılığın, iletişim teknolojisinde kaydedilen ilerlemelerin ve buna paralel olarak yoğunlaşan kültürel iletişimin, salgın hastalıkların, ekolojik değişimin ve siyasal mobilizasyonun baş döndürücü bir hız ve ivme kazanması;
- Ülke sınırları ve milli kimliklerdeki belirsizlik, kararsızlık ve geçişlilik tecrübelerinde kat edilen aşamalar;
- Nihayet ırk, soy, cinsiyet, ulus, sınıf, din/dinsizlik, inanç/inançsızlık gibi aidiyetler üzerinden ayrımcı, incitici ve onur kırıcı muamelelerle maruz kalan kişi, grup ve kesimlerin kimlik ve tanınma taleplerinde yaşanan patlamalar.

Yukarıda sözünü ettiğimiz gelişmeler, toplumda ayrışma ve tartışmaların büyük oranda son bulmasına ve yerini çoğulculuğun önemli ölçüde yer almasına neden olmuştur (Bal, 2012: 136). Uluslararası hukukun yaşam alanı bulduğu çoğulcu yönetimlerde; ırk, etnik köken, renk, din ayrımı yapılmadan toplumun her kesminin aynı haklardan faydalanabilmesi, birbirinden farklı toplulukların ülke yönetiminde söz sahibi olacağı etkin bir çoğulcu katılımın sağlanmasıyla mümkün olabilmektedir (Şen ve Bodur, 2016: 1). Keane (2015:177)'e göre, demokrasinin en ileri gelen kazanımı; alınan bu kararların ve uygulamaların niteliğini muhakeme edebilmektir. Siyasi iktidarın, demokrasinin kendisini iyiden iyiye hissettirdiği yönetimlerde, yapılan haksız uygulamaların neticesinde elbet bir gün halkın kendisini denetleyeceğini, hesap soracağını bilmesi ise demokrasinin çok önemli kazanımlarından biri olabilir.

1.9.4. Katılım

Katılım, toplumsal ve siyasi kurumlar aracılığıyla alınan ve uygulanan kararlardan etkilenen vatandaşların, bu karar alma süreçlerine müdahil olmaları olarak ifade edilebilir. Siyasi iktidarın aldığı kararları, toplumun etkileyici bir rol oynayıp onlara yön vermesi, gerektiğinde bu kararların alınmasında bizzatihi belirleyici bir faktör olarak süreci denetlemesi katılımcılığın ana temasını oluşturmaktadır. (Usta ve Bilgiç, 2015: 258). Alınacak kararlarda, çok sesliliğin varlığına dikkat çeken katılım; farklı fikirlerin zorunlu bir hal aldığı uygulama bütünüdür. Vatandaşların kendilerini ve gelecek nesilleri etkileyen kararların alınmasına farklı ve dinamik bir şekilde katılması demokrasinin olmazsa olmaz gereklerindedir. Bu bağlamda demokrasinin en önemli unsurlarından olan katılımcılığın belli başlı özelliklerini şöyle sıralamak mümkündür (Sarıbay, 2015: 11):

- Tüm bireyler, kendileriyle ilgili tüm kolektif karar almalarına arzuladıkları genişlikte katılmalarını sağlayacak fırsatlara tamamen sahip olmalıdırlar.
- Kolektif karar almaya katılma, oy vermeye sınırlı olmamalıdır, çok çeşitli başka faaliyetleri de kapsamalıdır.
- Kolektif karar almadaki sorumluluk geniş bir şekilde dağılmalıdır, sadece resmi görevlilerle ve/veya uzmanlarla sınırlandırılmamalı, bu kararlardan etkilenecek tüm şahısları kapsamalıdır.
- Politik olmayan alanlarda kolektif kararlara katılma, bireylere politik hüner ve normları öğretici ve onları daha geniş politik meselelere katılmayı güdüleyici nitelikte olmalıdır.

Ancak birçok siyasi düşünür, özellikle halkın büyük bir bölümünün katılım mekanizmasında kendilerini bu çarkın bir dişlisi olarak görmediğini dile getirmiştir. Demokrasi üzerine birçok çalışması olan Robert Alan Dahl (2017:179)'e göre, halk kendisini politik faaliyetlerin çok fazla uzağında hisseder. Zira insanlar her daim gündelik ihtiyaçlarının üzerine odaklanıp geleceğin getireceği sosyo-ekonomik açmazlarına toplumsal açıdan değilde bireysel taraftan baktığından, gerek ülke siyasetine gerekse yerel siyasete ilgisiz kalabilmektedirler. Dolayısıyla, siyasi bir yapı olma özelliğini yitiren günümüz bireyleri, iktidarın uyguladığı politikalarda kendisine yönelik maddi ya da manevi olumsuz bir tutum ile karşılaşmadığı sürece yaşananlar karşısında kayıtsız bir tutum izleyebilmektedirler (Uygun, 2017: 179-180).

1.9.4.1. Katılım Mekanizmasının Temel Koşulları

Katılım mekanizmasının sadece toplumsal sorunların üstesinden gelebilecek bir uygulama olduğunu söylemek doğru olmayacaktır. Katılım, sosyal ve kültürel değerleri de uygulama içerisine alan bir modeldir. Bu modelde kişiler gelecekleri hakkında alınacak kararlara şahsen bu süreci şekillendirmelerinin temel koşullarından biri katılımın belli başlı temel koşullarını yerine getirmektir (Karasu, Altıparmak, ve Çelik, 2018: 84). Katılım mekanizmasının temel koşulları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Atanur ve Arın, 2015: 399):

- Vatandaşın tüm toplum yararını gözetmek adına gönüllü olması
- Katılımcıların rahatlıkla toplantı mekanlarına ulaşabilmesi
- Katılımcıların bu süreçlere dahil olabilmek için maddi fedakarlıklarda bulunmasına gerek olmaması
- Katılımcı grubun farklı profillerdeki vatandaşlardan meydana gelmesi
- Üzerinde çalışılan konunun üst düzey bir teknik yetkinlik gerektirmemesi

1.9.4.2. Halkın Yönetime Doğrudan veya Dolaylı Katılımı

Kamusal politikaların belirlenip uygulanması ve denetlenmesi aşamalarına halkın toplumsal menfaatlerini gerçekleştirmek amacıyla yönetime katılımının doğrudan veya dolaylı olmak üzere iki farklı şekli söz konusudur (Kocaoğlu, 2016: 42).

1.9.4.2.1. Doğrudan Katılım

Doğrudan katılım, halkın bizzat ve etkin bir şekilde yönetimde söz sahibi olduğu anlayıştır (Kocaoğlu, 2016: 42). Halkın sendikal eylemlerde bulunması, toplum yararına yapılacak herhangi bir sosyal veya kültürel; konser, tiyatro vb. etkinliklere katılması, kamu kurumlarında çeşitli hizmetlerin yürütülmesine ortak olması gibi faaliyetler halkın doğrudan katılımı olarak ifade edilebilir. Bu çalışmalarda halkın doğrudan katılımının temel dayanak noktası çeşitli uygulamalarda yer alıp ve alınacak kararlarda belirleyici ve etkileyici rol oynamasıdır (Karasu, Altıparmak ve Çelik, 2018: 84). Bununla beraber halkın doğrudan yönetime katılması demokrasinin belirli bir zümrenin iktidarı şeklinde ortaya çıkabilecek çok önemli bir sorununa çözüm bulabilmek adına yaygınlık kazandığını da belirtmek gerekmektedir. Halkın doğrudan yönetime katılımının siyaset bilimi literatüründe; yoğun, zayıf ve geleneksel şekilde sıralanmaktadır (Kocaoğlu, 2016: 41-42).

1.9.4.2.1.1. Yoğun Şekilde Doğrudan Katılım

Doğrudan katılımın türlerinden olan yoğun şekilde katılım, birçok insanın bir arada yahut gruplar halinde her hangi bir konuda bilgi alışverişi yapmaları olarak tanımlanabilmektedir. Özellikle internet ortamında açılan forumlar ve çeşitli çalışma grupları yoğun şekilde katılım türüne örnek olarak gösterilebilmektedir (Kocaoğlu, 2016: 43).

1.9.4.2.1.2. Zayıf Şekilde Doğrudan Katılım

Zayıf şekilde doğrudan katılım, insanların kitlesel hareket noktası oluşturmalarını esas almayan bireysel olarak yaptığı eylemler olarak nitelendirilebilmektedir. Herhangi bir konuda; anket doldurmak, kendi bireysel şikayetlerinden ötürü çeşitli şikayet sitelerine yorumlar yapmak, CİMER ve Açık Kapı gibi şikayet merkezlerine gerek internet üzerinden gerekse bizzat başvurmak suretiyle yapılan işlemler şeklinde örneklendirilebilmektedir (Kocaoğlu, 2016: 43). Zayıf şekilde doğrudan katılım; ülkede yaşanan olumsuz gelişmelerin ciddi boyutlara ulaşması nedeniyle duyarlı vatandaşların yaşanan gelişmelere karşı sorumluluk hissetmesi sürecin zayıftan yoğununa doğru bir harektelenme gösterebileceği öngörülmektedir (Kışlalı ve Özgün, 2011: 272).

1.9.4.2.1.3. Geleneksel Şekilde Doğrudan Katılım

Geleneksel şekilde doğrudan katılım, genelde siyasal yönetimde kurum ve kuruluş yetkilileri tarafından örgütlü bir oturuma yapılacak iştirakleri konu almaktadır. Bu oturum genel olarak; okul komitesinin bir araya getirdiği veliler, ikinci bölümde detaylı bir şekilde inceleyeceğimiz; kent konseyleri ve kamu organları tarafından düzenlenen görüşme ve toplantıları içermektedir. Geleneksel şekilde doğrudan katılım, genellikle; oluşumun bünyesindeki bireylerin katılımının bir zorunluluk halinde katılımı gerçekleştirdiğini ifade etmek gerekmektedir. İldeki Vali'nin ilçedeki Kaymakam'ın aylık toplantıları ve bu toplantılara katılan STK üyelerinin ve kurum temsilcilerinin katılımları geleneksel katılımcılığın temel taşlarını oluşturmaktadır (Kocaoğlu, 2016: 43).

1.9.4.2.2. Dolaylı Katılım

Halkın yönetim sürecine dolaylı katılımı; belirli temsilcileri seçimle iş başına getirerek söz konusu olmaktadır. Vatandaşın genel ya da yerel seçimlerde, belli başlı sivil toplum kuruluşlarında oy hakkını icra etmesi; kurum ya da kuruluşlara maddi veya manevi bağışlarda bulunması halkın dolaylı katılımı olarak ifade edilebilmektedir (Kocaoğlu, 2016: 42).

1.9.4.2.2.1. Dolaylı Katılımın Bir Gereği Olarak Oy Davranışı

Oy, bir kişinin seçilmesi yahut bir metnin kabul ya da reddedilmesi hususunda ortaya koyulan iradenin belirli dönemlerde sandığa gidilmesi şeklinde ortaya çıkan davranış olarak ifade edilebilir (Demirel ve Durgun, 2014: 364). Ülkelerin mevcut sosyo-ekonomik durumları, iktidarı yöneten hükümetlerin popülerliği, işsizlik gibi konular vatandaşın sandığı şekillendirmesinin başlıca nedenlerini oluşturmaktadır. Halkın belirli dönemlerde ülke siyasetinin kaderini belirlediği seçimler; dolaylı katılımın en önemli özelliklerindedir. Demokrasinin bir gereği olan seçimlere halkın büyük bir çoğunluğunun katılımı ise toplumun siyasi ve kültürel gelişimine katkı sağlayacaktır (Heywood, 1997: 311). Genel olarak oy davranışı bireylerin partilerin ideolojilerine olan bağlılığın bir tepkisi olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, seçmenler partilerin siyasi kampanyalarından, sosyo-ekonomik sorunlara olan çözüm önerilenden çok kendi bağlılıklarından yola çıkarak oy davranışlarını yerine getirmekte ve demokrasinin işlevselliğini sekteye uğratmaktadır (Heywood, 1997: 312).

1.9.4.3. Avrupa Kentsel Şartına Göre Katılım

1992 yılında Strazburg’da Avrupa Konseyince kabul edilen Avrupa Kentsel Şartı; “Sürdürülebilir kentleşmenin bütün ülkelerce korunması ve geliştirilmesi, halkın birlikte dayanışma içerisinde yaşaması ve yöre halklarının yönetimde söz sahibi olması, doğal ve kültürel zenginliklerinin tahrip edilmemesi” açısından aşağıdaki konu başlıkları ile gündeme gelmiştir (Tosun E. K., 2009: 8):

- Ulaşım,
- Kentlerde Çevre ve Doğa,
- Kentlerin Fizik Yapıları,
- Tarihi Kentsel Yapı Mirası,
- Konut,
- Kentlerdeki Özürlü ve Sosyo-ekonomik Bakımdan Engelliler,
- Kültür ve Kültürel Kaynaşma,
- Kentlerde Sağlık,
- Halk Katılımı,
- Kent Yönetimi ve Kent Planlaması,
- Kentlerde Ekonomik Gelişme

1.9.4.4. Yerel Siyasete Katılma Düzeyi ve Biçimleri

Yerel siyasete katılma; belirli bir bilgi ve donanımı gerektirmekle kalmayıp aynı zamanda siyasal alanda olup bitenleri merak edip, yapılacak katılıma gerekli alanın gösterilmesi ve bunları eyleme geçirmesi ile işlevsellik kazanabilmektedir. Siyasal alana katılma düzeylerini genel olarak; “Hiç katılmayanlar, yalnızca oy kullananlar, sınırlı katılımcılar, grup olarak katılanlar, siyasal partilerde görev alanlar” şeklinde sıralamak mümkündür (Çukurçayır, 2012: 65).

Siyasal alanda bireyin siyasal sistem tarafından ortaya koymuş olduğu katılmayla ilgili kaidelere uygun davranışı sergilemesi yahut çeşitli eylemlerle bu hakkın ötesine geçip bireysel veya toplumsal politik amaçları uğruna fiziksel zorluk kullanması yerel katılma biçimlerinin iki farklı örneğini ortaya koymaktadır (Çukurçayır, 2012: 65).

1.9.4.5. Yerel Siyasete Katılım Türleri

Yerel siyasette, vatandaşların yönetimi çeşitli katılım yollarıyla takip etmesi ve denetlemesi, çoğulculuğun bir gereğidir. Yerel yönetimlerde uygulanan politikaların bir parçası olan halk, yönetimde verimliliğin artış takibi ve bu uygulamalar hakkında bilgi sahibi olması açısından katılım mekanizmalarında çarkın bir dişlisi görevi görmektedir.

Alınan kararların olumsuz etkilerinin tüm yöre halkını ilgilendirmesi açısından toplumun bu sürece aktif bir şekilde reaksiyon göstermesi ise ortaya çıkacak yanlış uygulamaların önüne geçecektir (Peker, 2018: 41).

Özellikle, yerel yönetimler ile yerel demokrasinin birlikte hareket etmesi yerel özerkliğin harekete geçirilmesine, dolayısıyla yöre halkının alınacak kararlarda dinamik bir yapıya bürünmesine neden olacaktır. Bu açıdan bakıldığında herhangi bir yerel yönetimin her daim merkezi idarenin kendi sorunlarını çözmesini beklemesi yerel yönetime hem zaman kaybettirecek hemde yönetimde sürdürülebilir kalkınmayı geciktirecektir. Bu nedenle kentlilik bilincinin gelişmesi açısından yerel yönetimlerin belli bir ivme kazanması kendi politikalarını hayata geçirmesine ve yöre halkının kendi yönetiminde söz sahibi olması önündeki engelleri kaldırmasına bağlı olduğunu ifade etmek gerekir (Karabulut, 2009: 39).

Yerel yönetimlerde söz konusu olan siyasete katılım türlerinin başında gelen, kent konseyleri, halk toplantıları ve sivil toplum kuruluşlarını; yerel gündem 21 uygulaması süreciyle beraber açıklamaya çalışacağız. Yerel yönetimlerde bazı katılım türlerinin ülkemizde uygulama alanı bulamadığı, bazılarının ise bilinirliğinin yeterli düzeyde olmadığı öngörülen diğer siyasete katılım türleri; geri çağırma, yurттаş kurulları, iletişim demokrasisi (internet), kamuoyu yoklaması, yuvarlak masa toplantıları, gelecek atölyeleri, meclis toplantılarına katılma, danışma kurulları, telefon, dilekçe, çeşitli forumlar, planlama çemberleri şeklinde sıralamak mümkündür (Kestellioğlu, 2015: 225-226). Her ülkede değişik türlerle karşımıza çıkan bu uygulamalar kent yönetimlerine vatandaşın özellikle çeşitli oluşumlarla katılmasını desteklemektedir (Bulut, 2013: 63).

1.9.4.5.1. Kent Konseyleri

Yerel siyasete katılım araçlarından, son dönemin popüleritesi en yüksek katılım araçlarından biri olan kent konseyleri (Karasu, Altıparmak, ve Çelik, 2018: 11), kentin siyasal yaşam alanında, “kent ülküsünün ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, siyasal alana katılım, sürdürülebilir kalkınma, hesap sorma ve hesap verme” gibi yönetim unsurlarını hayata geçirmede önemli bir yapıyı teşkil etmektedir (Afacan ve Duman, 2015: 413).

Kent konseyleri yapısal olarak, kentteki iktidar yahut muhalif tüm grupların yerel yönetimin faydasına yapılacak hemen her konuda ortak akıl ile yönetim sürecine dahil olmalarını, yerel demokrasinin geliştirilmesi ve birliktelik kültürünün geliştirilmesi açısından oldukça büyük öneme sahip olduğunu ifade etmek gerekmektedir (Bulut, 2013: 64).

1.9.4.5.2. Yerel Gündem 21

BM'in 1992 yılı Rio Zirvesi'nde yönetimlerde sürdürülebilir kalkınmanın temel dayanak noktası oluşturulması için yapılan çalışmalar küresel ölçekte ülkelere yansımıştır (Bulut, 2013: 64). Ülkemizde, BM'in 31 Mayıs 1996 tarihinde İstanbul'da Habitat-II konferansı ile (Arslan, 2017: 17), şekillenen yerel gündem 21 uygulamaları; özellikle yerel düzeyde ortak bir aklın katılım eksenine oturtulması açısından ülkemize yansımıştır.

İlk başlarda farklı isimler ve farklı şehirlerde gündeme gelmeye başlayan yerel gündem 21 çalışmaları, İzmir Urla'da kent senatosu, Aliğa'da; kent parlamentosu, Muğla Milas'ta; kent kurultayı şeklinde gündeme gelmiştir. Habitat-II konferansıyla ülkemizde yer edinen yerel gündem 21'ler son olarak kent konseyleri adında ülke genelinde ilk önce Bursa, Diyarbakır, İzmir gibi illerde çalışmalarına başlamış ve sonrasında neredeyse ülkenin tüm illerinde pro-aktif bir katılımı baz alan ve sürdürülebilir kalkınmayı temel çalışma haline getiren bir vizyon ile yoluna devam etmektedir (Karasu, Altıparmak, ve Çelik, 2018: 70).

1.9.4.5.3. Halk Toplantıları

Yerel siyasetin halk tarafından takip edildiği özellikle yerel yönetimlerin 'halk günleri' adıyla düzenlenmiş olan halk toplantıları, önemli bir katılım mekanizmasıdır. Vatandaşın yöneticilerle birebir görüşme sağlayabileceği bir alan olan halk toplantıları (Bulut, 2013: 65), Beyazıt (2006:126)'a göre ise, halkın çoğu zaman ilgi göstermediği hatta genelde vatandaşın eksiklik gördüğü, daha çok kişisel konularda temel bir problem ile karşı karşıya kalındığında direk başkanın kapısına gelip her hangi bir saatte görüşmek istediği dolayısıyla, uygulamanın toplumsal faydalarının bireysel taleplerle işlevselliğini yitirdiği söylenebilir.

1.9.4.5.4. Sivil Toplum Kuruluşları

STK'lar, yerel yönetimlerde farklı temsil organlarının bir örgütlenme çatısı altında ortak bir çıkar uğruna toplumun temel; kentsel, yerel dolayısıyla ortak sorunların çözümünde yönetimin çeşitli süreçlerine katılım sağlayan önemli kuruluşlardır (Bulut, 2013: 65).

Toplumun temel gücünün dayanak noktasını oluşturan STK'lar, özellikle demokrasiyi iyiden iyiye hissettiren, eğitim ve kültür düzeyi belirli bir seviyede olan toplumlarda daha dinamik bir yapıya büründüğünü ifade etmek gerekir. Siyasal alanda, yerel siyasetin takipçisi olup herhangi bir toplumsal sorunla ilgili gündem ortaya koymada önemli bir görevi icra eden sivil toplum kuruluşları yerel siyasetteki üstlendiği sorumlulukların temelinde yatan gücü ise halktan almaktadır (Karabıçak, 2008: 183).

Siyasal alanda faaliyet gösteren; vakıf, dernek, sendika, kooperatif gibi belirli siyasi ve ticari örgütlerin sivil toplum kuruluşu olarak ifade edilmeleri; ortak akıl, ortak bir amaç, toplumsal duyarlılık, belirli bir kesime indirgenmemiş çıkarları kendi hayati misyon ve vizyonlarına indirgemelerine bağlı olduğunu söylemek gerekir (Türküne, 2014: 296-297). Sivil toplum kuruluşlarının özellikle yerel yönetimdeki siyaset alanıyla oldukça sıkı bir bağı olduğunu söylemek mümkündür. STK'lar ile yerel yönetimler arasındaki bu bağı temel girdilerini şöyle aktarabiliriz (Çukurçayır, 2012: 169):

- Sivil toplum kuruluşunun kararların oluşumuna katılması demek, öz potansiyelini ortaya koyması, uygulanan kararlara ve yürütülen etkinliklere ortak olması demektir;
- Kararların uygulanmasına katılır, ancak bunu zorunlu bir görev olarak görmez;
- Yerel yönetimlerden bağımsız kararlar alırlar ve kararlar yerel yönetimlerin kararlarıyla uyduğunda işbirliğine giderler.

1.9.5. Azınlık ve Çoğunluk Hakları

Demokrasinin temel niteliklerinden bir diğeri ise çoğunluğun onayını almış temsilcilerin belirli sürelerde yeniden seçim standartlarında toplumu idare etme hakkına sahip olmalarıdır. Demokrasinin kendisini iyiden iyiye hissettirmesi, halkın çoğunluğunun kendilerinin öz iradelerini ortaya koyacakları seçimlerde; özgür, eşit, serbest ve gizli seçim ilkeleri ve belli başlı seçim yasalarına bağlı kalınmasıyla ilintilidir. Çoğunluğun onayını alan temsilciler hemen her alanda sınırsız yetkiye sahip olamayacakları gibi azınlık haklarının güvence altına alınmasının garantisini vererek kolektif kararlar alınması gereken yönetim sürecine gireceklerdir. Alınacak kolektif kararların azınlık ve

çoğunluğun büyük bir bölümünce onaylanması ise hakların güvence altına alındığının bir göstergesi olacaktır (Keane, 2015: 159). Azınlık olarak görülen kesmin mevcut siyasi iktidarı politikalarda yapılan yanlışlardan dolayı iktidardan hesap sorması hakkına sahip olması gerekmektedir. Bu hesap sorma yahut yargılama dolayısıyla, azınlık olan kesmin bir sonraki seçimlerde çoğunluk olarak siyasi iktidara sahip olabilmelerinin önüne geçilmemelidir (İnce, 2018: 19-20).

1.9.6. Hukuk Devleti İlkesi

Hukuk devleti, siyasal iktidarın uygulayacağı kanunların zorbalık ve belirli bir kesme yönelik olmasını engelleyen bir demokrasi erdemidir. Hukuk devleti ilkesinin bir yörede inşası, gerek devletin gerekse toplumun temel hak ve özgürlüklük kavramlarının güvence altında tutulmasına bağlıdır. Toplumun tüm bireylerinin; zengin, fakir, devlet erkinde görev sahibi yahut sıradan bir vatandaş farketmeksizin herkesin kanunlar önünde eşit sayılması hukuk devleti ilkesinin en önemli gereğidir (Sarıbay, 2015: 55-56).

Hukuk devleti ilkesiyle ilgili biraz daha net ve altı çizilmesi gereken tanımını, Türköne (2014:83) halkın üstündeki devlet gücünün azamiye indirgenmesi olarak ifade etmektedir. Özellikle mazlum ve düşkün halkın yasalar önünde bir adım önde olmasının hemen her alanda farklılık ve üstünlüklerin ortadan kaldırılmasının demokratik ve hukuk devletinin olmazsa olmazlarından.

Hukuk devleti ilkesi özellikle 19. Yüzyılda polis devletlerinin uygulamış oldukları baskıcı tutumlarına karşı gelişip ülke yönetimlerinde yer bulmuştur. Bu dönemde uygulanan politikalarda hukuk anlayışı söz konusu olmakla birlikte uygulanan politikalar halkın refahını kısıtlayıcı monarşi yönetimi şeklinde bir dayatma niteliği taşımakta olup padişahın, ağanın, derebeyinin yani tek bir adamın keyfine göre dikte edilmekteydi. (Acaray, 2017: 1).

İlk olarak 1798 yılında 'rechtsstaat' terimi ile kişilerin hak ve hürriyetlerinin, özel mülkiyetlerinin korunması ve savunması gerektiğini ortaya atan Johann Wilhelm Placidus Alman düşünür önemli çalışmalarıyla sürece yön vermiştir (Acaray, 2017: 1). Özellikle Orta Çağ'da zorbalık karanlıklarını aydınlatan Rönasans, Reform ve Fransız

devrimleriyle Avrupa’da halkın gücü belirli kurallar dahilinde yönetimlerde yer bulmuştur (Korkmaz, 2015: 11).

Ülkemizde önceki anayasalarda kısmen yer bulan Hukuk devleti, ilkkez 1961 Anayasasında bir ilke olarak sosyal devlet anlayışıyla beraber yer tutmuştur (Gözler, 2012: 186). 1982 Anayasasının 2. maddesinde ise Türkiye Cumhuriyetinin bir Hukuk Devleti olduğu; “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir” şeklinde ifade edilmiştir (Yeşilkaya, 2016: 1).

Hukuk ilkesinin dinamik bir yapıda yönetim sistemlerinde işlevselliği ile ‘bir’ kişinin zorba yönetim anlayışının siyasal sistemlerde oluşturacağı bunalımlar büyük oranda terk edilmiş ve toplumun, siyasi ve sosyal açıdan gerek devlet gerekse toplumun belirli güçlü kesimlerinin karşısında halkın hukuki güvencelerle donatılması sağlanmıştır. Hukuk devletinin işlevselliğinin topluma yansımalarının diğer bir faydası ise; ülkedeki herhangi bir resmi kuruluş ya da gayriresmi bir oluşum tarafından zarara uğratılan bireylerin yargısal denetimi hakkının olmasıdır. (Yıldız, 2013: 228).

Hukuk Devleti ilkesinin kendisini iyiden iyiye hissettirmesi onun üstün olmasıyla ilintili olduğunu belirtmek gerekir. Hukukun üstünlüğü ise; yönetimde belirli bir kesmin keyfi uygulama ve kendi egemenlik sahalarının inşasının önüne geçmek için uygulanabilecek olmazsa olmaz ilkelerden biri olabilir. Hukukun üstünlüğü ilkesinin, ülke demokrasilerinde yer bulmasının temel koşulu ise yine o ülkelerdeki yargı organlarının bağımsız olması ve yasa önünde tüm yurttaşların eşit haklarla yargınlanmalarına bağlı olduğunu ifade etmek gerekir (Çınar, 2014: 217).

1.10. MERKEZİ YÖNETİM KAVRAMI

Merkezi yönetim, ülkenin yönetilmesindeki temel, siyasal, hukuksal yönetim unsurlarının merkezden yani tek elden yönetilmesi fikri esasına dayanmaktadır. Dolayısıyla, merkezi yönetimdeki erk, elinde bulunan yetkilerini ülkede yaşayan vatandaşına hizmet götürme noktasında bu gücü tek başına kullanabileceği gibi ülkede bulunan yerel yönetimlerle bu yetkisini paylaşabilmektedir. Merkezden yönetim anlayışının ülkede her hangi bir konuda oluşturabilecek soruna karşı merkezi yönetimin

birtakım yetkilerini yerel yönetimlerdeki görevlilerine devretmesi, merkezi yönetimin yetki genişliği kavramını ortaya çıkarmaktadır (Falay ve Varcan, 2011: 17). Genel olarak merkezi yönetimin, yukarıda sözü edilen görevlerinin yanı sıra; ulusal bütünlük, adalet, milli savunma, genel güvenlik, dış politika, yerel nitelikli olmayan kamusal hizmetler, yerel nitelikte olsa dahi yerel yönetimleri genel açıdan zor bir sürece götürecek ve merkezi yönetimce yürütüldüğünde fayda sağlanacak hizmetler gibi görevleri vardır. Bu görevlerin yanı sıra merkezi idarenin tüm bu kamu hizmetlerinin doğrultusunda, “ulusal politika ve standart belirleme, yerel yönetimlerin uygun standartlar doğrultusunda faaliyette bulunmalarına önyak olma” gibi sorumlulukları merkezi idarenin görev kapsamı içinde yer almaktadır (Gül, Kiriş, Negiz ve Gökdayı, 2014: 47).

1.11. YEREL YÖNETİM KAVRAMI

Yerel yönetimler, hemen her ülkenin; yetki ve sorumlulukları kanunlarla belirlenmiş olan ve genel kurumsal idarenin içinde yer alan ancak yetki alanı ülkenin belirli alanlarıyla sınırlı olan bir yönetim türüdür (Bilgiç, 2005: 631). Ülkelerin genel idare hukuku bağlamındaki merkezi yönetimler, hemen her bölgede yapılacak kamusal hizmetlerin devletin tüzel kişilik yelpazesi adı altında halkın genellikle mahalli ihtiyaçlarının giderilmesini yerel yönetimler aracılığıyla gerçekleştirirler. Hizmetlerin sürdürülebilirliği ve bölgedeki kalkınmanın işlevselliği açısından yerel yönetimler, merkezi idarenin bir alt ünitesi olarak bölgede ki varlıklarını sürdürürler (Sakınç, 2012: 13). Yerel yönetimler, köy, kent, kasaba ve il gibi yerleşim yerlerinde, yönetimin belirlemiş olduğu kamusal hizmetlerin aktarımını sağlayan kuruluşlardır. Bu kuruluşların karar organları belirli aralıklarla yapılan seçimler ile belirlenerek hizmetlerin halka götürülmesi noktasında kendilerine tanımlanan bütçe ve personel aracılığıyla çalışmalarına yön verirler (Demir ve Yavaş, 2015: 128).

1.11.1. Yerel Özerklik

Yerel özerklik kavramı yerinden yönetimin kabul gördüğü düzende kendisine ait görev ve sorumlulukları icra ederken merkezi yönetimin her türlü denetiminden bağımsız hareket etmesi şeklinde ifade edilebilmektedir. Yerel özerklik, yerelde halka sunulacak hizmetlerin aktarılmasında merkezi yönetime ihtiyaç duymadan hareket noktası

oluşturması kapsamındaki; vergilendirme, hizmetleri belirleme şeklindeki düzenlemeleri yapabileme hakkına sahip olabilmesidir (Coşkun ve Koyuncu, 2013: 365). Özellikle 1970’li yıllarda dünya genelinde yaşanan siyasi ve mali sorunlara merkezi yönetimin tek başına çözüm üretme konusunda eksik kalmaya başlamasıyla yerel yönetimlerin etkinliği artmıştır. Bu süreçte Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı gibi ulus-aşırı yaşanan gelişmelerle yerel yönetimlerin özerklik bahsi ön plana çıkmıştır (Küçük, 2017: 1). Yerel Özerklik ilkesinin hizmet ettiği temel amaçları şöyle ifade etmek gerekmektedir (Coşkun ve Koyuncu, 2013: 365):

- Giderek artan yerel hizmet taleplerini karşılayabilmek için yerel yönetime yetki ve esneklik sağlamak,
- Yerel yönetimin kendi koşullarına ve ihtiyaçlarına en uygun yönetim yapısı ve biçimi belirlemesine olanak tanımak,
- Yerel yönetimi çoklukla merkezi yönetimin karışmalarından korumak ve aynı zamanda, merkezi yönetimi de mevcut ya da yeni ihtiyaçların karşılanması için yerel yönetimlerin yetki ve kaynak konularındaki sürekli talep ve baskılarına muhatap kılmamak.

1.11.2. Yerel Yönetimlerin Varlığının Önemi

Hizmetlerin zamanında iletilmesi açısından merkezi idarenin toplumun tümünü kapsayan hizmetleri tek elden yürütmesi ise olanaksızdır. Kamu yönetiminde özellikle merkezi idarenin ulaşması güç yerleşim yerlerindeki aksaklıkların önüne geçmek ve merkezi kurum ve kuruluşların işlerinin kolaylaşmasına önayak olmaktadır (Bilgiç, 2005: 633). Demokrasinin katılım mekanizmasının işlevselliği açısından yerel yönetimlerin önemi ise maddeler halinde şöyle açıklanabilir (Kestellioğlu, 2015: 223-224):

- Yerel yönetimler, yerel hizmetlerin yürütülmesinde verimli bir metot olarak görülür. Çünkü o bölgenin sorunlarını daha iyi bilen ve anlayan kişiler, oranın halkı tarafından seçilir.
- Merkezi yönetim, yerel yönetimlerin varlığından dolayı kazançlıdır. Çünkü yerel yönetimler yerel nitelikteki görevleri merkezi yönetimden devralmakla onun yükünü hafifletmiş olmaktadır.
- Yerel yönetimler, özerk yapıları sebebiyle müteşebbis (girişimci) birimlerdir. Sahip oldukları teşebbüs gücünü kullanarak yeni hizmet yöntemleri geliştirebilirler.
- Yerel yönetimler, hemşerilik duygularının ve demokratik değerlerin gelişmesinde etkili kuruluşlardır. Geniş anlamdaki “siyasi eğitim” önce yerel düzeyde başlamaktadır. Politikacıların büyük bir kısmı, önce yerel yönetim organlarında görev alarak kendilerini genel politikaya hazırlamaktadırlar. Bu sebeple, yerel yönetimler politikanın “mektebi” olarak kabul edilmektedirler.
- Yerel yönetimler, güçlü merkezi hükümete karşı bir fren ve denge unsuru olabilirler. Bu yönetimler, aşırı ölçüde merkezileşmiş bir devletin tehlikesini azaltma yönünde önemli bir rol oynayabilirler. Demokrasilerde yerel muhalefeti, yerel yönetimler meydana getirir.

Bu nedenle yerel yönetimler, özellikle yerel demokrasinin toplumda yerleşik hale gelmesi ve sürekli gelişmesi, vatandaşların kendilerini yönetimin bir parçası olarak görmeleri açısından büyük öneme sahiptirler.

1.11.3. Yerel Yönetimlerin Genel Özellikleri

Bütün Türk anayasalarında hükümleri varolan ve en son 1982 Anayasasının 127. Maddesinde yer alan “Mahalli İdareler” adı altındaki yerel yönetimlerin genel özelliklerini ise şöyle sıralamak mümkündür (Hatam, 2012: 5):

1. Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunla gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.
2. Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.
3. Mahalli idarelerin seçimleri beş yılda bir yapılır. Ancak, milletvekili genel veya ara seçiminden önceki veya sonraki bir yıl içinde yapılması gerek mahalli idareler organlarına veya bu organların üyelerine ilişkin genel veya ara seçimler milletvekili genel veya ara seçimleriyle birlikte yapılır. Kanun, büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimleri getirebilir.
4. Mahalli idarelerin seçilmiş organlarının, organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve kaybetmeleri konusundaki denetim yargı yolu ile olur. Ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir.
5. Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir.
6. Mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile kendi aralarında Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.

Halka, hizmet ve kaynakların zamanında ve yerinde sunulması açısından yerel yönetimler gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Yerelde halkın yönetime katılım imkânının merkezi yönetimlere göre daha kolay olması ise yerel yönetimlerin demokrasiye olumlu manada katkısının olduğu ifade edilebilir (Doğan ve Kalkışım, 2015: 114). Kamu hizmetlerinde gerek halkın gerekse yönetimin yaptığı işten randıman alması açısından yerel yönetimler, halk ile merkez arasında önemli bir köprü görevi görmektedir (Bilgiç, 2005: 633).

1.12. MERKEZİ YÖNETİMLERLE YEREL YÖNETİMLERİN YETKİ BÖLÜŞÜMÜ

Yerel yönetimler, kamu hizmetlerinin merkezi idaredeki hizmet pastasının ülkedeki tüm vatandaşa eşit miktarda paylaşılması noktasında önemli bir siyasal alanı ifade etmektedir. Hizmette yaşanacak gecikmelerin önüne geçmek ve ihtiyaca yerinde ve hızlı cevap vermek için yapılacak bu hizmet aktarımının merkezi idarenin genel hizmetlerinin yerel yönetimlerle bir yetki bölüşümü şeklinde olması ise kamu yönetiminde iş birliğinin önünü açmaktadır (Toprak, 2014: 36). Yoğun kentleşme ve merkezîyetçiliğin doruk noktalara ulaşmış olması ülke de yerel yönetimlerin ihtiyacını ortaya koymuştur. Bu noktadan hareketle merkezi idare ile yerel yönetimler arasındaki yetki, sorumluluk ve kaynak aktarımının etkin bir şekilde olabilmesi yetki paylaşımı esasına dayanmaktadır. Bu anlamda; merkezi yönetim ile yerel yönetimler, Türk kamu yönetiminde idarenin bütünlüğü ilkesiyle orantılı olarak ortak çalışma, plan ve projelerde eşgüdümlü ilerleyerek yöredeki halkın ihtiyaçlarına çözüm bulabilir ve sürdürülebilir bir taşra teşkilatlanması ortaya koyabilirler (Sakal, 2000: 135-136).

1.13. YEREL YÖNETİMLERİN TARİHÇESİ

Yerel yönetim kavramı genellikle demokrasi kavramıyla beraber akıllarda yer etmekte ve temeli Türkçemize, ‘komün’ kelimesiyle Fransızcadan girmiştir (Delihanoğlu, 2013: 34). Komün’ün kelime anlamı ise; bir grup paydaşın herhangi bir malın üretimini ve tüketilmesini ortaklaşa icra ettikleri kapalı bir toplum olarak ifade edilebilmektedir (Dursun, 2019: 1). Komünler, Fransa’da ortaya çıktığında demokrasinin birer parçası olarak toplum tarafından benimsenmiş ve özellikle dönemin erklerine karşı demokrasinin olmazsa olmaz niteliklerinden olan özgürlük, eşitlik gibi kavramların birer unsuru olarak yer edinmiştir (Delihanoğlu, 2013: 34). Yerel yönetimlerin tarihsel gelişme sürecinde özellikle ilk çağlarda merkezîyetçiliğin siyasal alanda hakim olduğunu görmek mümkündür. Özellikle ortaçağda, Magna Carta, Reform, Rönesans gibi aydınlanma süreçleriyle beraber bu durumun değiştiğini yöneticilerin yetkilerini halkla paylaştığını dolayısıyla, halkın artık yönetimde büyük oranda söz sahibi olduğunu ifade etmek mümkündür.

Gelişen süreç incelendiğinde; yönetimde merkeziyetçilikten yerelliğe doğru hareketlenmeler başlamış yani, yerinden yönetim hakim olmaya başlamıştır. (Falay ve Varcan, 2011: 16). Bununla beraber yönetimde yerellik olgusu devlet anlayışının hakim olmadığı ancak egemen bir kudretin ezici bile olsa her zaman başta olduğu ilk çağlardan bugüne varolmuştur. Sakınç (2012:1)'a göre merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki sıkı ilişki aşağıdaki üç ana şekilde kendisini göstermiştir:

- Hiyerarşik Düzen: Devlet, güç piramidinin tepesindedir; yerel yönetimler ise piramidin tabanında yer alır.
- Gücün Tekelleşmesi: Güç, merkezi devletten, yerel yönetimlere doğru kayar.
- Merkezileşme: Merkezi kurumlar, kuralları uymaları için yerel yönetimlere buyurur.

Yerel yönetimler adına 20. yüzyıl; Sanayi devrimi ile başlayan süreçte halkın hizmetlerden çok daha fazla yararlanmasına olanak sağlandığı bir dönem olarak dikkat çekmektedir. Özellikle bir alt başlıkta ele alacağımız, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Maastricht'te imzalanan Avrupa Birliği Antlaşmalarının yerel yönetimlerin güçlenmesi ve halka hizmet götürme bağlamında çok önemli adımların olduğunu söylemek mümkündür (Kahraman, 2015: 16). Yerel yönetimlerin kendisini iyiden iyiye hissettirdiği yeni dönemde bazı ülkeler kendi tarihlerine uygun esnetilmiş merkezi sistemi bazı ülkeler ise yerinden yönetimin hakim olduğu anlayışı benimsemişlerdir. Esnetilmiş merkeziyetçi sistem yönetimini benimseyen ülkeler arasında; Fransa, İtalya gibi ülkeler yer alırken, yerinden yönetim anlayışıyla ülke yönetimlerine yön veren ülkeler ise Amerika Birleşik Devletleri ve İskandinav ülkeleri (Danimarka, İzlanda, İsveç, Norveç, Finlandiya) yer almaktadır (Falay ve Varcan, 2011: 16).

1.14. YEREL YÖNETİMLERDE ULUSLARARASI GELİŞMELER

Demokrasinin ve yerel otonomun başlangıç noktasını oluşturan Avrupa, yerel yönetimlerin de gelişmesinde bir kilometre taşı olmuştur (Karademir, 2012: 46). Yakın dönemde ulus devletlerin yerel yönetimlerin gelişmesine farklı örgütlenmelerle katkı sağladığını söylemek mümkündür. BM, AB gibi örgütlenmelerin yönetim anlayışlarındaki reformlar Türkiye'de uygulamaya alınan kararlar açısından değişimin temel unsurlarından biri haline gelmiştir (Delihasanoglu, 2013: 57).

1.14.1. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye

Avrupa’da yaşanan en önemli gelişmelerden ilki, ülkemizce bazı maddelerinin çekinceli kabul edilip 1988 yılında onaylandığı; ‘Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartı’dır. Şartta, merkezi yönetim ile yerel yönetim arasındaki ilişkilerin hangi boyutta olacağı ve özellikle yerel yönetimlere aktarılabacak mali kaynakların esasları ve alınacak kararlara uyulmasının bağlayıcılığı öne çıkmaktadır (Coşkun ve Koyuncu, 2013: 366). O maddeler aşağıdaki gibidir (Karademir, 2012: 48-49):

- Özerk yerel yönetim ilkesi yasalarda ve anayasada yer almalıdır. Özerk yerel yönetim, yasalar çerçevesinde, yerel yönetimlerin kendi sorumlulukları altında bulunan ve yerel halkın hizmetlerine yönelik kamusal etkinliklerin önemli bir bölümü düzenleme hakkına sahip bir yönetim biçimidir. Yerel yönetimler bu haklarını, dolaysız, eşit, gizli oy ilkesine dayalı olarak serbestçe seçilen üyelerden oluşan ve kendilerine karşı sorumlu yürütme organlarına sahip olan meclisler eliyle kullanırlar. Bu kural yasaların izin verdiği durumlarda, yurttaş meclislerine başvurmayı, referandum (halk oylaması) ya da herhangi bir başka doğrudan katılım yöntemini denemeyi engellemez.
- Yerel yönetimler, yasaların çizdiği sınırlar içinde, kendi görev alanları içinde olup da başka bir yönetime bırakılmamış olan herhangi bir konuda etkinliklerde bulunmaya yetkilidirler. Yerel yönetimlere verilen yetkiler, tümüyle ve yalnız onlara aittir. Bu yetkiler, yasalarla belirlenenler dışında, özelsel ya da bölgesel nitelikli başka otoritelerce zayıflatılmaz ve sınırlandırılmaz.
- Yerel yönetim birimlerinin sınırlarında, halk oylamasına başvurup yerel halkın görüşü alınmaksızın değişiklik yapılamaz.
- Yerel yönetimler, yerel gereksinmelere uyum sağlayabilmek ve etkin bir yönetim gerçekleştirebilmek için kendi iç yönetim yapılarını serbestçe belirler.
- Yerel yönetimlere yönetsel denetim ancak Anayasa ve yasalarda belirtilen durumlarda ve yöntemlerle uygulanabilir. Yönetsel denetim (vesayet) yasalara ve anayasa ilkelerine uygunluğun sağlanmasından başka amaç güdemez. Yönetsel denetim, bu denetim ile korunmak istenen yararların önemi ile orantılı olmalıdır.
- Yerel yönetimlere serbestçe kullanabilecekleri, yeterli miktarda öz mali kaynak sağlanır. Mali kaynakların belli bir bölümü, belli yasal sınırlar içinde oranını kendilerinin belirleme yetkisine sahip oldukları yerel vergi ve harçlardan oluşmalıdır.
- Gelir sistemleri, hizmet maliyetlerindeki artışlara kolaylıkla uyum sağlamalarına olanak vermeli ve bu amaçla farklılaştırılmış olmalıdır. Mali yönden güçsüz durumda bulunan yerel yönetimler, mali denkleştirme yöntemleriyle veya benzer başka araçlarla desteklenmek zorundadırlar. Kendilerine dağıtılacak mali kaynaklar konusunda yerel yönetimlerin görüşü alınmalıdır. Yerel yönetimlere yapılacak yardımların, özel projelerin finansmanı biçiminde (özel amaçlı) değil, fakat genel amaçlı olmasına özen gösterilmelidir. Yardımlar, bu yöntemlerin uygun gördükleri siyaseti uygulama özgürlüğünü ortadan kaldıramaz. Yerel yönetimler, sermaye birikimi ve yatırım amacıyla, yasalar çerçevesinde, ulusal sermaye piyasasından borçlanma hakkına sahiptirler.
- Yerel yönetimlere, başka yerel yönetimlerle işbirliği yapma ve birlikler kurma hakkı tanınır. Yerel yönetimlerin, kendi ortak çıkarlarını koruyup geliştirmek için, aralarında birlikler kurma ve uluslararası yerel yönetim kuruluşlarına katılma hakları da vardır. Yasalarla belirtilen koşullara uygun olarak, başka ülkelerdeki yerel yönetimlerle işbirliği yapabilirler.
- Yerel yönetimler, Anayasa ya da öteki yasalarla kendilerine tanınan yetkilerin serbestçe kullanılması ve yerel özerklik ilkelerine saygı gösterilmesinin sağlanması için yargı yerlerine başvurma hakkına sahip olmalıdırlar.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, ülkemizde yerel politikaların geliştirilmesine özellikle hizmette yerelliğin belirli bir ivme kazanmasını arttıracak unsurların oluşturulmasına katkı sağladığını söylemek mümkündür (Toprak, 2014: 57-58).

Ülkemizde çeşitli makamları direk ilgilendiren ve şartın çekince konulan maddelerden en hassasları olarak dikkat çekenleri; planlama ve karar süreçlerinde kendilerine haber verilmesi; yerel yönetimlerin iç örgütlenmelerinin kendilerince belirlenmesi; yerel yönetimlerin haklarının savunulması adına uluslararası yerel yönetim birimleriyle işbirliği esası; yerel olacak seçilmiş kişilerin görevleriyle bağdaşmayacak faaliyetlerinin, “Vesayet denetimine ancak vesayetle korunmak istenen yararlarla orantılı olması durumunda izin verilmesi” gibi maddeleridir. Çekince konulan maddelerin bakanlar kurulunca kaldırılması mümkün olup gerek AB’nin gerekse ülkedeki demokrasi arayışındaki muhalefet partilerinin bu çekincelerin kaldırılması ile ilgili talepleri ise her geçen gün artmaktadır (Alagöz, 2011: 1).

1.14.2. Avrupa Kentsel Şartı

Kentte yaşayan vatandaşların yaşam hakları uzun yıllardır farklı yasa ve tasarılarla ele alınmıştır. Ancak bu hakların, uluslararası platformda yer edinmesi, 1992’de Strazburg’da yapılan, olağan Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Konferansıyla olmuştur. Avrupa Kentsel Şartı’nın diğer uluslararası çalışmalardan ayıran en büyük fark ise; bu şartın hükümetler tarafından değil de yerel yönetimler birimleri tarafından imza altına alınmış olmasıdır (Pektaş ve Akın, 2010: 27).

Avrupa Kentsel Şartı, yönetimde halkın daha çok söz sahibi olacağı, yereldeki halkın yaşam şartlarının iyileştirilmesi, yaşam alanlarında sosyal ve kültürel imkânların sağlanması noktasındaki çalışmaları hedeflemektedir (Çukurçayır, 2012: 100).

Avrupa Kentsel Şartı, yerel halkın yönetimde karar verme, işbirliği ve temel hak ve hürriyetlerin korunması noktasında yönetim süreçlerine ulus-aşırı bir nitelik kazandırma amacı taşıyan ilkelerini taşımaktadır. Avrupa kentsel şartı ile mevzu bahis yörede yaşayan vatandaşlar; “Ulaşım ve Dolaşım hakkı, Kentlerde Çevre ve Doğa Hakkı, Yerleşik Fiziksel Yapıda Yaşama Hakkı, Konut Hakkı, Güvenlik Hakkı, Eşitlik ve Özgürlük” gibi hakları kazanmış olurlar (Karademir, 2012: 51).

Avrupa Kentsel Şartının içeriği ele alındığında, özellikle yerelde yaşayan vatandaşların yaşadıkları toplumda siyasi haklarının korunması yerel yönetimlere katılımının sağlanması gibi hakların yanı sıra bireyin kendisini yaşadığı toplumda değerinin farkına varıp; haklarının sürekli gelişip ve değiştiğini görmesi toplumun etik açıdan önemli aşamalar kaydettiğini göstermektedir (Tul, 2015: 1).

1.14.3. Avrupa Kentsel Şartı II

2008 yılında yayınlanan şart, ‘Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto’ adıyla uluslararası birimlerden ülkelerin yerel yönetimlerine; 85 madde halinde uygulama sorumluluğu yüklemektedir. Manifestoda özellikle aktarılması gereken vizyon; yerel halkın yönetimde söz sahibi olabilmesi adına katılım mekanizmasının sürekli işlevselliğini korumasıdır. Manifestonun diğer hükümleri ele alındığında; kentlilerin birbirleriyle ahenkli ve temelinde bilgi ekseriyetli çalışmaları, sürdürülebilir ve geliştirilebilir yerleşim birimleri şeklinde etik değerlerin ön planda olduğu bir şartın hükümleri öne çıkmaktadır. Söz konusu manifesto, yörede yaşayan halkın temel sorunlarıyla kendilerinin bizzatihi ilgilenip sorunlarına çareler aradığını ortaya koyan bir ortak akıl çalışması olduğunu ifade etmek gerekir. ‘Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto’ adı altında başlatılan çalışmada, yerel halkın siyasal alana katılımı; ekonomi, bilgi ve teknolojik gelişmeler, kültür-sanat aktiviteleri, konut, güvenlik, sağlık gibi konularda düzenlemeler ortaya koymaktadır (Çukurçayır, 2012: 101).

Her iki şartın ana teması ele alınacak olursa, insanın doğasında olan saygıya yakışır bir yaşamın temellerinin ülke yönetimlerine uluslararası kuruluşlar tarafından dikte edilip ve bu kuruluşlara üye yahut üye aday olan ülkelerin getirilen bu ilkelere geleneksel açıdan uzak olsa dahi kabul ettiği ifade edilebilir. Her ne kadar merkezi belirli bir refah seviyesine gelmiş olsa bile ülkelerin yerel yönetimlerindeki halkların bu ulus-aşırı kuruluşlar tarafından belirli bir kalkınmaya ihtiyacını hissedip çeşitli şart ve yasalarla onları koruma altına almak istemeleri, yaşanan ulusal gelişmelerin yakından takip edildiğini göstermektedir (Tul, 2015: 1).

1.15. YEREL YÖNETİMLERDE YAŞANAN ULUSLARARASI GELİŞMELERİN TÜRKİYE'YE YANSIMALARI

Avrupa ve dünyada, yerel yönetimler açısından özellikle 19. Yüzyıldan sonra yaşanan hızlı gelişmelerin ülkemiz kamu yönetimine çeşitli yapılandırma şeklinde değişiklikler halinde yansıdığını ifade etmek gerekir. Ülkemizde 2000'li yıllarda gerçekleştiren yasal düzenlemeler, Türk Kamu Yönetiminin merkezi yapısını gözden geçirmesine neden olmuştur. Özellikle; yerelleşme, katılımcılık, şeffaflık, demokratikleşme, yönetişim, hesap verilebilirlik gibi uygulamaların, Türk Kamu Yönetiminin merkeziyetçi bir yapıdan yerinden yönetim yapılanmasına doğru bir yönelişi dikkat çekmektedir (Usta ve Bilgiç, 2015: 262-263).

2005 yılında 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle Türk yerel yönetimlerinin belirli bir seviyeye gelmesine neden olmuştur. Ancak Türkiye'de yerel yönetimlerin çok daha iyi seviyelere gelmesinin önünde; merkeziyetçiliğin yerel yönetim üzerindeki ekonomik kontrollerinin yer aldığını söylemek mümkündür. Ülkemizde Belediyeler, yerel vergiler olarak bilinen; belediye harçları, katılma payları gibi ekonomik dilimden sadece %20 dolaylarında faydalanmaktadır. Yerel yönetimlerin kendisini geliştirmesi ve belirli bir seviyeye getirmesi açısından finansal kaynaklarının artırılması ve öz gelirlerinin güçlendirilmesi gerekmektedir (Coşkun ve Koyuncu, 2013: 378-379).

2012 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı, 14 Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe kurulması ile ilgili Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde değişiklik yapılmasına dair çalışmalar yerel özerkliğin geliştirilmesi anlamındaki çalışmaların birer örneği olarak dikkat çekmektedir (Coşkun ve Koyuncu, 2013: 380).

Bunun yanı sıra 6360 Sayılı Kanun kapsamında Ardahan'ın Çıldır İlçesinin (Aşıkşenlik) ve Göle İlçesinin (Köprülü) belde belediyelerinin de 6360 Sayılı Kanun kapsamında değişikliğe uğradığını da ifade etmek gerekmektedir (www.tbmm.gov.tr: 2012). Ülkemizde uzun zamandır, mevcut kamu yönetiminin değiştirilmesi bağlamında çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye'de yerel yönetimlerin geliştirilmesi anlamındaki düzenlenen yasalar aşağıdaki gibidir (Karademir, 2012: 71).

- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu
- 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu
- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
- 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu

Yukarıda düzenlenen yasaların Türkiye'nin güçlü bir kamu yönetimi yapısına geçmesi adına gerek yerel yönetimlerin özerk yapısını güçlendirmesi gerekse yönetimde katılımı sağlaması açısından önemli adımlar olduğunu söylemek mümkündür (Coşkun ve Koyuncu, 2013: 383).

1.16. YENİ KAMU YÖNETİMİ ANLAYIŞI

Dünya üzerinde yaşanan siyasal, ekonomik ve kültürel alanlardaki değişim 21. Yüzyıl'a girerken ülkelerin kamu yönetimlerinde de etki alanı oluşturmaya başlamıştır. Bu köklü değişimin temelinde ise "Ekonomik büyümenin yavaşlaması, Sovyetlerin çöküşü ile birlikte sosyal refah devleti anlayışının sarsılması, küreselleşmenin etkisi ile kamu yönetiminde yeni talep ve ihtiyaçların ortaya çıkması," gibi nedenler yer almaktadır (Kurt ve Yaşar Uğurlu, 2007: 81). Özellikle 1980'li ve 1990'lı yıllarda birçok ülke kamu yönetiminde söz konusu değişimle politikalarına yön vermişlerdir. Yeni kamu yönetimi anlayışında, katı bir geleneksel hiyerarşik yapının yerini insan kaynaklarının verimli kullanıldığı, sürekli performans değerlendirmenin söz konusu olduğu esnek ve pratik bir yeni yönetim almıştır (Özer, 2005: 3). Yeni kamu yönetimi anlayışının ülkelerin siyasal düzenlerinde; "Aktif katılımlı profesyonel yönetime geçiş, belirgin standart ve ölçülerle performansın ölçülmesi, çıktı kontrolüne önem verilmesi, büyük birimlerin küçük birimlere ayrılması, rekabetin arttırılması, özel sektör yönetim tekniklerinin uygulanması, kaynak kullanımında disiplin ve tutumluluğun ilke edinilmesi" şeklindeki ilkelerle yer bulmaktadır (Tekin, 2017: 205). Yeni kamu yönetimi anlayışında yararlanılan diğer ilkeleri ise şöyle belirtmek gerekmektedir (Özer, 2005: 18-19-20-21):

- Küçülmek
- Yönetim İdeolojisini mevcut kamu yönetimine uyarlamak
- Girişimci yönetimler mantığını kamu yönetimine aktarmak
- Yerelleşmek
- Bürokrasiyi azaltmak
- Özelleştirmek

Yukarıdaki maddelerden anlaşıldığı gibi kamu yönetimlerindeki yenilik ilkeleriyle kamu kurum ve kuruluşlarındaki gereksiz harcamaların ortadan kaldırılması ve kaynakların etkin kullanılıp yönetime ek maliyet getirecek harcama kalemlerinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Yeni kamu yönetimi ile söz konusu hedeflenen; etkililik, ekonomiklik, verimlilik ve hesap verilebilirlik gibi yeni yönetim ilkeleri yönetim süreçlerine dahil edilerek geleneksel yönetim zihniyetinden tamamen uzaklaşmak istenmektedir (Tekin, 2017: 206).

Yeni kamu yönetimiyle ülkemizde yönetim açısından etkinliği ve verimliliği arttırmak açısından bazı reformlara yer verilmiştir. Aşağıda bazıları şöyle sıralanabilir (Parlak, 2010: 245):

- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu: Kamu kaynaklarının mali saydamlık, hesap verme sorumluluğu, stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme doğrultusunda kullanımının amaçlanması, dış (Sayıştay) denetiminden çok iç denetime ve kamuoyu denetimine ağırlık verilmesi.
- Gizlilik ve resmi sır kavramlarını daraltarak vatandaşların kamusal tüm bilgi ve belgelere serbestçe erişiminin sağlanması amacıyla 09.10.2003 tarih ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun çıkarılması.
- Çeşitli kesimlerin görüşlerini almayı amaçlayan yönetime katılma olgusunun Büyükşehirlerde ihtisas komisyonları, Belediyelerde ihtisas ve denetim komisyonları ve kent konseyleri, İl Özel İdarelerinde de ihtisas komisyonları aracılığıyla sağlanması.
- 25.05.2004 tarihli ve 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu kurulması ve bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun ile kamu yönetiminde etik standartların oluşturulması.
- Performansa ve stratejik planlamaya ilişkin reformların merkezi ve yerel düzeyde uygulamaya geçirilmesi, kamuda personel yönetiminden insan kaynakları yönetimine geçişle kurum içi tatmini sağlamaya dönük "iç müşteri" ve vatandaş tatminine yönelik "dış müşteri" kavramlarının kamu yararı bağlamında benimsenmesi.
- 15.07.2004 tarihli ve 5277 sayılı Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkındaki Kanun ile merkezi yönetimin planlama, programlama ve denetimle sorumlu kılınarak yerelleşmenin ve ihtiyaçları yerinde karşılama, verimlilik, hız, pratiklik, kırtasiyecilikle mücadele ilkelerinin benimsenmesi.
- 20.05.2006 tarih 26173 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bağ-Kur, Emekli Sandığı ve SSK'nın kaldırılarak, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun oluşturulması ile vatandaş/müşteri odaklı hızlı, kaliteli, bilişim teknolojilerinden yararlanarak rasyonel bir şekilde cevap vermeye çalışan bir sosyal güvenlik sisteminin oluşturulması.

1.17. YENİ SAĞ YAKLAŞIMI

1929 Dünya Ekonomik Buhranı ve sonrasında yaşanan gelişmeler birçok ülkenin kötü giden gidişata farklı çözüm önerileri aramalarına neden olmuştur. Özellikle ekonomi alanında yaşanan problemler sosyal devlet anlayışını ortaya çıkarmış ülkeler politikalarını sosyal devlet 'Refah Devleti' çerçevesinde dizayn etmeye başlamışlardır. 1970'li yıllarda yaşanan başka bir ekonomik krizle bireysel özgürlük ve bireysel

eşitliğin görüşünü vurgulayan liberalizm etkisini arttırmıştır. İlerleyen ekonomik istikrarsızlık dönemini sonucunda, hemen her alana müdahale eden, merkezîyetçi, katı, hiyerarşik kaideleri yönetimde uygulayan yapıdan, örgütlü yerel yönetimlerin ön planda olduğu “Yeni Sağ” anlayış yeni muhafazakar anlayış hakim olmuştur (Şener ve Çolak, 2015: 1). Yukarıda sözü edilen 1970’li yıllardaki refah artışının sona ermesiyle “neo-liberalizm” ile “neo- muhafazakarlık” teorilerinin harmanlanması suretiyle iki ayrı geleneğin uyumlu ve sistematik bir yapı haline dönüştürülmesi amacıyla “yeni sağ” hayat bulmuştur.

Özgür ekonomik politikalar ve dolayısıyla ortaya çıkacak güç devlet modelini şiar edinen yeni sağ (Heywood, 1997: 78-79), ülkemizde ise 24 Ocak 1980 kararlarıyla gündeme gelmiştir. Alınan kararlar doğrultusunda liberal ekonomik politikası amaçlanan sürecin 12 Eylül 1980 darbesi sonucu ANAP ile göreve gelen Turgut Özal tarafından birçok alanda uygulamaya alındığı belirtilebilir (Şener ve Çolak, 2015: 1).

Yeni Sağ anlayışını yeni muhafazakarlık ve yeni liberalizmin harmanlanması diye aktaran Andrew Belsey, yeni sağ’ın temel ilkelerini aşağıdaki şekilde belirtmektedir (Göçoğlu, 2018: 1):

Yeni Liberalizm

- En Az Hükümet
- Bırakınız Yapsınlar
- Serbest Piyasa Toplumu
- Seçme Özgürlüğü
- Birey

Yeni Muhafazakarlık

- Güçlü Hükümet
- Toplumsal Otorite
- Disiplinli Toplum
- Hiyerarşi ve İtaat
- Ulus

Özellikle 21. Yüzyıla girerken uygulanan keynesyen iktisat politikalarıyla sosyal liberal politikaların ekonomik sorunların çözümünde yeterli olmayacağı fikri ortaya çıkmıştır. Yeni sağ anlayışıyla gündeme gelen ideolojinin ekonomik, siyasi sorunların çözümünde yukarıda belirtilen yeni liberalizm ve yeni muhafazakarlık yaklaşımlarının bazı ilkelerini sentezleyerek çözüm yolları araması ise bu sürecin ana hatlarını oluşturmaktadır. Sözü edilen sentezin ekonomi ile ilgili sorunların çözüm arayışında yeni liberalizm ilkeleri ön planda iken siyasi sorunların çözümünde ise yeni muhafazakarlık ilkeleri çözüm noktası aramaktadır (Aytaç, 2014: 119).

İKİNCİ BÖLÜM

KENT KONSEYLERİNİN MEŞRU ÇERÇEVESİ VE TARİHSEL ARKA PLAN

2.1. KENT KONSEYİ KAVRAMI

Avrupa’da, yönetim anlamında yaşanan köklü reformlar ülkemizde de çeşitli şekillerde yer bulmuştur. Ülkemizde değişen kamu yönetimi algısı, halkın yönetimde söz sahibi olduğu bir takım yerel düzeyde gelişmeleri beraberinde getirmiştir (Bulut, 2013: 85). 13 Temmuz 2005 tarihinde yürürlüğe alınan 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. Maddesi, kent konseylerinin kuruluşu ve içeriğiyle ilgili temel bilgileri barındırdığı ilk yasal dayanak olarak ifade edilebilir (Yavuz ve Aktaşçı, 2018: 4). Kent konseyleri ile ilgili yasal dayanaklardan bir diğeri ise, 15 Temmuz 2005 tarihli 25874 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kent Konseyi Yönetmeliği ve 6 Haziran 2009 tarihli 27250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kent Konseyi Yönetmelik değişikliğidir (Kızıltan ve Gülgün Erdoğan Tosun, 2015: 150). Söz konusu değişiklikte; Belediyelerin Kent Konseylerine “Ayni ve Nakdi Destek Sağlar” ibaresi yönetmeliğe eklenmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. Maddesine göre Kent konseyi, yaşanan kentte; “Kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirme” ilkelerini bünyesinde barındıran yeni bir yönetim anlayışıdır.

2.2. KENT KONSEYLERİNİN FAALİYET ALANI

Farklı düşünceden katılımcıları içinde barındıran ancak ortak paydanın kente fayda sağlama amacı taşıyan kent konseylerinin en önemli fonksiyonu, kentin temel sorunlarının konuşulup tartışıldığı bir platform olmasıdır (Kutlu, Usta, ve Kocaoğlu, 2009: 516). Bu anlamda kent konseyleri, demokrasi kavramının gerekliliğini ortaya koyarak çocukların, kadınların, engellilerin dolayısıyla toplumun tümünün yönetimde söz sahibi olabileceği bir yönetimi işaret etmektedir. (Bulut, 2013: 87). Bu noktada Kent Konseylerinin temel faaliyet alanlarını; “Kente ilişkin faaliyetler, kentlilere ilişkin

faaliyetler, çevreye ilişkin faaliyetler, kent yönetimine ilişkin faaliyetler” olarak sıralamak mümkündür (Görmez ve Uçar Altınışık, 2011: 42-43).

2.3. KENT KONSEYLERİNE GİDEN TARİHSEL SÜREÇ

Yerel yönetimlerde örgütlü veya örgütsüz hemen her kesimden katılımcının demokrasinin geliştirilmesi adına yönetime katılmasını arzulayan, temsili demokrasinin ikamesi olarak ortaya çıkan kent konseylerinin, farklı tarihsel süreçlerden geçtiğini ifade etmek gerekmektedir (Bulut, 2013: 89). Kent konseylerine yönelik atılan adımlar, ‘Küresel Ortaklık’ adı altında (Kestellioğlu, 2015: 227), birçok zirve ve konferans ile ortaya çıkmıştır. Özellikle; sürdürülebilir kalkınma, katılım ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi bakımından oldukça öneme sahip olan bu gelişmeler, kendi yönetimlerinde eksikliğini veya geliştirilmesini isteyen ülkeler tarafından çok sıkı bir şekilde takip edilmektedir (Zeren, 2017: 6).

2.3.1. Rio Konferansı

1992’de Rio de Janeiro’da ortaya çıkan BM Çevre ve Kalkınma Konferansı 179 ülkenin katılımıyla uluslararası düzeyde en fazla katılımın sağlandığı konferans niteliği taşımaktadır. Konferansın ana temasını oluşturan konuların başında, sürdürülebilir kalkınma gelmektedir. Bu noktada sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesi ile ilgili gerekli unsurların saptanması ve ilerleyen süreçte sürdürülebilir kalkınmanın her aşamasını içerisinde barındıran Rio Konferansı, ‘Gündem 21’lerin ortaya atılmasında önemli bir kilometre taşı niteliğindedir (Kavas ve Sezer, 2002: 2). Rio Konferansında özellikle kamu ve özel sektör için reel ve uygulanabilir bir sürdürülebilir kalkınmanın ilk defa 1992 Rio Konferansında adından söz ettirdiğini söylemek yanlış bir ifade olacaktır. Bu tarihten önce, 5-16 Haziran 1972 tarihlerinde Stockholm’de gerçekleştirilen BM İnsan Çevresi Bildirisi ve 1987’de Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu’nca hazırlanan Brundtland Raporu, sürdürülebilir kalkınmanın gündeme gelişinde önemli faaliyetler olarak dikkat çekmektedir (Bozlağan, 2005: 1019-1020).

Rio Konferansı, özellikle Stockholm Konferansı’nın temel ilkelerine uyulması noktasında sadık kalınacağını ve bunun temel esaslarının ortaya konulması adına tüm söz konusu ülkeler arasında sistemsal bir işbirliğinin harekete geçirilmesini

benimsemektedir. Bu doğrultuda tüm dünyanın gerek çevre gerekse, sürdürülebilir kalkınma hususunda birbiriyle ilintili bir bütünlüğün altı çizilmiştir. Tüm bu gerekçelerle Rio Konferansından çıkan hükümlerin bağlayıcı olmadığını ancak çeşitli yükümlülükler getirdiğini ifade etmek gerekmektedir (Aksu, 2011: 15).

2.3.1.1. Rio Konferansının Kent Konseyleri Bağlamındaki İlkeleri

Konferansta çevre sorunlarının uluslararası düzeyde ele alınması ve sorunun dünya genelinde hissedilmesi çeşitli ciddi önlemlerin alınmasına önyak olmuştur. Genel hatlarıyla Rio Konferansının kent konseyleriyle alakalı bazı ilkelerini şöyle sıralamak mümkündür (Peker, 2018: 65-66):

- İnsanoğlu sürdürülebilir gelişme konusunun merkezindedir. İnsanların doğa ile uyumlu sağlıklı ve verimli bir hayata hakları vardır.
- Ülkeler, Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ve Uluslararası hukuk ilkeleri uyarınca diğer ülkeler ve kendi ulusal sınırları ve kontrolleri dışında kalan alanlardaki çevreye zarar vermemek kaydıyla kaynaklarını kendi çevre ve kalkınma politikaları doğrultusunda kullanma hakkına sahiptir.
- Ülkeler, sürdürülebilir gelişmeyi ve hakları için daha yüksek yaşam koşulları sağlayabilmek üzere sürdürülebilir nitelikte olmayan üretim ve tüketim kalıplarını azaltma ve ortadan kaldırma hedeflerinin yanı sıra, uygun demografik politikaları benimsemelidir.
- Ülkeler, çevre sorunları ile daha etkin bir mücadele için tüm ülkelerde ekonomik büyüme ve sürdürülebilir gelişmeyi sağlayacak destekleyici ve açık uluslararası bir ekonomik sistemin geliştirilmesi için iş birliği yapmalıdır. Çevresel amaçlı ticaret politikası önlemleri keyfi ve haksız bir ayrımcılığın ve uluslararası ticarete gizli bir kısıtlamanın aracı olmamalıdır. Çevre sorunları ile ilgili olarak, ithal eden ülkenin sınırları dışındaki tek taraflı eylemlerden kaçınmalıdır. Sınırlar ötesi ve küresel çevre sorunlarına ilişkin önlemler, mümkün olduğunca uluslararası görüş birliğine dayanmalıdır.
- Ülkeler kirlilik ve diğer çevresel zararları için sorumluluk ve tazminata yönelik ulusal yasalarını geliştireceklerdir. Ayrıca, kendi yetki ve denetim alanlarındaki faaliyetler nedeniyle bu alanların dışında neden oldukları çevresel zararlar için sorumluluk ve tazminata yönelik uluslararası mevzuatın daha da geliştirilmesi için hızlı ve kararlı bir biçimde iş birliği yapacaklardır.
- Ülkeler çevre ve insan sağlığına zararlı madde ve faaliyetlerin diğer ülkelere transferini önlemek üzere etkin bir iş birliğini gerçekleştireceklerdir.
- Ulusal otoriteler, kirleten öder ilkesi ve kamu yararı doğrultusunda, uluslararası ticaret ve yatırım üzerinde olumsuz bir etkiye yol açmaksızın çevresel maliyetlerin içselleştirilmesini ve ekonomik araçların kullanımını hızlandırmak üzere çaba göstermelidir.
- Bilgileri ve geleneksel pratikleri nedeniyle yerli insanlar ve onların toplumları ve diğer yerel toplumların çevresel yönetim ve kalkınmada hayati rolleri vardır. Devletler onların kimliklerini, kültürlerini ve çıkarlarını kabul etmeli ve gerektiği gibi desteklemelidir ve sürdürülebilir kalkınmayı başarmada onların etkili katkılarına mümkün kılmalıdır.
- Ülkeler çevreye ilişkin her türlü uyuşmazlığı, Birleşmiş Milletler Sözleşmesi çerçevesinde barış içinde ve uygun araçlarla çözeceklerdir.
- Bu konferanstaki ilkelerin uygulanması ve sürdürülebilir gelişme alanındaki uluslararası hukukun gelişmesi amacıyla ülkeler ve halklar iyi niyetle ve bir ortaklık ruhu içinde işbirliği yapacaklardır.

2.3.1.2. Rio Konferansında Türkiye'nin En İyi Uygulamaları

Ülkemizden 200 kişilik bir heyetin ve toplamda 40 binin üzerinde bir katılımın sağlandığı (www.mpgm.csb.gov.tr), Rio Konferansında, Türkiye'nin son on yıl içerisinde gerçekleştirdiği "En İyi Uygulama" adı altındaki çalışmaları birer broşür şeklinde konferansta katılımcılara sunulmuştur. Katılımcılara sunulan Türkiye'nin en iyi örnekleri adlı 26 proje aşağıdaki gibidir (Kavas ve Sezer, 2002: 10-11):

Türkiye'de YG 21'lerin uygulanması projesi, Ordu İli Mesudiye İlçesi Çavdar ve yöresi köyleri "Köykent" projesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi gençlik sosyal gelişim programı, Türk Medeni Kanununun cinslerarası eşitlik temelinde katılımcı bir süreçte değiştirilmesi projesi, Yerel yönetimler bilgi tabanı projesi, Doğu Anadolu su havzası rehabilitasyon projesi, sulama yönetimi ve yatırımlarda katılımcı özelleştirme projesi, Macahel (Camili) doğal varlıkları koruma amaçlı kırsal kalkınma projesi, Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM), Van- Bahçesaray ceviz koruma ve geliştirme projesi, Türkiye'nin soğanlı bitkileri üretim projesi, çocuk işgücünün en kötü biçimlerinin İzmir'de seçilen sını meslek dallarında 2003 yılı itibarıyla sona erdirilmesi projesi, GAP- Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezleri, ulusal geri kazanım ve katı atık yönetimi sistemlerinin geliştirilmesi, OTİM, Ozon Tabakasını İnciten Maddelerin kullanımının giderilmesi projesi, otomotiv sanayii otomobil egzoz emisyon standartları uyum programı, televizyon yoluyla yaygın çiftçi eğitimi projesi (YAYÇEP), TBMM TV ve internet, Akdeniz fokunun Türkiye'de korunması programı, Foça ve Batı İçel projeleri, Gökçeada deniz parkı, akbaba projesi, endemik Van Gölü İnci Kefali balıkçılığının yönetilmesinde sürdürülebilir verimliliğin sağlanması, bitki genetik çeşitliliğinin yerinde korunması projesi, Türk boğazlarından tehlikeli madde geçişinin denetlenip, sınırlandırılması ve alternatif geliştirilerek önerilmesi, Yenilebilir enerji kaynaklarının desteklenmesi, Kırşehir'de jeotermal merkezi ısıtma sistemi, sanayi sektöründe enerji tasarrufu bilinci ve altyapısının geliştirilmesi girişimi, Ulusal Enerji Tasarrufu Merkezi

2.3.2. Gündem 21

1992 senesinde Rio'da gerçekleştirilen 'Yeryüzü Zirvesi' adlı konferansın beş önemli uluslararası çalışmasından biri olan Gündem 21 (Karasu, Altıparmak, ve Çelik, 2018: 60), sadece sürdürülebilir kalkınmayı ülkelerin yönetimlerine dikte etmekle kalmadı aynı zamanda gerek sivil toplum kuruluşlarının gerekse, vatandaşların yönetime katılmalarında önemli çalışmaların temel noktası olmuştur.

Gündem 21'in en dikkat çeken 40 bölümünden 28. Bölümü ise; gündem 21'in devamlılığı açısından yerel yönetimlerin sürdürülebilir kalkınmadaki faaliyetlerinin önemini vurgulayan: 'Temel Grupların Geliştirilmesi' kısmıdır (Erkul, 2015: 17).

Gündem 21, 40 başlık içerisinde önemli konularıyla toplanmıştır. O konuların temel başlıkları: "Yoksullukla mücadele, tüketim alışkanlıklarının değiştirilmesi, demografik yapının istikrarlı hale getirilmesi, insan sağlığının korunması, kalkınma ve çevre koruma sürecinin birleştirilmesi, biyolojik çeşitliliğin korunması, ormansızlaşmanın önüne geçilmesi, tatlısu kaynaklarının korunması, zehirli atık ticaretinin önlenmesi, katı atıklar, atık sular ve radyoaktif atıkların güvenli ve çevresel açıdan kabul edilebilir bir biçimde yönetimi, kalkınma için çevresel kaynakların korunması ve doğal yönetimi, yerel yönetimler, kadınlar, gençler, yerli halklar, işçiler ve akademisyenler" şeklindedir. Gündem 21'in temel gayelerinden bir diğeri ise ana başlıklarında yer alan toplumsal paydaşların bir güç odağı haline gelip topluma yön vermelerine olanak tanınması olarak ifade edilebilir (Karasu, Altıparmak, ve Çelik, 2018: 60). Gündem 21 şimdiki ihtiyaçların ve beklentilerin düzey ve biçimlerini ve sonraki neslin ihtiyaçlarını hesap edecek bir çalışma olarak 'küresel ortaklık' adında bir yapıyla tüm dünyaya yayılmıştır. Gündem 21, 21. Yüzyılın en büyük sorunlardan biri olan kalkınma ve çevre sorunlarını bertaraf etmenin temel yolunun, ancak ve ancak küresel düzeyde gerek merkezi gerekse, yerel yönetimlerin ortak bir bütünlük oluşturmaya bağlılığını ifade etmektedir.

Bu anlamda Gündem 21, aşağıdaki beş madde şeklinde açıklanabilir (Zeren, 2017: 7):

- Yerel Gündem 21, 21. Yüzyılda sürdürülebilirlik için tasarlanan detaylı bir projedir.
- Yerel Gündem 21, doğal yaşam ortamlarını (habitat) ve ekosistemin çeşitliliğini korurken; kara, hava, ve suyun bozulmasıyla mücadelede seçenekleri sunar.
- Yerel Gündem 21, yoksulluk, tüketim fazlası, sağlık ve eğitim ile ilgili sorunlarla başa çıkar.
- Yerel Gündem 21, herkesi sürece dahil eden kapsayıcı bir projedir. Hükümetler, ticari işletmeler, sendikalar, bilim insanları, kamu ve özel sektör çalışanları, yerliler ve gençler, kısaca herkesin sürdürülebilir kalkınmada rol oynadığını ve karar verme süreçlerine katılmalarının önemli olduğunu savunur.
- Yerel Gündem 21, ekonomik başarı sağlayan bir çerçeve içinde çevresel ve sosyal zararı olan süreçlerin azaltılmasını teşvik eder.

Gündem 21' in ortaya koyduğu sorunların çözüm noktasında ise yerel yönetimler yer almaktadır. Dolayısıyla, Gündem 21'den elde edilen veriler (Kestellioğlu, 2015: 126), her ülkenin kendi örgütlenme biçimlerini yani kendi Yerel Gündem 21 programlarını ortaya koymasından önemli bir süreci işaret etmiştir (Lamba, 2012: 156).

Gündem 21'e katılımcı olarak katılan hemen her ülkenin kendi ülke gündemlerine aldıkları Yerel Gündem 21 uygulamaları'nın ülkelerin demokrasi ve kamu yönetimlerine olan katkılarının yanı sıra uygulamaya getirilen eleştirilerde şu şekilde sıralanabilir (Güneş ve Beyazıt, 2012: 35-36):

- Gündem 21'in gerçekleştirilmesi yönündeki ilerlemeler dengesizdir. Ozon tabakasına ve küresel ısınma konusuna gösterilen önem, temiz su miktarı ve kalitesi, çölleşme, toprak bozulması gibi olaylara gösterilmemektedir. Ayrıca bu konuların yoksulluk ve gelişmişlik konularıyla da iç içe olduğu dikkate alınmalıdır.
- Gündem 21, dünya toplumunun amaçlara makul bir biçimde adanmasını önermesine karşın onu yürürlüğe sokabilecek pozitif eylemlerle onaylanmayı beklemektedir.
- Gelişmekte olan ülkelerin küresel yararları olan yatırımları yapmalarına yardımcı olmak ve küresel çevre etkileri olan projelerin artan maliyetini finanse etmek amacıyla oluşturulan Küresel Çevre Fonu ciddi yapısal sorunlar yaşamakta ve küçük çapta çalışmaktadır. Gündem 21 için güçlü uluslararası destek sağlanmalı ve küresel Çevre Fonu genişletilmelidir.

2.3.3. Yerel Gündem 21

1992 senesinde 'Yeryüzü Zirvesi' Rio konferansında elde edilen ve küresel ölçekteki sorunlara topyekûn çareler aranmasına olanak tanıyan Gündem 21, her ülkenin kendi stratejik politikalarını belirleyeceği Yerel Gündem 21 projeleri başlatan önemli bir kilometre taşı niteliği taşımaktadır. Özellikle sürdürülebilir kalkınmanın yerelde gerçekleştirilmesi bağlamında hayata geçirilmesi, vatandaşların temel ihtiyaçlarının karşılanması ve gelecek nesillerin haklarının korunması noktasında küresel bir proje niteliği taşıyan Yerel Gündem 21, toplumun tümünü kapsamaya özelliğiyle dikkat çekmektedir (Görmez ve Ökmen, 2009: 4).

Sorunların çözümü noktasında yerelin önemini vurgulayan projede hemen her ülkede stratejik Yerel Gündem 21 uygulamaları ve araştırmaları söz konusu olmuştur. Dolayısıyla, Yerel Gündem 21 uygulamaları her ülkede var olan sivil toplum kuruluş ve diğer iştiraklerin temel sorunların çözümündeki yerel ve ulusal manadaki birlikteliği esas alarak demokrasinin bir parçası haline gelmeyi amaç edinmektedir (Zeren, 2017: 9). Yerel Gündem 21'in ülkelerdeki çevresel ve sosyal sorunlara uzun dönemde çözümler üretmesi, halka en yakın olan tabakadan yani yerelden bir stratejik planın varlığıyla gerçekleşebilir.

Bu bağlamda Yerel Gündem 21'in sözü edilen stratejik eylem planlarını hayata geçirmesi için şu dört ana hedef söz konusudur (Arar, 2015: 4):

- Uluslararası topluluk ile yerel yönetimler arasındaki iş birliğinin artırılması ve uluslararası ölçekte yerel yönetimler arasındaki iş birliğini güçlendirici adımların atılması;
- Deneyim ve bilgi alış-verişini zenginleştirmek amacıyla, yerel yönetim birlikleri ve diğer yerel yönetimlerin temsilcileri arasındaki eşgüdüm ve iş birliği düzeyinin geliştirilmesi;
- Her ülkedeki yerel yönetimlerin, karar alma, planlama ve uygulama süreçlerine kadınların ve gençlerin etkin olarak katılımını sağlayacak programlar geliştirmeleri ve uygulamaları;
- Her ülkedeki yerel yönetimlerin, kendi belde halkları ile katılımcı bir süreci başlatmaları ve kendi kentleri için bir Yerel Gündem 21 konusunda görüş birliği sağlamaları.

Yukarıda sözü edilen eylem planlarının hayata geçirilmesiyle Yerel Gündem 21 uygulamaları belirli başlı kentsel çevre çalışmalarının ortaya konulması gerekliliğine ön ayak olmuştur. Dolayısıyla YG 21, kentte harekete geçirilecek her eylemin sürdürülebilirliğine dönük temel hareket noktası oluşturması ve sorunların saptanıp çözümüne yönelik çeşitli yerel düzeyde arayışlar elde edilmesini sorumlu hale getiren bir yapı haline gelmiştir. Yerel Gündem 21 uygulamalarının, 1992 ile 1997 yılları arasında; 13 Afrika, 12 Asya, 28 Avrupa, 2 Ortadoğu, 3 Kuzey Amerika, 6 Güney Amerika ülkeleri dâhil olmak üzere yekûn de 1812 Yerel Gündem projesi hayat bulmuştur (Atvur, 2009: 233).

Yerel Gündem 21'in bu kazanımlarının yanı sıra çeşitli eleştirileri de dikkat çekmektedir. Ülkelerin kamu yönetimlerine kazandırdığı kazanımları ve eleştirileri şu şekilde sıralamak mümkündür (Kızıltan ve Gülgün Erdoğan Tosun, 2015: 149-150):

Yerel Gündem 21'in Avantajları:

- Sürdürülebilir Kalkınma ve Binyıl Kalkınma Hedefleri konusunda bilinç düzeyinin artması,
- Kentsel haklar konusunda bilgi ve bilinç düzeyinin artması,
- Katılımcı yerel yönetim modelinin hayata geçirilmesine öncülük etmesi,
- Kadınların, gençlerin, engellilerin ve çocukların katılım kapasitelerinin artması,
- YG 21 hedefleriyle uyumlu yerel eylem planlarının hazırlanması,
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu'na kent konseyi kavramının kazandırılmasıdır.

Yerel Gündem 21'e yönelik eleştiriler:

- YG 21 sürecinin bütünden kopuk işlemesi,
- Demokratik yerel yönetim ilkesinin hem merkezi ve yerel idare hem de halk tarafından içselleştirilmesi konusundaki yetersizliklerin bulunması,
- Özel sektörün demokratik yönetim süreçlerine katılım ve katkısının sınırlı olması,
- Kent konseylerine sivil toplum ve yurttaş katılımının sınırlı kalması,
- Katılımda dar siyasal çıkarların öne çıkması,
- Kent konseylerine olan inancın sarsılması, paydaşların süreçten kopmasıdır.

2.3.3.1. Yerel Gündem 21'in Temel Kaynağı Olan Sürdürülebilir Kalkınma

Küreselleşme ile birlikte dünya nüfusundaki hızlı artış belli başlı sosyal ve ekonomik sorunların uluslararası boyutlarda hissedilmesine neden olmaktadır. Ülkeler, genel politikalarında bu yaşanan büyümeye; işsizlik, enflasyon gibi kısa vadeli çözüm arayışları hazırlarken uzun vadede kaynakların, hizmetlerin sürdürülebilirliği, sosyal, çevresel ve küresel ölçekteki sorunlarla da başa çıkmak durumundadırlar. Söz konusu sorunların çözümü ve analizinde yönetim ile alaklı planlama yapılırken, şimdiki neslin taleplerinin karşılanmasından çok gelecek neslin ihtiyaçlarının şimdiden öngörülüp planlamaya dahil edilmesi yönetim sürecinde yaşanacak sorunların önüne geçebilecektir (Aksu, 2011: 4-5). İlk olarak 1972 yılında, Birleşmiş Milletler Çevre Konferansının düzenlediği ve 113 ülkenin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan Stockholm Konferansı, sürdürülebilir kalkınmanın temel yapı taşlarını oluşturmuştur (Sezer, 2019: 764). Sürdürülebilir kalkınmanın dünya çapında kullanıma alınması ise ilk kez 1987 yılında Bruntland Raporuyla "Ortak Geleceğimiz" adlı zirvede gündeme gelmiştir (Çolak, 2015: 1).

Ülkemizde sürdürülebilir kalkınma 1987 senesindeki Bruntland Raporuyla anılmış olsa da stratejik ve ulusalcı bir yapıya büründüğü yıl 1992'dir. Bu dönemde, Ülkemiz her ne kadar süreci yakından takip etmiş ve çeşitli stratejik hamleler yapmış olsa da sürdürülebilir kalkınmanın tümüyle ülke yönetiminde hissedilmesi sınırlı düzeylerde olmuştur. Bunun nedeni ise; her ülkenin çeşitli öncelikli sorunlarının olup sürdürülebilir kalkınmanın önüne geçmiş olabileceği öngörüsüdür (Derin, 2018: 567).

2.3.3.2. Yerel Gündem 21 ve Türkiye

Kent konseylerinin ortaya çıkmasındaki en önemli süreç olarak bilinen Yerel Gündem 21, Dünya'da olduğu gibi Türkiye'de de 21. Yüzyılda özellikle yerel yönetimlerin

demokrasi bağlamında gelişimini ifade etmektedir. Ülkemizde belirli aşamalarla gerçekleştirilen YG-21 projeleri, kent konseylerinin oluşumunun belirlenmesine katkı sağladığı gibi bu sürecin hızlanmasına da önayak olmuştur.

Bu bağlamda Türkiye’de, Yerel Gündem 21 programı ile yürütülen projelerin aşamalarını şöyle sıralamak mümkündür (Soygüzel, 2015: 79):

- 1. Aşama: Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi
- 2. Aşama: Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Uygulanması Projesi
- 3. Aşama: Türkiye’de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Bin Yıl Bildirgesi Hedefleri ve Johannesburg Uygulama Planının Yerelleştirilmesi Projesi
- 4. Aşama: Türkiye’de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Bin Yıl Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi
- 5. Aşama: Kent Konseylerinin Güçlendirilmesi ve Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizmaları Olarak İşlev Görmelerine Yönelik Eğitim ve Kapasite Geliştirme Desteği Sağlanması Projesi

2.3.3.2.1. Aşama 1 (1997-1999)

Ülkemizde Yerel Gündem 21 çalışmalarının “YG-21’lerin Teşvik ve Geliştirilmesi” olan 1. Aşaması, 1997 yılının sonlarında UNDP’in önayak olması ve UCLG-MEWA’nın eşgüdümüyle, Türkiye, YG-21 çalışmalarına başlamıştır (Zeren, 2017: 11). 23 kentin dahil olduğu ilk proje çalışmaları iki yıl sürmüş olup temel hedefin; Yerel gündem 21 kavramının sadece 23 il değil tüm ülke topraklarına tanıtılması ve yerel yönetimlerde farklı iştiraklerden meydana gelecek bir katılım mekanizmasının oluşturulup Yerel Gündem 21’lere işlevsellik kazandırmak olduğunu ifade etmek gerekir (Karasu, Altıparmak, ve Çelik, 2018: 67-68).

2.3.3.2.2. Aşama 2 (2000-2003)

Ülkemiz, 1. Aşamayı başarılı bir şekilde geçtiği için UNDP ve IULA-EMME gibi kuruluşların koordine ve yardımıyla 2000 yılında ikinci aşama 3 yıllığına start almıştır. Bu süreçte ise, özellikle yerel yönetimlerin güçlendirilmesi bağlamında sivil toplum paydaşlarının yönetim sürecine katılmaları sağlanmıştır.

Proje dahilinde; çocuk, gençlik, ve kadın meclislerinin yönetimde söz sahibi olabileceği anlayışını ortaya koyan kent konseylerinin varlığı ortaya çıkmıştır (Zeren, 2017: 12).

2.3.3.2.3. Aşama 3 (2004-2006)

Üçüncü aşamada, BM Bin Yıl Birgesi ve Johannesburg Uygulama Planı ile merkezi yönetimin yardım ve desteğinin yerel yönetimlerce hissedilir düzeye getirilmesi ve yerel yönetimlerin lansman ihtiyaçlarının giderilmesi doğrultusunda temel hareket noktaları oluşturulmuştur (Karasu, Altıparmak, ve Çelik, 2018: 67-68).

Üçüncü aşamada gelişen başka bir gelişme ise, ülkemizin kamu yönetimine giren 5393 sayılı Kanundur. 76. Madde ile kent konseylerinin yasal çerçevesi oluşturulmuş ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi bağlamında çeşitli çalışmalar başlatılmıştır (Belli, 2016: 4).

2.3.3.2.4. Aşama 4/5

2009 yılının sonlarına doğru başlatılan dördüncü aşamada ise, Birleşmiş Milletler Bin Yıl Kalkınma hedeflerinin yerelleştirilmesi noktasında (Karasu, Altıparmak, ve Çelik, 2018: 67-68), özellikle Marmara Depremi sonrasında eksikliği hissedilen kentleşmenin rehabilitesi şeklindeki çalışmalar etkinlik kazanmıştır. Böylelikle beşinci aşamada ise kent konseylerinin kapasite geliştirme çalışmaları şeklinde devam ettirilmektedir (Zeren, 2017: 12).

2.3.4. HABITAT I ve HABITAT II Zirveleri

Temellerinin 1976 yılında, Kanada'nın Vancouver şehrinde "Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Konferansı HABITAT I" ile atıldığı ve temel çıkış noktasının; kalkınma, kentleşme ve konut sorunlarının olduğu oluşum, konu itibariyle Uluslararası ilk çalışma niteliği taşımaktadır. HABITAT I, özellikle yerleşme ve iskân konularının uluslararası ölçekte tüm dünyayı kapsayıcı bütüncül çalışmaların sürdürülebilirliği ve sonrasında atılacak küresel nitelikteki adımlara pusula görevi görmektedir. Gündem 21'de ortaya atılan 'Sürdürülebilir insan yerleşimleri gelişmesinin desteklenmesi' başlıklı 7. Bölümü ve herkese yeterli derecede konut sağlanması ile değişen ve kentleşen dünyada sürdürülebilir kalkınmanın önündeki engelleri kaldırma hedefleri HABITAT adı ile oluşturulan çalışmaların ana hatlarını ortaya koymaktadır (Emrealp, 2005: 22).

HABITAT adı ile başlatılan konferansların ikincisi ise 20 yıl sonra HABITAT II adıyla; 171 ülke, 3000 delege ve 2500 sivil toplum örgütünün iştirakleriyle 1996 yılında

İstanbul'da düzenlenmiştir. Bu konferansta, insan haklarına saygılı bir yönetimin; sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle beraber topluma saygılı, şeffaf, katılımcı gibi yanlarının geliştirilmesi ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi bağlamındaki çalışmalar hız kazanmıştır (Zeren, 2017: 13).

Ülkemizde İstanbul'da gerçekleştirilen HABITAT II Konferansı ile, Yerel Gündem 21 projeleri hayat bulmaya başlamıştır. Her kentin içinde bulunduğu koşullar hesap edilerek yerel yönetimlerin 'Ortak Akıl' ile bütünleştirilmesi adına, katılımcılığı ön planda tutan ve engelliler, çocuklar, kadınlar ve yaşlılar gibi toplumda önem arz eden kesimlerin farklı konularda rehabilitesinin sağlanması bağlamında kent konseylerinin oluşum süreci tartışılmaya başlamıştır. HABITAT II konferansının, 1996 yılında alınan karar ile ulusal nitelikteki raporlarının ortaya konulup üye devletlerle izlenmesi ve paylaşılmasına olanak tanıyan taahhütlerde konferansın içeriğine eklenmiştir (Uslu İ. A. ,2017).

2.4. KENT KONSEYLERİNİN GÖREV VE İLKELERİ

Temelinde, yönetici ile halk arasındaki iletişimin önemine vurgu yapan kent konseylerinin en önemli vizyonu; toplumun farklı kesimlerinden halkın bir araya geldiği ve yönetimde söz sahibi olduğu dolayısıyla, katılımcılığı teşvik edici bir yönetim anlayışının siyasal alanda hüküm sürdüğü bir alan ortaya koymaktır (Demir ve Yavaş, 2015: 51).

5393 sayılı Belediye Kanununun 76. Maddesi ile 8 Ekim 2006 tarihli 26313 sayılı resmi gazetede yayımlanan, Kent Konseyi Yönetmeliğinin görev ve ilkeleri yasal mevzuatla açıkça belirtilmiştir.

Bununla beraber, 6 Haziran 2009 tarih/26313 sayılı ve 23 Mayıs 2019 tarih/30782 sayılı bazı değişikliklerle resmi gazetede yayımlanan Kanun kapsamındaki Kent Konseylerinin görevlerini şöyle sıralamak mümkündür (Karasu, Altıparmak, ve Çelik, 2018: 127-128):

- Hemşehrlik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini sağlamak.
- Sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümüne yönelik planın hazırlanmasını ve uygulanmasını sağlamak.
- Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturulmasına katkıda bulunmak.
- Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek.
- Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek.
- Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak.
- Kent konseyleri kentteki çocuklar, gençler, kadınlar ve engelliler gibi farklı toplumsal grupların toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlama amacını taşımaktadır.
- Kent konseyleri özellikle yeni yönetim anlayışına uygun bir şekilde kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.
- Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktadır. Kent konseyi, belediyenin istişare organı olarak da nitelenebilir.

Sözü edilen yönetmelikte geçen kent konseylerinin ilkelerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Erkul, Baykal ve Kara, 2013: 90):

- YG 21 süreci kapsamında, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkelerinin bütünlüğünde, kentlerin yaşanabilir bir geleceğe taşınmasına katkıda bulunmak,
- Türkiye Cumhuriyetinin imzaladığı ve onayladığı Birleşmiş Milletler Zirveleri ile diğer uluslararası sözleşmelerde kent ve kent yaşamına yönelik temel ilkeleri hayata geçirmek,
- Kent vizyonunun ve hemşehrlik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutmak,
- Kent konseyi, uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözeterek, tarafsız bir yaklaşımla görüş önerilerini oluşturmak,
- Katılımcılığı ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas almak,
- Değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek sonuç odaklı çalışma kültürünü benimsemek.

2.5. KENT KONSEYLERİNİN YÖNETSEL VE ÖRGÜTSEL YAPISI

Kent konseyleri; “Sivil Toplum Kuruluşları, Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları, Sendikalar, Noterler, Üniversiteler, Siyasi Partiler, Mahalle Muhtarları, çeşitli Müşterekler” şeklindeki katılımcılardan meydana gelirler. Genel kurul adıyla

yapılan bu oluşum, yerel yönetimlere katkı sağlayacak hemen her konuda Belediye Meclislerinde görüşülüp karara bağlanması adına fikir beyan ederler. (Bulut, 2013: 86). Belediye örgütlenmesinin var olduğu yerleşim yerlerinde, Kent Konseyi Yönetmeliğindeki 5. Maddeye göre ülkede yapılan mahalli idareler seçim sonuçlarından sonraki 3 ay içerisinde kent konseyi seçiminin aşağıdaki üyeler nezdinde yapılıp oluşumunun tamamlanması gerekmektedir (Hatam, 2012: 47).

8 Ekim 2006'da yayımlanan Kent Konseyi Yönetmeliğinin 8. Maddesinde yer alan kent konseyi temsilcilerinin kimlerden oluşacağı aşağıdaki gibidir (Yavuz ve Aktaşçı, 2018: 12):

- İllerde Vali, ilçelerde Kaymakam ve temsilcisi,
- Belediye başkanı veya temsilcisi,
- Sayısı 10'u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,
- Mahalle muhtarları (Mahalle sayısı 20'den fazla ise toplam muhtar sayısının yüzde 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilciler)
- Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,
- Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci,
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının (odalar), sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri,
- Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi.

2.5.1. Kent Konseyi Başkanı

Kent Konseyi Başkanı'nın seçilmesi, görev ve yetkileri Kent Konseyi Yönetmeliğinin 11. maddesinde düzenlenmiştir. Bu noktada kent konseyi başkanı, bir yandan kent konseyi genel kuruluna başkanlık ederken diğer yandan ise kent konseyi yürütme kuruluna başkanlık etmektedir. Yürütme kurulunun gündemini belirleyen Kent Konseyi Başkanı'nın, genel kurulu olağanüstü durumlarda toplantıya çağırma yetkisi de görevleri arasında yer almaktadır. Kent Konseyi Başkanı'nın görev ve yetkilerinden bazıları şöyle sıralanabilir (Yavuz ve Aktaşçı, 2018: 18):

- Kent Konseyi Başkanı, yerel, ulusal ve uluslararası alanlarda faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile yapılan yazışmalar, ortak çalışmalar, toplantı ve görüşmelerde Kent Konseyini temsil eder.
- Kent Konseyi'nin faaliyetlerinden kaynaklanan sorunlarla ilgili, Kent Konseyi'nin ilkeleri ve görevleri çerçevesinde basın açıklamaları ve söyleşiler yapar, kurumlarla görüşür.
- Kent Konseyi Genel Kurul kararlarını Belediye Meclisinde sunar.

Görev ve yetkilerini icra eden Başkan, kararları ile bütün konsey üyelerine karşı sorumlu olduğunu ifade etmek gerekir. Dolayısıyla Kent Konseyi Başkanı aldığı kararlar noktasında yürütme kurulu üyelerinin fikirlerini dikkate alarak eylemlerine hareket noktası oluşturmalıdır (Yavuz ve Aktaşçı, 2018: 18).

2.5.1.1. Kent Konseyi Başkan Seçimi

Kent Konseyi Başkanı'nın ilk dönem için 2, ikinci dönem için 3 yıl görev süresi bulunmaktadır. Kent konseyi başkanının seçiminin gerçekleştirilmesi için ilk oylamada üye tam sayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranmakta olup ikinci oylamada salt çoğunluk gerçekleştirilemezse, bu oylamada en çok oyu alan iki aday için son bir tur (üçüncü tur) oylaması yapılmaktadır. Bu son turda ise en fazla oyu alan aday Kent Konseyi Başkanı seçilmiş olur. Dolayısıyla, kent konseyi başkan seçimi konseyin ilk toplantısının birinci birleşiminde gerçekleşmiş olur (Yeşildal, 2014: 106-107).

2.5.2. Genel Sekreterlik

Kent Konseyi Genel Sekreterlik, ilgili Yönetmeliğin 14/A ve 15. Maddeleriyle düzenlenmiş olup, Belediye Başkanı'nın yazılı bir şekilde önerdiği üç isim arasından Kent Konseyi Yürütme Kurulu tarafından seçilmektedir (Yavuz ve Aktaşçı, 2018: 24).

Kent Konseyi Yönetmeliğinin 6. maddesinde belirlenen Kent Konseyi Genel Sekreteri'nin konseyin koordinasyon ve idari işlerinden sorumlu olmakla beraber; meclisler, çalışma grupları ve benzeri yapılanmalar arasındaki eşgüdümlü çalışmalarını izleyip söz konusu faaliyetleri düzenlemekle görevlidir. Kent konseyi genel sekreterinin konsey başkanı ve yürütme kuruluna karşı sorumluluğu bulunmaktadır (www.mevzuat.gov.tr).

2.5.3. Genel Kurul

Kent konseylerinin salahiyeti en yüksek organı olarak nitelendirilen genel kurulda; sivil toplum kuruluşları, kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, muhtarlar, sendika temsilcileri, siyasi parti temsilcileri ve çalışma grubu temsilcileri yer almaktadır. Dolayısıyla Genel kurul, merkezi yönetim ile yerinden yönetimin sözü edilen bölge yöneticileri, sivil

toplum kuruluşları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıyla bir araya gelen demokratik yapıyı ifade etmektedir (Hüner, 2013: 65).

Kent konseylerinin genel kurulunun, kent konseyi başkanı nezdinde her yıl ocak ve eylül aylarında gerçekleştirilecek ve iki toplantıdan az olmamak kaydıyla üyelerinin salt çoğunluğu ile toplanmaları ilgili yönetmeliğin 10. maddesinde açıkça belirtilmektedir (Yeşildal, 2014: 105).

Kent Konseyi Yönetmeliğinin 11/A-4 maddesine göre, genel kurul toplantılarında, başkanın oturumda olmadığı durumlarda yürütme kurulunun en yaşlı üyesi kurula başkanlık etmektedir. Alınan bu kararlar ilgili temel amaç; genel kurul ve yürütme kurul toplantılarının aksamasının önüne geçmektir (Gürses, 2012: 106).

2.5.4. Yürütme Kurulu

Kent Konseyi Yönetmeliği'nde düzenlenen yürütme kurulu, genel kurul aracılığıyla birinci dönem için iki, ikinci dönem için ise üç yıllığına seçilirler. Yürütme Kurulu'nun yapısındaki üyeler; gençlik ve kadın meclis başkanlarının da içinde olduğu yedi kişiden oluşmaktadır (Yeşildal, 2014: 115).

Kent konseyinde yürütme kurulunda asıl üye sayısı kadar yedek üye sayısında belirlenip üyeliği azlanan üyenin yerine yenisi geçerek konsey çalışmaları, toplantıları düzenlenmektedir. Kent konseyi yürütme kurulu; genel kurulun gündemini belirlediği gibi genel kurulun toplantılarını da gerçekleştirmektedir. Özellikle bir alt başlıkta işleyeceğimiz kent konseyi çalışma gruplarının kurulmasında karar verici organ niteliği gören yürütme kurulu, oluşturulan çalışma gruplarının ihtiyaç ve taleplerini de yerine getirmektedir. Kent konseyinde genel kurul tarafından sağlanan görüş birlikleri başta olmak üzere, kent konseyi başkanı tarafından belediye meclisine sunulan görüşlerin akibeti de yürütme kurulu tarafından takip edilmektedir (Yavuz ve Aktaşçı, 2018: 19).

2.5.5. Çalışma Grupları ve Meclisler

Kent konseyleri, yönetmelikte kendilerine biçilen görevler noktasında çeşitli konularda meclis ve çalışma grupları kurarak faaliyet göstermektedirler. Oluşturulan meclis ve çalışma grupları ile sağlanmaya çalışılan hedef; toplumun farklı kesimlerinden

bireylerin, yerinden yönetimin bir parçası haline gelip yönetime katkı sağlamalarıdır (Hatam, 2012: 51). Bu noktada meclis ve çalışma gruplarında alınan karar ve uygulanması planlanan eylemler, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek karara bağlandıktan sonra belediye meclisine sunulmaktadır (Gürses, 2012: 106).

Kent Konseyleri Yönetmeliğinin 4. Maddesinin c) bendinde kent konseyi meclisleri ile ilgili şu tanımlama yapılmaktadır (Yavuz ve Aktaşçı, 2018: 19): “Kadın ve gençlik meclisleri başta olmak üzere kent konseylerinin görev alanlarında, yönetişim anlayışına dayalı ve sürdürülebilir kalkınma içinde çeşitli toplum kesimlerinin kent yönetimine katkıda bulunmalarını, kaliteli ve yaşanabilir bir kentin yönetiminde aktif rol almalarını hedefleyen ve gönüllülük esasında oluşmuş ortak yapılarıdır.”

Kent konseylerinde oluşturulması planlanan çalışma grupları hemen hemen her konsey yapılanmasında aynı esaslardan meydana gelse de her kentin ihtiyaç ve coğrafi farklılıklarından dolayı değişiklik gösterebilmektedir. Bu noktada Yerel Gündem 21’in işaret ettiği çalışma grupları daha çok şu konular ile dikkat çekmektedir: “Çevre, ekonomi, sağlık, turizm, eğitim, kültür ve sanat, ulaşım, tüketiciyi koruma, gençlik ve spor, çalışma ve sosyal güvenlik” (Atalay ve Boztepe, 2011: 371).

Kent konseyleri çatısı altında yerel yönetimleri güçlendirmek adına çeşitli konularda faaliyet gösteren çalışma gruplarının kurulması için bir başvuru formunun en az beş imza ile doldurulup kent konseyleri sekreteryasına verilmesi gerekmektedir. Bu noktada onayı verilen çalışma grubunun bir ayı geçmemek üzere çalışma takviminin hazırlayıp bütçesi ve çalışma ekiplerinin plan-projesi yönetmelik kurallarına göre belirlendikten sonra yine sekreteryaya iletilerek çalışma grupları görevlerine başlamaktadır. Kent konseyi yürütme kurulunun çalışma gruplarının faaliyet süreçlerinde sadece kentteki üniversite ile iletişim kurulmasının ‘çalışılan konuya fayda sağlayacağı’ önerisi dışında çalışma gruplarına fiili hiçbir müdahalesi bulunmamaktadır (Hüner, 2013: 69-70).

Kent konseyleri; özellikle kadın, gençlik meclisleri, çocuk, engelli ve yaşlılar ile ilgili konularda oluşturulan meclis ve çalışma gruplarının oluşumları noktasında öneriler vermekte, dolayısıyla bu tür özel ilgi gruplarına yönelik çalışmaları desteklemektedir (Yeşildal, 2014: 105).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARDAHAN KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

Çalışmanın bu bölümünde; çalışmanın amacı, kapsamı, yöntemi, konusu şeklindeki bilgilendirmelere yer verilecektir. Ardahan Kent Konseyi'nin bugüne kadar yapmış olduğu etkinlik, proje ve kampanyalarının aktarıldığı bu çalışmada konseyin, belirlemiş olduğu hedefe hangi düzeyde ulaştığı elde edilen faaliyet raporları ve yapılan röportajlar nezdinde incelenecektir.

3.1. ÇALIŞMANIN AMACI

'Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Kent Konseyleri Üzerine Bir Araştırma; Ardahan Kent Konseyi Örneği' adlı bu çalışmanın temel amacı; Türk Kamu Yönetimine çeşitli uluslararası konferanslarla giren Kent Konseylerinin Ardahan halkası olan; Ardahan Kent Konseyi örneğinin incelenmesidir.

Çalışmada; 2010 yılında dönemin Ardahan Belediye Başkanı tarafından kurulan ve 2015 yılında, Başkan ve Yürütme Kurulunun seçimle değişmesiyle başlayan proje ve etkinlik süreçleri ele alınacak olup konseyin "Sınırdaki Sivil Düşün AB" programı kapsamında ortaya koyduğu çalışmaların detayları incelenecektir.

3.2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Sürdürülebilir kalkınmanın yerel yönetimlerde işlevselliği ve katılım mekanizmasının gücünün artırılması bağlamında geliştirilen ve bugüne gelinceye kadar önemli konferanslarda alınan kararlarla ülke gündemine alınan kent konseylerinin Türkiye'de önemi her geçen gün artmaktadır. Kent Konseyleri; Rio deklarasyonu ile ortaya atılıp, Gündem 21 kararları neticesinde her ülkenin kendi siyasi gündemine alınması gerekliliği neticesinde ortaya konulan Yerel Gündem 21 kararları, daha sonra İstanbul'da düzenlenen HABITAT II konferansı ile şekillenmiştir. Halka en yakın birimler olan yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve katılımı geliştirmesi açısından geliştirilen bu oluşumun yerelde sorunların çözümünde halkın çeşitli kamu kurum ve kuruluşlar aracılığıyla genel kurul bünyesinde yönetimde söz sahibi olması ve sorunlarına bizzat kendileri tarafından öneriler geliştirilmesi sağlanmıştır.

Bu noktada Ardahan Kent Konseyinin 2015 yılında ‘Sivil Düşün AB’ kapsamında ‘Sınırdaki Sivil Düşün’ projesi ile gerçekleştirdiği etkinliklerin, günümüze kadar sürdürüldüğü görülmektedir. Bu çalışma; daha önce Ardahan Kent Konseyi ile ilgili herhangi bir çalışmanın olmaması ve ilk olması bakımından önemlidir.

3.3. ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Bu çalışma; Birleşmiş Milletler Kalkınma Programının desteğiyle yürütülen, yerel yönetimlerin işlevselliğini arttırmak amacıyla gerçekleştirilmiş ve birçok uygulama programı ile ortaya konulmuş olan kent konseylerinin, Ardahan basamağını; özellikle 2015 sonrası faaliyetlerini, mevcut ve ileriki dönem proje ve süreçlerini incelemek amacıyla ortaya konulmuştur.

Çalışmada, Yerel Gündem 21’in Türkiye kapsamında yürütülen faaliyetleri aşama aşama incelenerek söz konusu faaliyetlerin son aşaması olan; ‘Kent Konseylerinin Güçlendirilmesi ve Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizmaları Olarak İşlev Görmelerine Yönelik Eğitim ve Kapasite Geliştirme Desteği Sağlanması Projesi’ adlı beşinci aşama ele alınmaktadır. Bu kapsamda, ülkedeki kent konseyleri oluşumları arasında bilgi paylaşımının geliştirilmesi bağlamında 2015 yılında Ardahan Kent Konseyi’nin ‘Sınırdaki Sivil Düşün AB’ programı desteğiyle Eskişehir iline gidilip burada etkin bir kent konseyi işlevi sürdüren, Eskişehir Kent Konseyi’nin faaliyetleri incelenmiş ve buranın bir model olarak benimsenmesi sağlanmıştır. Eskişehir Kent Konseyinin gerçekleştirmiş olduğu bazı etkinlik ve kampanyaları da sonuç bölümünde bir başlık altında toplanmıştır.

Yerel demokrasileri güçlendirmesi bağlamında şekillenen kent konseylerinin Ardahan basamağının; özellikle 2010 yılında kurulmasına rağmen 2015 yılına kadar herhangi bir çalışmanın olmaması münasebetiyle 2015 sonrası faaliyetleri dolayısıyla, dört yıllık bir çalışma dönemi esas alınmıştır. 2015 yılı sonrasında gerçekleştirilen faaliyetlerin ve süreçlerinin hangi aşamada olduğu ve gelecek dönem taslak aşamasında olan projelerin Ardahan’a yansımalarının incelendiği bu çalışmanın kapsamını; AB ‘Sivil Düşün’ programından alınan destekle 2015 yılında hayat bulan ‘Sınırdaki Sivil Düşün’ adlı proje ve faaliyetleri oluşturmaktadır.

3.4. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma kapsamında; Türkiye’de kent konseyleri konusunda yapılan benzer çeşitli YG 21 uygulamaları, Kent Konseyleri kapsamında Bursa’da 2011 ve 2015 yıllarında gerçekleştirilen sempozyumlarından elde edilen konferans bildirileri, özellikle sürdürülebilir kalkınma ve kent konseyleri sürecini ele alan çeşitli makale ve tezler incelenmiştir. Çalışmada, Ardahan Kent Konseyinin gerek kurucu başkanı gerekse mevcut başkan ve yönetimindeki çeşitli üyelerle yapılan röportajlar önemli yer tutmaktadır. Ardahan Kent Konseyi’nin çeşitli faaliyet ve projelerinin ele alındığı bu çalışmada; özellikle proje dokümanları, dönemin gazete kopyaları, toplantı raporları gelecek dönem proje taslakları incelenmiş ve konu ile ilgili birçok web sitesi gözden geçirilerek çalışmanın ana kaynakları oluşturulmuştur.

3.5. SINIRLILIKLAR

22.07.2019 tarihinde Ardahan kent konseyi başkanı Burak Taştan ile yapılan röportaj başta olmak üzere gerek sözlü gerekse yazılı elde edilen beyanlar ve bu görüşmeden elde edilen Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporları, 23.07.2019 tarihinde Ardahan Kent Konseyi Genel Sekreteri Murat Karaçelik, 24.04.2019 tarihinde Ardahan Kent Konseyi Yönetim Kurulu Üyelerinden olan Nihat Deniz Yılmaz ve 22.10.2019 tarihinde Kent Konseyi Kurucu Başkanı Faruk Köksoy ile yapılan röportajlar çalışmanın ana hatlarını ortaya koymaktadır.

3.6. ARDAHAN İLİ HAKKINDA

Adını, Hazar Türklerinin bir kolu olan Arda Türklerinden alan Ardahan, birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Ardahan’ın Çıldır Gölü içindeki Akçakale Adası’nda rastlanan prehistorik (tarih öncesi/sonrası) yerleşim yerleri ve buralarda yapılan araştırmalardaki kalıntılardan elde edilen seramik parçaları, Ardahan’ın Tunç Çağı’ndan beri yerleşim alanı olarak kullanıldığına işaret etmektedir (Gündoğdu, 2000: 6).

Yerleşim yeri olarak tercih edilmesinde, Kura Nehri’nin büyük ölçüde önemi olduğu öngörülen Ardahan, M.Ö. 753-735 yıllarında, Urartu Kralı, II. Serdur’un, Ardahan’ın

Çıldır ilçesi Taşköprü köyünde kayalıklara kazıttığı ‘Fetih Kitabesi’ ile de çok eski yazılı kaynakları bünyesinde barındırdığını ifade etmek gerekir (Akbaş, 2013).

Bu dönemde ilk Türk yerleşimi ise Kıpçakların baba-dedeleri olarak bilinen Kimmerler’in burada yerleşik bir düzen kurmalarıyla başlamış ve sonraki süreçte ise yöreye Arda Türkleri hâkim olmuştur. 1069 yılında Alparslan aracılığıyla Selçuklu topraklarına kazandırılan Ardahan’ın, Osmanlı hâkimiyetine girişi ise 1551 yılında Kanuni Sultan Süleyman dönemiyle gerçekleşmiştir (Zeyrek, 2018: 10-11).

1877’de Türk-Rusya savaşlarına kadar Osmanlı toprağı olan Ardahan, 1878’deki 93 Harbi olarak bilinen Rus savaşının sonucunda yapılan Ayestefanos Anlaşmasıyla; Batum ve Kars ile beraber Rusya’nın hâkimiyetine savaş tazminatı olarak girmiştir. 1917 yılında Çarlık Rusyası’nın yıkılıp yerine Sovyetler Birliği’nin kurulmasıyla bölgede iç karışıklık çıkmış ve 1918’de Brest-Litovsk Anlaşmasıyla “Elviye-i Selase” (üç il) diye adlandırılan; Kars, Ardahan, Batum kentleri 40 yıl aradan sonra tekrar Osmanlı topraklarına dâhil edilmiştir. Aynı yıl içerisinde imzalanan Mondros Ateşkes Mütarekesiyle, bölgeden Türk orduları çekilmek zorunda kalmış ve buralar Ermeni ve Gürcülerin işgallerine maruz kalmıştır. Ardahan’da kurulan ‘Milli Şura’ hükümeti, ülkede; topyekûn bir başkaldırı olan Kurtuluş Savaşıyla bütünleşmiş ve Mondros’un hükümlerini reddederek Mustafa Kemal Atatürk’ün önderliğinde, Kazım Karabekir Paşa ve Halit Paşa emri altındaki ordu ile 23 Şubat 1921 tarihinde Ardahan ili düşman işgalinden kurtarılmıştır. 1921 yılında sancak görevi gören Ardahan, 1926 senesinde ilçe konumunda Kars iline bağlanmış ve 1992 tarihinde ise İl statüsü kazanmıştır. Türkiye’nin Doğu Anadolu Bölgesi’nde yer alan Ardahan, Batısında Artvin, Güneybatısında Erzurum, Güneyinde Kars ve Doğusunda Gürcistan ile sınırdır. Ardahan; 5 İlçesi 39 Mahallesi ve 227 Köyüyle, Türkiye’nin Kafkaslara açılan kapı niteliğindeki duruşuyla tarihteki stratejik konumunu korumaktadır. 1.829 metre yükseklikte, 98.907 kişilik nüfusuyla, Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde yer alan Ardahan, iki sınır kapısına sahip bir sınır şehridir. Soğuk ve sert bir iklimin görüldüğü Ardahan, Sibiryaya yüksek basınç merkezinin etkisi altında olduğundan kışı oldukça çetin yaşamaktadır. Kış mevsiminin sert geçmesi ve bölgede iş olanaklarının azlığı dolayısıyla bölgede çok ciddi bir göç yaşanmaktadır (Göksu, Akalp, Sarı ve Zaim, 2016: 33).

Büyük bir bölümünün tarım ve hayvancılık ile geçimini sağladığı Ardahan halkının 2016 itibariyle okuma yazma oranı ise %96.74 ile Türkiye genelinin (%91.28) altında yer aldığı görülmektedir (Terzi, 2019: 48). Dünyadaki en verimli arı ırklarından birisi olan Kafkas Ana Arı ırkının gen merkezi olan Ardahan/Posof ilçesi tüm bölgedeki ana arı ihtiyacının büyük bir bölümünü karşılamaktadır (Küçükuğurlu, 2018: 107).

Ardahan'ın Damal İlçesinde, 1999 yılında Japonya'da düzenlenen “Yöresel Folklorik Bebekler” yarışmasında dünya birincisi seçilmesine rağmen yörede küçük ölçekte üretimi sağlanan, Orta Asya Oğuz Türklerinde yaşayan kadınların kıyafetlerinin üzerine dikildiği Damal Bebekleri ise bölgenin önemli geçim kaynaklarından (Kaya, 2012: 1).

3.7. ARDAHAN KENT KONSEYİ

Ardahan Kent Konseyi, 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 76. Maddesi ile 8 Ekim 2006 tarihli, 26313 sayılı Kent Konseyi Yönetmeliği'nin ilgili maddesinde belirtildiği şekilde yapılanmıştır. Ardahan kent konseyi, 26313 sayılı Kent Konseyi Yönetmeliğinin ilgili maddelerindeki tanımında bahsedilen “Kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışmaktadır” Söz konusu Yönetmelik çerçevesinde uzun zaman önce kurulması planlanan Ardahan Kent Konseyi, Ardahan Halk Eğitim Merkezi'nde oluşturulan Divan ile Yürütme Kurulu üyelerinin seçim usulüyle belirlenmiştir. Prof. Dr. Cafer Eken'in Başkanlığını yaptığı Divan'ın kâtipliklerine ise; dönemin Gıda Tarım İl Şube Müdürü Sibel Kaya ve Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanı Kemalettin Öztürk getirilerek beş asıl beş yedek yürütme kurulu üyelerinin seçilme işlemiyle süreç hareket noktası oluşturmuştur. Dönemin Valisi Mustafa Tekmen, İl Genel Sekreteri Mete Özdemir, Ardahan İl Emniyet Müdürü Abdurrahman Yılmaz, çeşitli sivil toplum örgütleri, mesleki kuruluş temsilcileri, siyasi parti il başkanları ve Ardahan halkının katılımıyla, yeni bir katılım mekanizması olan kent konseylerinin Ardahan yapılanması ortaya çıkarılmıştır (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2015).

Kent konseyi başkanlığına, Ardahan’da iki dönem (29 Mart 2009 yerel seçimleri, 30 Mart 2014 yerel seçimleri) Belediye Başkanlığı yapmış, Faruk Köksoy’un yürütme kurulu üyeleri tarafından oy birliğiyle getirilmesi, kent konseylerinin kentte bilinirliği ve kurulması açısından önemli bir adım olarak dikkat çekmektedir. 2015 yılı sonrası 3. Olağan Kent Konseyleri Genel Kurul Toplantısında yönetimi devralan Ardahan Kent Konseyi Başkanı Burak Taştan’ın başkanlık sürecinde zaman zaman iletişim kopukluklarının olduğunu belirttiği Köksoy ile yaşadığı süreci özellikle kent konseylerinin kuruluşu noktasındaki düşüncelerini kendileriyle röportajımız esnasında şöyle ifade etmektedir:

Ardahan kent konseyinin görevlerini, gelecek dönem hedeflerini gerçekleştirmesinde yerel yönetimlerde önemli bir söz sahibi olan belediyelerin konseylere bakış açısı çok önemlidir. Kent konseylerinin işlevsel çalışabilmesi ortak akıl ile alınan kararların belediyelere bir tavsiye niteliğinde sunulması ve onlarında alınan kararlarda bu önerilere yer vermelerine bağlıdır. Ancak geçtiğimiz dönemdeki belediye meclisi bizim tavsiyelerimize çoğu zaman sıcak bakmadı. Buna rağmen Faruk Köksoy’un da şöyle takdir edilesi yanı muhakak vardır. Bu yapıyı kurmuş bu çok önemlidir. Bugün Türkiye’de İl ve İlçe dahil 260 kadar kent konseyi bulunmaktadır. Bugün Ardahan Kent Konseyi varsa bu Faruk Köksoy’un sayesinde olmuştur. Kent konseyi yapılanması olmayan bir sürü il vardır. Kent konseyleri bağlamında çok fazla çatıştığımız konu vardı ancak yinede kuruluş için önayak olması önemlidir (Taştan, Röportaj, 22.07.2019).

Söz konusu iletişim kopukluğunun belirtildiği yönetim süreciyle ilgili dönemin Ardahan Belediye Başkanı Faruk Köksoy ile yapılan röportajda ise Köksoy şu ifadelere yer vermiştir:

Kent konseyi’nin kurulumu yasal bir zorunluluktur. Dolayısıyla bu yasal zorunluluğu 2010 yılında kurulum işlemini tamamlamış bulunduk. Kent konseyleri yasal zorunluluğunun yanında çok önemli bir ortak akıl üreten, şehir gündemine olumlu katkıların sağlanacağı bir sivil toplum kuruluşudur. Bir şehrin sivil toplum dinamikleri ne kadar güçlü ne kadar şehrin geleceği ile ilgili kaygı taşıyıcı olursa o şehir o kadar sağlıklı bir büyüme gösterecektir. Bu süreçte yönetmelikte yer alan kadın ve gençlik meclislerini, sekreteryasını, genel sekreterliğini, arşiv sistemlerini, logo çalışmaları gibi kuruluş faaliyetlerini yerine getirerek kent konseylerine kurumsal bir kimlik kazandırdık. Kent konseyleri ile ilgili yönetim sürecinde “benim olsun” diye bir hesap hiç yapmadım kent konseyi başkanlığının benim dışımda bir göz tarafından farklı akıl farklı bakış açılarıyla yönetilmesinin şehre katkı sağlayacağı düşüncesiyle yeni seçim döneminde seçime girmedim. Bu süreçte seçimin

kendi dinamikleri içerisinde gerçekleşmesine, demokratik yürütülmesi, şehrin dinamiklerinin sağlanması ve ilk seçimin sağlıklı oluşması adına bir ortam hazırladık. Genel kurul üyelerinin oylarıyla belirlenen seçim sürecinde mevcut başkan Burak Taştan seçimi kazandı. Biz belediye olarak kent konseyinin yer kiralamasından bütçe oluşturulmasına, yurt içinde seyahatine, gelen misafirine, toplantısına destek olmak manasında gönül huzuruyla farklı bir siyasal kimliğe sahip olmasını bilmeme rağmen bu şehrin kardeşlik hukukuna STK hukukuna katkı yapması açısından her zaman destek sağladık. Bu olumsuz düşünceler aklımızın köşesinden dahi geçmedi geçenler varsa bu şehre çok büyük ihanet içerisinde olduklarını belirtmek isterim. 2010 ile 2015 yılları arasında kent konseyleri nazarınca kağıt üzerinde bir proje olmadı ama biz asıl projelerin üzerine odaklanmıştık. Ardahan'ın çok ciddi sorunları vardı. Bir şehir ki mühendisi yok bir şehir ki müdürlüğü yok kurumsallığı oturmamış bütçesi kullanıma hazır ve uygun değil. Şehrin; kanalizasyonundan, yolundan, parkından, pazar alanından; her türlü alt yapı, üst yapı, imar planı gibi hemen her konuda tramva ve kırılmalık yaşayıp iflas etmiş durumdaydı. Biz kent konseyleri sürecinde birkaç kağıt üzerinde proje hazırlamaktan ziyade şehrin sözünü ettiğimiz sorunlarını düzene koyup bir kurumsallık kazandırmak bizim en büyük projemizdi. Ben bu röportajımızda benim göreve geldiğim sürede yaptığımız işleri pek tabii anlatmayacağım bu şıkta durmaz ancak bizim amacımız göz doldurmak için birkaç kağıt üzerinde belge ortaya koymak değildi olamazdı da. Ardahan'ın belediye başkanlığını icra ederken diğer yandan kurucu kent konseyi başkanlığını yerine getirirken bir proje gerçekleştirmektense bir bilinç ortaya koyması bizim için daha önemlidir. Ben bir projede Ardahan'ın gençliğine, esnafına, çocuğuna, Ardahan'da yaşayan halka katkısı nedir çıktısı nedir çıktısının karşılığında olan ne somut ne gibi sonuçlar ortaya koymuştur buna bakarım. Ardahan'da böyle güçlü bir STK'nın var olması, kurulması adına geçici bir süreliğine konseyin kurulması adına başkan oldum. Dolayısıyla, ilk seçimde de kendi rızamla benden farklı bakış açısı yönetmelidir diyerek bu görevi diğer arkadaşlara devrettim (Köksoy, Röportaj, 22.10.2019).

Terzi (2019: 48)'e göre, kent konseylerinin belediye başkanları tarafından yönetilmesi, konseyin, “yönetişim bağlamından koparılarak yönetim'e yaklaştırılmasına” neden olacağından kent konseylerinin temel işlevi olan sivil toplumun geliştirilmesi bağlamındaki temel yapıya ters düşebileceği düşünülmektedir. Dönemin Ardahan Belediye Başkanı'nın kent konseyinde iki dönem başkanlık görevi yürüttüğü süreç ile ilgili olarak; kent konseylerinin yapısı gereği kent konseyleri sekretaryası oluşturulmuş ve bununla beraber kadın ve gençlik meclisleri de Ardahan'da birçok alanda faaliyet göstermiştir (Terzi, 2019: 48).

Ardahan Kent Konseyi 2014 yılının sonlarına doğru yaptığı 3. Olağan Kent Konseyi Seçimli Genel Kurulu Toplantısında gerek başkanının gerekse yönetim kadrosunun topyekûn değişmesiyle yeni bir sürece girmiştir. Dönemin Kent Konseyi Başkanlığını yürüten Faruk Köksoy'un tekrar aday olmayacağını açıklamasıyla yapılan ve 85 delegeden 72 delegenin oy kullandığı; 2 oyun ise geçersiz sayıldığı, kent konseyi seçimlerinde, şimdiki mevcut başkan Burak Taştan, rakibine 46 oy fark atmasıyla seçim nihayete erdirilmişti. Bunun sonucunda halen başkanlık görevini sürdüren Ardahan Kent Konseyi Başkanı Burak Taştan ve ekibine genel kurul tarafından yeni bir yönetim görevi verilerek Ardahan yerel siyasetinde yeni bir kent konseyi süreci başlatılmak istenmiştir (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2019).

3.8. ARDAHAN KENT KONSEYİNİN ORGANİZASYON YAPISI

Ardahan Kent Konseyi'nin genel itibariyle ana yapısı 8 Ekim 2006 tarih ve 26313 sayılı Kent Konseyi Yönetmeliğiyle ortaya konmuştur. Yönetimsel ve örgütsel yapıları kente hizmet etme noktasında; Ardahan Kent Konseyi Başkanı, Genel Sekreter, Genel Kurul, Yürütme Kurulu, çalışma grupları, kadın meclisi, gençlik meclisi, çocuk meclisi ve engelli meclisi gibi bir organizasyon yapısı ile ortaya çıkmaktadır. Ardahan Kent Konseyi'nde Genel Kurulun bu katılım mekanizmasında en üst karar verici organ niteliğinde olduğunu belirtmek gerekir. Genel Kurulda; sivil toplum kuruluşları, kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, muhtarlar, sendika temsilcileri, siyasi parti temsilcileri ve çalışma grubu temsilcileri gibi toplumun farklı kesimlerinden oluşan bireyler kent konseylerinin olağanüstü toplanmasında ve başkanının seçilmesi gibi önemli görevlerde faaliyet göstermektedirler. Kent konseylerinin kurumsallaşması noktasında ana yapıyı temsil eden başkan, oluşumun hemen her faaliyetinde örgütün fayda-maliyetini, yapılacak işlerin topluma olan katkısını, avantajlarını, dezavantajlarını; sorumluluk bilinciyle işin yüklenicisi olarak dikkat çekmektedir. Çalışma gruplarının plan ve programlarını denetleyip onların süreçlerini izleyen; yürütme kurulu ise kent konseyinin gündemini belirlemek gibi örgütü kontrol edici çok önemli bir görevi icra etmektedir (Yılmaz N. D, Röportaj: 24.07.2019).

Ardahan Kent Konseyinin yönetsel ve örgütsel yapısı aşağıdaki gibidir (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2019):

- Ardahan Kent Konseyi
- Ardahan Kent Konseyi Genel Kurulu

Sendika Temsilcileri

- Ercan Aktaş / TÜRKİYE KAMU-SEN
- Ercan Aktaş / TÜRK HABER-SEN
- Cengiz Bedir / TÜRK DİYANET-SEN
- Bayram Şakalar / TÜRK TARIM VE ORMAN-SEN
- Oktay Şentürk / TÜRK İMAR-SEN
- Ramazan Sancar / TÜRK SAĞLIK-SEN
- Zafer Aykanat / TÜRK EĞİTİM-SEN
- Volkan Avcı / TÜRK BÜRO-SEN
- Turan Yıldız / BAYINDIR-SEN İL TEMSİLCİSİ
- Zafer Ekinci / TÜRKİYE HABER-İŞ İL TEMSİLCİSİ
- Mehmet Serkan Karataş / MEMUR KONFEDERASYONU
- Serbülent Şentürk / SAĞLIK VE SOS. HİZ. ÇALIŞANLAR-SEN
- Mustafa Gök / SAĞLIK VE SOS. HİZ. EMEKÇİLER-SEN
- Mustafa Özcan / TOPLU TAŞIMA İŞVERENLER-SEN
- Şevket Yılmaz / HAK-İŞ İL TEMSİLCİSİ
- Necdet Kaya / TEKBİRSEN SENDİKASI
- Tuncer Süt / ÖZEL İŞ GÜVENLİK SENDİKASI
- Haşim Şit / BÜRO- MEMUR-SEN
- Halil Şit / KÜLTÜR. TUR. SANAT ÇALIŞANLARI-SEN
- Mehmet Özdemir / TÜRKİYE İŞÇİ SEN- KONFEDERASYONU TEMSİLCİSİ
- Hilal Çoban Ant / TÜRKİYE ORMAN TOPRAKSU TARIM T.S.İ.E.
- Fedai Çoban / BELEDİYE VE ÖZEL İDARE ÇALIŞAN BİR-SEN
- Hülya Davutoğulları / TÜRK EMEKLİ-SEN

Kamu Kurum ve Kuruluş Temsilcileri

- Mehmet Kılıç / ARDAHAN VALİLİĞİ
- İsmail Aslan / ARDAHAN YAZI İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ
- Mustafa Çelik / KADASTRO MÜDÜRLÜĞÜ
- Yusuf Mercan / İL NÜFUS VE VATANDAŞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
- Turgay Şişman / İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ
- Ulaş Karaca / ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
- Doğan Adıgüzel / DEFTERDARLIK
- Erkan Özdemir / ARDAHAN İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
- Mehmet Koç / İDARE VE DENETİM MÜDÜRLÜĞÜ
- İsmail Aslan / BİLGİ İŞLEM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

- Turgut Topaloğlu / ARDAHAN İL MÜFTÜLÜĞÜ

Meslek Kuruluşları Odalar Temsilcileri

- Yılmaz Kaya / ARDAHAN ESNAF VE SANATKARLAR O.B.B.
- Gökhan Aktaş / ARDAHAN ESNAF VE SANATKARLAR O.B.B.
- Kaan Koç / İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
- İlhan Evliyaoğlu / ARDAHAN İLİ ARI YETİŞTİRİCİLER BİRLİĞİ
- Cenk Eren Turan / ARDAHAN TİCARET VE SANAYİ ODASI
- Yunus Baydar / ARDAHAN İLİ D.S.Y.B.
- Sedat Sural / ZİRAAT ODASI BAŞKANLIĞI
- Asım Özer / ARDAHAN ŞOFÖRLER VE O.O.

Siyasi Parti Temsilcileri

- Özkan Karakaya / SAADET PARTİSİ
- Gökhan Aktaş / İYİ PARTİ
- Cihan Çoban / GENÇ PARTİ
- Nihat Zengin / HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
- Kaan Koç / ADALET VE KALKINMA PARTİSİ
- Berkant Hancı / CUMHURİYET HALK PARTİSİ
- İlhan Öztürk / VATAN PARTİSİ
- Bülent Altun / DEMOKRATİK SOL PARTİ
- Hakan Kaçar / MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ

- Ardahan Kent Konseyi Başkanı
 - Burak Taştan
- Ardahan Kent Konseyi Yürütme Kurulu
 - Nesrin Arslangörür
 - Nihat Deniz Yılmaz
 - İbrahim Özer
 - Sinan Aktaş
 - Ömer Yılmaz
- Ardahan Kent Konseyi Genel Sekreteri
 - Murat Karaçelik
- Meclisler
 - Kadın Meclisi / Neslihan Öktem
 - Çocuk Meclisi / Pelin Güzel

- Gençlik Meclisi / Murat Can Şentürk
 - Engelli Meclisi / İnci Türkoğlu
- Çalışma Grupları
- Yalçın Öztürk / Yöresel Ürünler Çalışma Grubu
 - Özgür Avcı / Hemşeri Dernekleri Çalışma Grubu
 - Erkan Yıldız / Kentsel Dönüşüm Çalışma Grubu
 - Esra Işık / Kadın Dostu Kent Çalışma Grubu
 - Sinan Aktaş / Sağlık Spor Çalışma Grubu
 - Ozan Yolcu / Bağımlılıkla Mücadele Çalışma Grubu
 - Metin Bekmez / Kent Gönüllüleri Çalışma Grubu
 - Murat Deniz / Sağlık İçin Bisiklet Çalışma Grubu
 - Cenk Kara / Değerlerimiz Çalışma Grubu
 - Oğuzhan Aktaş / Gençlik Dostu Kent Çalışma Grubu
 - Can Kara / Ardahan Uğurludağ Çalışma Grubu
 - Ömer Yılmaz / Ardahan Sanayi Ticaret Çalışma Grubu
 - Alpay Yılmaz / Turizm Çalışma Grubu
 - Nihat Yılmaz / Kent Güvenliği Çalışma Grubu
 - Duygu Şen / Kültür Sanat Çalışma Grubu
 - Hüseyin Karadağlı / Eğitim Çalışma Grubu
 - İbrahim Balcı / Bilgi Teknolojileri Çalışma Grubu
 - Muharrem Bilgin / Stratejik Plan İzleme-Değerlendirme Çalışma Grubu

Yukarıda belirtilen, kent konseyi meclis ve çalışma gruplarının büyük bir bölümünün 18 Haziran 2019 tarihinde yapılan seçimli genel kuruldan sonra oluşturulduğunu ifade etmek gerekir (Taştan, Röportaj: 22.07.2019). Sözü edilen tarihte yapılan seçimli genel kurul neticesinde mevcut başkan Burak Taştan, rakibi Vural Badem ile girdiği 151 delegenin oy kullandığı, Ardahan Kent Konseyi Başkanlığı seçiminde 13 oy fark ile 3. kez başkanlık görevine getirilmiştir (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2015).

Yukarıda verilen Ardahan Kent Konseyi Genel Kurulu üyelerinden Ardahan Üniversitesi'nden bir üyenin de olduğu ancak Ardahan Kent Konseyi'nin Ardahan Üniversitesi'ne gerekli üye talebinin bildirilmesine rağmen Üniversitenin bu talebe cevap vermediği yapılan röportajlarda ortaya konulmuştur. Aşağıda, Ardahan kent konseyinin 2015 yılından bu yana tamamladığı veya taslak aşamasında onay bekleyen bazı projeleriyle beraber konsey bünyesinde faaliyet gösteren meclis ve çalışma gruplarının etkinliklerine yer verilecektir (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2019).

3.9. PROJE VE ETKİNLİKLER

Ardahan kent konseyinin 2010 yılında kurulmasına rağmen çalışmamızda işlenen proje ve etkinlikleri 2015 ve sonraki dönemi kapsamaktadır. Yapılan araştırma ve değerlendirmelere göre, aradaki beş yıllık dönemde; Ardahan kent konseyiyle alakalı kuruluş ve belirli sürelerde toplanma dışında herhangi bir argümana rastlanmamıştır. Genel olarak edinilen izlenime göre, bu sürecin sönük geçmesinin nedeni ise, kurucu başkan Faruk Köksoy'un diğer bir taraftan Ardahan Belediye Başkanlığı görevini yerine getiriyor olması öngörülmektedir.

3.9.1. Sivil Düşün

Ardahan Kent Konseyi'nin 'Sınırdaki Sivil Düşün' adlı projeye desteğinden faydalandığı ve plan ve politikalarla hala sürdürdürmekte olduğu 'Avrupa Birliği Sivil Düşün' adlı program, AB Türkiye Delegasyonu'nun, sivil toplum örgütlerinin ortak gereksinmelerini karşılamak amacıyla kurulmuştur. 2010-2011 yıllarında; 11 ilde, 730 temsilcinin katılımının sağlandığı toplantılar neticesinde hayata geçirilen (www.sivildusun.net), 'Sivil Düşün AB' programı, bağımsız yahut herhangi bir sivil toplum örgüt çatısı altında faaliyet gösteren oluşumlara; konferans, seminer gibi toplumsal farkındalıklara katılma noktasında çeşitli destekler sağlamaktadır. Bu bağlamda hareket noktası oluşturan örgütlerin; etkinlik alanı kiralama, gerekli alet ve edavatların sağlanması gibi temel ihtiyaçları giderilerek gönüllü aktivistlerin toplumsal yönden önem arz eden çalışmalarına maddi manevi katkı sağlamaktadır. (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2015).

Sivil Düşün AB Programı, sivil toplum örgütlerinin; kapasite geliştirmedeki yetersizlikleri başta olmak üzere; destek araçlarının ağır bürokratik uygulamalarla verimsiz bir hal alması, esnek ve basitleştirilmiş hibe programlarından yararlanamaması gibi sorunlarının ortaya çıkardığı gereksinimler üzerine kurulduğunu söyleyebiliriz. 'Sivil Düşün AB' programı; sivil toplum örgütleri ve oluşumları ile bir araya gelmenin problemleri ve sivil toplum örgütlerinin ağlar ve platformlar için teknik destek ihtiyacı gibi kaygılarına çözüm önerileri sağlamak adına yerel yönetimlerin güçlendirilmesi bağlamında uygulama alanı bulmaktadır (www.sivildusun.net).

AB Sivil düşün adlı aktivist programı tüzel kişiliğe sahip yahut sahip olmayan örgütlerin, Türkiye veya AB üye ülkelerinin ortaklık aracının kapsadığı tüm ülkelerde gerçekleştireceği faaliyetleri baz alarak çalışma noktası oluşturmaktadır. Bu bağlamda ‘Sivil Düşün AB’ programı ile aşağıdaki şu oluşumlar destek talebinde bulunabilir (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2015):

- Aktivistler (Toplumsal hayata katılımcı, gönüllü çalışmalar yürüten; toplumu doğrudan etkileyen kararlara ve bunların hayata geçirilme süreçlerin aktif rol alarak katılan; toplumu ilgilendiren her türlü kararın sağlam temellere dayandırılarak alınması için gerekli bilgi, beceri ve anlayış geliştiren; kamu politika uygulamaları ve mevcut sistemleri, eşitlik, katılımcılık, çeşitlilik, demokratik değerler ve sosyal adalet ilkelerine karşı sorgulayan aktif bireyler),
- Sivil Toplum Platformları ve ağları,
- Dernekler, vakıflar, hak temelli çalışan kar amacı gütmeyen kooperatifler ve şirketler,
- Kent konseyleri,
- Sendikalar,
- Üniversitelerin ‘İnsan Hakları ve Sivil Toplum Birimleri’ sivil toplumun gelişimine katkı verdikleri sürece uygun başvuruçulardır.

Bu bağlamda, yukarıdaki kişi ve örgütlerin destek alabileceği bazı talepler şöyledir (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2015):

- Toplantı, konferans, seminer ve benzeri etkinlikler düzenlemek ve/veya bu etkinliklere katılmak,
- Atölye çalışması, çalışma ziyareti ve benzeri etkinlikler düzenlemek ve/veya bu etkinliklere katılmak,
- Kapasite geliştirme, eğitim, kolaylaştırıcılık etkinlikleri, yurtiçi ve yurtdışında uzman desteği ve benzeri etkinlikler,
- Ağ oluşturma, ağ çalışmalarına katılma, işbirliği ve ortaklık girişimleri ve benzeri etkinlikler,
- Temel haklar, insan hakları ve sivil toplum temalı kültürel etkinlikler düzenleme ve/veya bu etkinliklere katılma, çeviri desteği,
- Savunuculuk, lobi çalışmaları, kampanya çalışmaları ve benzeri etkinlikler düzenlemek ve/veya bu etkinliklere katılmak.

‘Sivil Düşün’ programındaki talep edilen destekler bir hibe programı çerçevesinde gerçekleşmez. Bu program, projeden faydalanan kişi ve örgütlerin; iletişim, uzman desteği, seyahat giderleri gibi güncel talepleri karşılama noktasında hareket noktası oluşturmaktadır.

Aşağıdaki listenen ihtiyaçlardan bazıları Sivil Düşün AB programı aracılığıyla gerçekleştirilmektedir (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2015):

- Konaklama, seyahat, vize ve ulaşım giderleri,
- Yazılı çeviri hizmetleri,
- Simültane ve sözlü çeviri hizmetleri,
- Kiralama giderleri (etkinlik yeri, donanım ve benzeri kiralama giderleri),
- Tasarım, basım ve dağıtım giderleri (afiş, broşür, faaliyet ve kampanya tanıtım materyalleri, ilan ve benzeri basım giderleri ile dağıtım giderleri),
- Reklam ve tanıtım giderleri (basılı medya, radyo, sosyal medya, film prodüksiyon)
- Sivil toplum alanında muhtelif kapasite geliştirme çabalarına yönelik Sivil Düşün AB Programı uzman havuzundan faydalanma ve uzman giderlerinin karşılanması,
- Sivil toplum örgütlerinin kısa süreli uzman ücretlerinin karşılanması.

‘Sivil Düşün AB’ programı 2012 yılının başlarında faaliyet alanı oluşturmuştur. Özellikle 2014 yılında 9 destek programı kapsamında 2.750.000 Avro destek sağlanan projelerin birçoğunun hala geçerliliğini koruduğunu söylemek mümkündür. Bu projeler aşağıdaki gibidir (www.sivildusun.net):

- Ayrımcılığa Karşı Gökkuşuğu Koalisyonu,
- Senin Hakkın Gençlik Hakkı,
- Çeşitlilik ve Stratejik Davalama Ağı,
- Denge ve Denetleme Ağı,
- Özgürlük İçin Basın, Sivil Toplum Afet Platformu,
- Kadın Sınığanakları Dayanışma Merkezleri Kurultayı’nın güçlendirilmesi ve AB ve Türkiye’deki kadın örgütleri arasında ev içi şiddete yönelik iyi uygulamaların paylaşılması,
- Türkiye Hapishaneler Enformasyon Ağı,
- Uluslararası ile ulusal ve yerel arasında bağlantı kurarak mevcut çocuk hakları ağlarının çocukların sesi olarak harekte geçmesi için güçlendirilmesidir.

3.9.2. Sınırdaki Sivil Düşün Projesi

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu tarafından, 2012 yılında başlatılan ‘Sivil Düşün’ adlı AB programı, ülkemizde özellikle aktif katılımın sağlanması ve sivil toplum örgütlerinin bu katılımında yer alması açısından önemli bir faaliyet alanı oluşturmaktadır. Ardahan Kent Konseyinin de faydalandığı AB programı, hâlâ sürdürülmekte olup birçok alanda destek talep eden oluşumlara maddi manevi kaynak sağlamaktadır (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2015).

26.11.2015 tarihinde 13.025 TL maddi destekle onaya gönderilen ‘Sınırdaki Sivil Düşün’ adlı, Ardahan kent konseyi yönetiminde yürütülen proje; şartlı olarak 8975 TL tutarındaki maddi destekle, 25.12.2015 tarihinde onaydan geçmiştir. Böylece, Ardahan Kent Konseyi bu süreçte AB kapsamında proje yürüten ‘Sivil Düşün’ adlı oluşumdan

ilk maddi destekli proje geçiren konseyler arasında yer almıştır (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2015). ‘Sınırdaki Sivil Düşün’ adlı projeden elde edilen en önemli çıktılardan biri; Ardahan kent konseyi ile Türkiye’de oldukça aktif bir konsey örneği gösteren Eskişehir kent konseyi arasında bir bilgi alışverişinin sağlanması olarak belirtilmektedir. Projenin ilk etabının bu şekilde başlamasının nedeni; Türkiye’de önemli faaliyetler yürüten Eskişehir Kent Konseyi çalışmalarını yakından takip edip onu bir model olarak benimsemek istemeleri olarak ifade edilmektedir (Taştan, Röportaj: 22.07.2019).

Bu noktada projenin ilk etabının, Ardahan Kent Konseyi Başkanı ve Yürütme Kurulu üyelerinin sözü edilen proje kapsamında, Eskişehir ilini ziyaret etmeleriyle başlamıştır. Dönemin Eskişehir Kent Konseyi Başkanı, Nuray Akçasoy ve Genel Sekreter, Ahmet Kaplanoğlu (www.eskisehirkentkonseyi.org.tr) ile yapılan görüşmeler ile elde edilen veriler neticesinde; Ardahan kent konseyinin yürüttüğü ‘Sınırdaki Sivil Düşün’ adlı proje hareket noktası oluşturmuştur (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2015).

‘Sınırdaki Sivil Düşün’ adlı projenin genel yapısıyla alakalı 22.07.2019 tarihinde Ardahan Kent Konseyi Başkanı Burak Taştan ile yapılan Röportaj şöyledir:

Bu projenin kent konseyleri açısından ilk örnekleri olduğunu belirtmek gerekir. Bu proje temel noktasında alternatif bütçe oluşturmada önemli bir yer tutmaktadır. Kent konseylerinin genel yapısı; tüzel kişiliği bulunmayan oluşumlardır. Dolayısıyla, dernek statüsünde bir yapıları yoktur. Her hangi bir sosyal sorumluluk projesini destekleyen finans kuruluşlarına yani ilgili AB, Bakanlıklar gibi bu anlamda destek veren kuruluşların hiç birine proje verememektedir. Yani, kent konseylerinin her hangi bir banka hesabı olmadığı gibi her hangi bir projenin onaylanması durumunda eline geçen her hangi bir maddi kaynaktan olmamaktadır. Dolayısıyla, kent konseylerinin diğer sivil toplum kuruluşlarına göre böyle bir dezavantajlı bir durumu söz konusudur. Sivil Düşün AB programı ise yapısı itibarıyla, merkezi sistemle ödeme yaptığı için bizim, projeyi yapıp çalışmaları hazırlayıp harcama kalemlerini tek tek tedarikçi firmaya aktardıktan sonra merkez bu tedarikçi firmaya taahhüt ettiği ödemeyi aktarmaktadır. Dolayısıyla, nakdin aktarılması sürecinin hiçbir aşamasında kent konseyleri yer almamaktadır. Bu noktada tamamlanan, Sınırdaki Sivil Düşün adlı projemizin, kent konseylerinin belediyelerin bütçesinden hariç alternatif bütçe oluşturma noktasındaki projelere örnek teşkil etmesi açısından oldukça önemli olduğunu ifade etmem gerekir (Taştan, Röportaj, 22.07.2019).

‘Sınırdaki Sivil Düşün’ adlı projenin temel hedefleri bağlamında, 24.07.2019 tarihinde Ardahan Kent Konseyi yürütme kurulu üyelerinden olan Nihat Deniz Yılmaz ile yapılan Röportaj ise şöyle;

Ardahan kent konseyinin ‘Sınırdaki Sivil Düşün’ projesiyle elde etmeyi hedeflediği ana gaye; kentin sosyal ve kültürel faaliyetler ile Sivil Düşün programının katkılarıyla kent konseyleri hakkında bilgilendirme ve bilinçlendirme yaparak, yöre halkının yaşam kalitesinin artırılmasında azda olsa bir farkındalık oluşturmaktır. Bu noktada, projemizle; kent konseyimizin günümüz bilgi teknolojileri ve kurumsal kapasitesinin iyileştirilerek bir model oluşturması amaçlanmaktaydı. Öngörülen konferans faaliyetlerimizle bilgi ve bilinçlendirme yapılması ve bu sağlanan eğitim sayesinde özellikle kadın ve çocuk meclisimizin merkez mahallelerinde öğrendikleri bu bilgiler doğrultusunda; erken evlilik, aile içi şiddet gibi toplumun temel problemleriyle ilgili çözümlerin üretilmesi sağlanmaya çalışılmıştı (Yılmaz N. D, Röportaj, 24.07.2019).

Elde edilen veriler kapsamında ‘Sınırdaki Sivil Düşün’ adlı tamamlanan proje ile elde edilen çıktılardan bazıları şöyle ifade edilebilir:

- Ardahan kent konseyi tarafından oluşturulan projeye, konu ile alakalı eğitimler tarafından “İnsan Kaynakları- Proje Döngüsü Yönetimi, Sivil Toplum Nedir? Hak Temelli Çalışmalar” başlıklı eğitimler verilerek başta kadın, gençlik ve çocuk meclisleri olmak üzere yaklaşık 40 kişiye bilgilendirme ve eğitim konferansları yapılarak özellikle çalışma gruplarının oluşturulmasında ‘Sınırdaki Sivil Düşün’ adlı proje önemli bir kilometre taşı niteliğindedir (Ardahan Kent Konseyi kitapçığı: 2015).
- Eskişehir kent konseyi-Ardahan kent konseyi bilgi transferi çalışması ile kurumsal alt yapı geliştirilmesi yapılmak istenmiş olup Ardahan kent konseyinin faaliyetlerinin temel kaynağı olarak; Eskişehir kent konseyinin bir model olarak ele alındığı dikkat çekmektedir (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2015).
- Ardahan kent konseyi kadın meclisi ve beraberindeki konsey yürütme kurulu yönetiminde 8 Mart 2016 tarihinde ‘Katılımcı Kadınlar’ adlı sloganla oluşturulan çalışmada; başta kadınlar olmak üzere yöredeki çocuk ve gençlerin yerel yönetimlere katılımlarını arttırmaları noktasında seminerler düzenlenmiştir (Ardahan Kent Konseyi kitapçığı: 2015).

- Türkiye’deki kent konseylerinin temel sorunlarından olan, yerel yönetimlerde katılım; Ardahan kent konseyinin ‘Sınırdaki Sivil Düşün’ projesi kapsamında ‘Dünden Bu Güne Kent Konseyi’ adlı oluşturduğu seminer ile konseyin genel kurulunda önemli bir unsur olan, sivil toplum kuruluşlarının önemine dikkat çekilmiştir (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2015).

3.9.2.1. Sınırdaki Sivil Düşün Kapsamındaki Seminerler

Proje kapsamında başlatılan ilk etkinlik 13-14 Şubat 2016 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Dönemin, Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğretim Görevlisi Yrd. Doç. Dr. Arzu Kılıç’ın eğitmenliğini yaptığı seminerde; Ardahan Kent Konseyi Yürütme Kurulu üyeleri başta olmak üzere; kadın, gençlik ve engelli meclisleri ile mahalle temsilcilerine ‘insan kaynakları, Proje yönetimi’ konu kapsamında bilgilendirme yapılmıştır. ‘Sınırdaki Sivil Düşün’ projesi kapsamında yürütülen etkinliklerin bir diğeri ise; Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Öğretim Görevlilerinden olan Yrd. Doç. Dr. Elif Gazioğlu Terzi aracılığıyla; ‘Sivil Toplum Nedir ve Hak Temelli Çalışmalar Nelerdir’ konu başlıklı eğitim semineri ve ‘Kent Konseylerinde Katılımcı Kadınlar’ adlı seminerler düzenlenmiştir (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2019).

3.9.3. Kent Adaptasyon Raporu

Ardahan kent konseyinin 2015 yılında seçimsiz genel kurulunda almış oldukları, hayvan barınaklarının en makul şekilde şehir dışına çıkarılması konulu ‘Kent Adaptasyon Raporu’ hazırlanmıştır. Gerek yerel yönetimin gerekse genel kurul üyelerinin bu ihtiyacın giderilmesi noktasındaki talepleri, raporun hazırlanmasına vesile olmuştur. Ardahan kent konseyinin genel kurulda almış oldukları, hayvan barınaklarının şehir merkezinden uzağa taşınması noktasındaki faaliyet raporu, Ardahan Kent Konseyi Başkanı’nın ifadesiyle, dönemin yerel yönetim organlarının ilk başta istemelerine karşın sonradan ilgisizlik dolayısıyla askıya alınmıştır (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2019).

Konu ile ilgili Ardahan kent konseyi başkanı Burak Taştan ile yapılan röportajda Taştan şu ifadelere yer vermektedir:

Yerel yönetim unsurları bizden hayvan barınaklarının şehir merkezlerinden uzağa alınmasını konseyimizde değerlendirmemiz noktasında bir talep geldi. Bizde seçimsiz genel kurulumuzda bu konu hakkında bir kent adaptasyon raporu hazırladık. Ancak sonradan bu talebe karşı hiç kimseden somut bir adım gelmeyince raporumuz askıda kaldı. Çünkü bu çalışma ilk önce mahalle mahalle, sokak sokak insanlara anlatılması gereken bir çalışmaydı. Dolayısıyla, ilk önce halkın ikna edilmesi gerekirdi. Çünkü, bu insanların bir geçim kaynağı şekli, bu çalışmanın sağlam temelleri olmasa insanlara faydadan çok zarar getirecek bir iş haline gelirse halk muhakak ki bu projeye sıcak bakmayacaklardır. Bu çalışmada sadece kentlilik kültürünü geliştireyim diye hayvan barınaklarını dışarı çıkarayım dersiniz bu ciddi sorunlara davetiye çıkarabilir. Bunu öncelikle halkın istemesi ve bizlerinde çok iyi anlatması gereken bir çalışmaydı ancak o aşamaya dahi gelemedik. Bu çalışma hayvancılık yapan halkımızda standartlarını yükseltecek bir uygulama olabilirdi. Ancak hayvan barınaklarının dışarı çıkarılması gibi ciddi ve önemli bir hususta, Ardahan kent konseyi olarak biz bu kararı alıp uygulayacak mekanizmaya bilgi ve beceri manasında destekte bulunabilir. Bu kararın alınıp uygulanması Ardahan kent konseyi'nin görev alanıyla ilintili değildir. Ardahan kent konseyi olarak bizler bu konu hakkında gerekli projeyi hazırlayıp gerekirse meclis ve çalışma gruplarımızla sürece destek olabilirdik ancak bu çalışma talep ediciler tarafından ilgisizce davranılarak işlevsellik kazanamadı. Hayvan barınaklarının yerleşim alanlarından uzakta olupta çok iyi verim alan ülkeler var. Avrupa'da örneğin aile çiftlikleriyle bu işlem sürdürülmekte. Özellikle Hollanda'da bu işlemin etkilerini seyretmekteyiz. Daha profesyonel hayvancılık yapabilmenin şehrimize ve yapılan hayvancılığa da katkısı olacaktır. Şuan Ardahan şehir merkezinde yapılan hayvancılığın, hayvancılığı köreltiğini söyleyebilirim. Yıllardır hayvancılıkla uğraşan halkımız bu noktada kendisini geliştiremiyor. Şehre kattığı olumsuz görüntü ise durumu daha da içinden çıkılmaz bir hale sokmaktadır. Ayrıca bu çalışmayla göçün önüne geçmekte mümkün olabilirdi. Mesela vatandaş, hayvancılığı profesyonel yapabilse, işine; bu işten verim alabileceği bir işlevsellik katabilse, çocuğu işinin başında olup memleketini terketmeyip işinin başında duracaktır. Ancak Bununla ilgili hiçbir adım atılmadı ve seçimsiz genel kurulumuzun özellikle hayvan barınaklarının şehrin dışına çıkarılması noktasında hazırlamak istediğimiz kent adaptasyon raporumuzu, yerel yönetim mensuplarının bizden bu şekilde bir talebi olmasına rağmen askıda kaldı (Taştan, Röportaj, 22.07.2019).

3.9.4. Ardahan'da Çocuk Olmak

Ardahan Kent Konseyi Çocuk Meclisi tarafından düzenlenen 'Ardahan'da çocuk olmak' isimli kompozisyon yarışması; 40'a yakın öğrencinin katılımıyla sonuçlandırılmıştır. Söz konusu kompozisyon yarışmasının en önemli çıktılarından biri 'Sınırdaki Sivil Düşün' kapsamında bir projenin hazırlanması olmuştur (Ardahan Haber Gazetesi, 2016). Yarışmada 'Mevsimsiz Şehrin Çocukları' isimli kompozisyonuyla birinciliği kazanan Duygu Koç isimli öğrenci başta olmak üzere ve diğer yarışmaya katılan öğrencilere çeşitli hediyeler verilerek Ardahan Kent Konseyi'nin bilinirliği sağlanmak istenmiştir (Ardahan Gündem Gazetesi: 2016).

Ardahan kent konseyi yürütme kurulu üyelerinden olan Nihat Deniz Yılmaz ile yapılan röportajda ise Yılmaz, şu ifadelerle yer vermiştir:

“Biz o dönem 40'a yakın öğrencimizin katıldığı bir kompozisyon yarışması düzenledik. Buradaki amaç, Ardahan kent konseyinin bilinirliğini arttırmak ve çocukların gözünden Ardahan'ı yorumlayabilmektir. Bizim düzenlemiş olduğumuz kompozisyon yarışmasında çocuklarımızın yazdığı tüm eserleri, Edebiyat bölümünden yetkin hocalarımızla inceleme fırsatımız oldu. Yarışmadan elde ettiğimiz diğer bir argüman ise gelişen dijital çağda çocukların eski sokak oyunlarına dönmek istemeleriydi. Ardahan kent konseyi olarak çocukların bu talepleri noktasında, 'Sınırdaki Sivil Düşün' kapsamında 'Sokak Oyunları' adında bir proje hayata geçirmek istedik ancak projemiz onay almadığı için işlevselliği kazanamadı (Yılmaz N. D, Röportaj: 24.07.2019).

3.9.5. Bursa Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumunda Ardahan Tanıtımı

2015 yılında Bursa'da 'Yerel Yönetim Mevzuatı, Katılımcılık Kapasiteleri, Kent Konseylerinin Bilinirliği ve Etkinliği, Yerel Demokrasi ve Kent Konseylerinin İşlevselliği ve Sürdürülebilirliği' ana başlıklarıyla yirmiden fazla bildirinin sunulduğu bir sempozyum düzenlenmiştir. 2011 yılının mayıs ayında düzenlenen ilk sempozyumdan daha aktif bir katılımın sergilendiği 2015 sempozyumu; Bursa Kent Konseyi Yönetimi ve Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Uludağ Üniversitesi'nin işbirliğiyle hayata geçirilmiştir (www.bursa.bel.tr).

Konsey yürütme kurulu üyelerinin, Ardahan ve Kent Konseyini poster bildirileriyle tanıttıkları ulusal sempozyum'un en önemli sonucu Ardahan Kent Konseyi'nin Türkiye Kent Konseyleri Birliğine üye olması ve diğer kent konseyleri ile tanışma bağlamında önemli bir adım olduğunu söylemek mümkündür (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2019).

Türkiye Kent Konseyleri Birliğine üye olan Ardahan Kent Konseyi, 2016 yılında, konsey birliği yönetim kurulu üye seçimlerinde, yedi ilin oluşturduğu birlik yönetim kurulu seçimlerini bir oy farkla Adana iline kaybetmesi ise Ardahan Kent Konseyi'nin Türkiye genelinde etkin faaliyet gösteren kent konseyleriyle yarışabilecek düzeye geldiğini göstermektedir. Ardahan kent konseyi başkanı Burak Taştan ile yapılan röportajda, Türkiye Kent Konseyler Birliği'nin üye seçimlerinde bir oy ile Ardahan'ın kaybetmesi ile alakalı şu ifadelere yer vermektedir:

2015 yılında Bursa kent konseyi ev sahipliğinde ulusal ölçekte bir sempozyum düzenlendi. Bizimde göreve ilk geldiğimiz bu süreçte, Ardahan kent konseyini oradaki 40'a yakın kent konseyi katılımcılarına tanıtmamız ve bizim model olarak alabileceğimiz kent konseyleriyle yakın temas kurmamız açısından bu çok önemli bir tanıtımdır. Ardahan kent konseyi olarak dışarıya açılmamız ve Türkiye Kent Konseyleri Birliğiyle tanışmamızda bu sempozyum sayesinde olmuştur. Biz orada ulusal kent konseyi sempozyum sürecinde çalışma gruplarının ve meclislerinin öneminde ayrıca kavramış olduk. Özellikle burada kurmuş olduğumuz ikili ilişkiler ve yapmış olduğumuz tanıtım neticesinde Kent Konseyleri Birliğine, Ardahan Kent Konseyini tanıtp özellikle Uluslararası bir kuruluştan ödenek olarak oluşturduğumuz 'Sınırdaki Sivil Düşün' projemizle birlik tarafından dikkat çektik. Bunun sonucunda 2016 yılında yapılmış olan Türkiye Kent Konseyleri Birliği'nin, içinde yedi ilin olduğu üye seçimlerinde 1 oy farkla Adanaya mağlup olduk. Ancak yarıştığımız adaylar; Adana, Yalova, Gaziantep, Kahramanmaraş, Çanakkale, Eskişehir ve Balıkesir gibi köklü kent konseyleri geçmiş ve etkinliği olan illerdir. 2019 yılının Kasım ayında Türkiye Kent Konseyleri Birliği Yürütme Kurulu Seçimleri var. Ardahan kent konseyi olarak biz yine adayız ve Ardahan'ın ülke genelinde tanıtımının yapılması için bu seçimlerden bu kez başarılı çıkmak bizim en temel gayemizdir (Taştan, Röportaj, 22.07.2019).

3.9.6. Çevreyi Koruma Farkındalığı Çöp Toplama Etkinliği

Ardahan Belediyesi ve Ardahan Kent Konseyi'nin ortaklaşa düzenlemiş olduğu 'Çevreyi Koruma Farkındalığı Çöp Toplama Etkinliği' çevre temizliği duyarlılığının kazandırılması açısından, Ardahan'ın Milli Egemenlik Parkı ve Kongre Caddesi'nde düzenlenmiştir. Ardahan Belediye Başkanı Faruk Demir'in de katıldığı etkinliğe, Ardahan kent konseyi yürütme kurulu üyeleri, Ardahan Vali Yardımcısı Mehmet Kılıç, Ardahan Amatör Lig takımlarından olan Arı Spor Kulüp Başkanı Dicle Yılmaz ve futbolcuları, CHP İl Başkanı Yalçın Taştan ve birçok vatandaş katılarak bu farkındalığa destek olmuşlardır. Ardahan kent konseyinin 'Çevreyi Koruma Farkındalığı Çöp Toplama' etkinliği ile yakaladığı toplumsal ivmenin taslak aşamasında bir proje olarak Ardahan Kent Konseyi'nin ileri dönem çalışmaları arasında yer aldığını ifade etmek gerekir. Tezimizin 'Gelecek Dönem Projeler' kısmında detaylarını aktaracağımız taslak aşamasındaki proje, Ardahan Kent Konseyi'nin 'Sosyal Sorumluluk' adı altında düzenlemiş olduğu önemli projelerden biri olarak dikkat çekmektedir (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2019). Ardahan Kent Konseyi'nin çevre temizliği ve atık yönetimiyle alakalı yapmış olduğu bu çalışmanın ileride daha detaylı ve bir kanun çerçevesinde kendi konsey gündemlerine almalarını öngören 'Sıfır Atık' ile ilgili Yönetmeliğin, etkinliğin yapıldığı aynı ay yasallaştığını da ifade etmek gerekir. Sözü edilen kanunun 'Mahalli İdarelerin Görev ve Yükümlülükleri' bölümünün 9. Maddesinin 'g' ve 'k' bentlerinde yer alan Kent Konseylerinin gündemlerine dahil etmeleri gereken ve Belediyeler'e önerilerde bulunulmasını sağlayan maddeler aşağıdaki gibidir (www.resmigazete.gov.tr):

- (g) Sıfır atık yönetim sisteminin tasarım aşamasından başlayarak uygulamaların izlenmesi faaliyetlerini de içeren tüm süreci kent konseyi gündemine dahil etmekle,
- (k) Belediyelerin mevcut atık yönetim hizmetleri ile belediye sınırlarında herhangi bir işletmeye bağlı olmaksızın atık toplayan kişilerin faaliyetlerini kent konseyi gündeminde değerlendirerek sosyal ve ekonomik koşullar göz önünde bulundurulmak sureti ile yerel ölçekli yapılabilecek uygulamalar için belediye meclislerine önerilerde bulunulmasını sağlamakla,

‘Sıfır atık’ Yönetmeliğinin, TBMM’den geçmesiyle alakalı, Ardahan kent konseyi başkanı Burak Taştan ile yapılan röportajda Taştan, şu ifadelere yer vermiştir:

Geçtiğimiz günlerde ‘Sıfır Atık’ Yönetmeliği meclisten geçti ve Resmi Gazete’de yayımlanmış durumda. Dolayısıyla, 2020 yılında bütün belediyeler sıfır atık sistemini kurmak zorundalar. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kent konseylerine iki önemli yetki vermiş oldu. Bizim geçtiğimiz günlerde yapmış olduğumuz etkinliğimiz ile hazırlık aşamasında olduğumuz “Yaşanabilir Bir Ardahan İçin Çöpüne Sahip Çık” adlı projemiz bizim için 2020 sürecinde çok büyük bir enerji kaynağı olacaktır. Gerek bu projenin gerekse hazırlayacağımız projelerle bizlere verilen bu yetkileri yerinde ve doğru çalışmalarla Ardahan’a hizmet noktasında kullanmaya çalışacağız (Taştan, Röportaj, 22.07.2019).

3.10. GELECEK DÖNEM PROJELER

Ardahan kent konseyinin önümüzdeki dönemde şuan taslak aşamasında olan iki adet projesi bulunmaktadır. Ardahan Kent Konseyi Başkanı Burak Taştan’a göre (2019: 24.07.2019) aşağıda detaylarını inceleyeceğimiz projelerin 2019’un sonunda sonuçlanması beklenmektedir.

3.10.1. Yaşanabilir Bir Ardahan İçin Çöpüne Sahip Çık

2019 yılının Temmuz ayında Ardahan Kent Konseyi ile Ardahan Belediyesi’nin ortaklaşa düzenlemiş olduğu çöp toplama etkinliğiyle aynı ay içerisinde TBMM’den geçip kanunlaşan ‘Sıfır Atık’ Yönetmeliği’nin, ‘Yaşanabilir Bir Ardahan İçin Çöpüne Sahip Çık’ adlı projeye önemli katkılarının olacağı düşünülmektedir. (Taştan, Röportaj: 22.07.2019). Ardahan Kent Konseyi’nin Ardahan Belediyesi kapsamında tasarladığı proje, Ardahan’ın tamamında uygulanması planlanmaktadır. Projenin hedefinde; temiz toplum odaklı birey bilincini arttırmak, çöplerin çevreye atılmasının önüne geçebilmek, atılan her çöpün tekrar doğaya ve insanlara yansması dolayısıyla olumsuz etkilerinin olabileceğini ve çevre kirliliği olarak geri döneceği bilincini topluma kazandırmanın yer aldığı ifade edilebilir.

Projenin konusu ile hareket noktası oluşturacak faaliyetler ile projenin temel planı maddeler halinde şöyle sıralanabilir (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2019):

- Atık yağ, kağıt, plastik, cam, metal ve bunların yanında su tüketimini azaltmak amacıyla bilgilendirmeler yaparak kamuoyunu harekete geçirmek.
- Kurum ve Kuruluşlarda eğitimler düzenlemek, gönüllülük esasına dayalı sürdürülebilir bir sosyal sorumluluk projesini hayata geçirmek.
- Doğaya atılan her çöpün hava, su ve toprak kirliliğine neden olduğunu topluma aktarılması bağlamında 'Yaşanabilir Bir Ardahan İçin Çöpüne Sahip Çık' projesiyle; seminerler, sempozyumlar, sosyal medya ve basın yayın organlarıyla projenin tanıtım sürecinin yaygınlaştırılması.
- Yapılacak olan çalışmalar sürecinde kısa reklam filmleri, hikayeler, proje raporlanması, Türkiye genelinde bulunan çevreci kuruluşlarla çalıştayların yapılması,
- Proje kapsamında çalışma alanlarının belirlenmesi,
- Kamu kurumlarıyla aktif iletişim kurulmasının sağlanması,
- Projede çalışacak olan bireylerin görev alanlarının belirlenmesi,
- Projenin sloganı olan 'Yaşanabilir Bir Ardahan İçin Çöpüne Sahip Çık' logo ve yazılarının bulunduğu giysi, çöp kutusu gibi temel araç gereçlerinin hazırlanması

Ardahan Kent Konseyi'nin yürütmekte olduğu ve henüz yapım aşamasında olan projenin yaklaşımını, Ardahan Kent Konseyi Başkanı Burak Taştan, yaptığımız röportajda şöyle ifade etmektedir:

Günümüzde sosyal sorumluluk projelerinin önemi giderek artmakta ve toplum içinde vazgeçilmez bir hale gelmeleri sebebiyle kurum ve kuruluşların bir takım sorumluluklar üstlenmesi gerekmektedir. Kurum ve kuruluşlar için sürdürülebilir sosyal sorumluluk projelerinin de öneminin giderek artması, esas olan insan mutluluğu ve refahını artırma anlayışının yavaş yavaş yerleştiğinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, yerel yönetimlerin gelişmesi bağlamında işlevsel faaliyetler gösteren oluşumlar, toplumsal sorunların çözümüne ve çağdaş yaşam standartlarının gelişmesine yönelik çeşitli strateji ve projeler ortaya koymak durumundadırlar. Ortaya konulan bu sosyal sorumluluk projelerinin toplumsal hayata olan etkileri yapılan uygulamalar sonucunda olumlu birer yansıması olmaktadır. Kurum ve kuruluşların uyguladığı sosyal sorumluluk projeleri faaliyet alanına uygun ilerlediği takdirde toplumun tamamını kapsayan bir amaç haline gelecektir (Taştan, Röportaj, 22.07.2019).

‘Yaşanabilir Bir Ardahan İçin Çöpüne Sahip Çık’ isimli Projenin Amaçları ise şöyle aktarılabilir (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2019):

- Ülkemiz ve Ardahan’ın temiz bir geleceği için öncelikli amaç bu proje kapsamında çevre bilincinin aşılmasıdır.
- Her atık çöp değildir ve her çöpün aynı kaba atılmaması algısını oluşturmak.
- Proje süresi boyunca yapılan çalışmalarla kurumsal yapıyı oturtmak ulusal ve yerel bazda oluşacak olan ortakların desteği ile toplumsal kapsamda çalışmaların yürütülmesi, aynı zamanda proje çıktılarının ve raporlarının hazırlanması.
- Toplumsal fayda sağlayıcı bireylerin yani proje gönüllülerinin arttırılmasının sağlanması.

02.05.2019 tarihinde temelleri atılan ve en geç bir yıllık bir süre ile oluşturulması planlanan projenin temel gayesi, çevre düzeni ve sağlıklı yaşam için toplum bilincinin arttırılmak istenmesidir. Ardahan halkının topyekün katılımının sağlanmasının hedeflendiği projenin işlevselliğini sürdürmesi için ise yerel yönetim bazlı bir çalışma şeklinin oluşturulması esas alınmış ve bu noktada; başta kamu kurum ve kuruluşlar olmak üzere ildeki sivil toplum kuruluşlarıyla ortaklaşa hareket noktası oluşturulması planlanmaktadır (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2019).

3.10.2. Serhat Kentte Yaşlı Olmak

1980 yılında 382 milyon olan 60 yaş üstü birey sayısının, 2010 yılında 800 milyon, 2017 yılı itibarıyla ise dünya nüfusunun %13’ünü kapsayarak 962 milyon gibi önemli bir sayıya yükseldiğini, 2050 yılına gelindiğinde ise bu rakamın 2.1 milyar düzeyine çıkacağı öngörülmektedir. UNDESA’nın araştırmalarıyla geçerlilik koruyan analizin (www.ntv.com.tr), verilerinin ülkemiz tarafındaki durumu ise; 2018 yılı verilerine göre nüfus oranının %8,5’ini 65 yaş üstü vatandaşlar oluşturmakta olup bu rakamın 2030 yılına gelindiğinde %12, 2050 yılında ise %50’yi geçebileceği tahmin edilmektedir. Ardahan kent konseyinin ‘Sivil Düşün AB’ programından desteğini sağlayarak tamamladığı ‘Sınırdaki Sivil Düşün’ adlı projeden sonra, ‘Serhat Kentte Yaşlı Olmak’ adlı ve 9671 başvuru numaralı projesi 25.04.2019 tarihinde onaya gönderilmiştir. Projenin kısa vadeli amacı; Ardahan merkezde yer alan 65 yaş üstündeki kentlilerin sosyal, kültürel, ekonomik durumları başta olmak üzere sağlık ve psikolojik sorunlarının incelenmesi istenmektedir. Bu nedenle, Ardahan kent konseyinin taslak aşamasındaki bu projesiyle; 65 yaş üstü bireylerin yaşam kaliteleri arasındaki

farklılıkların belirlenip yaşlı hakları, sağlıklı yaşlanma, yaşlıların kendilerini ifade edebilmeleri ve toplumla bütünleşik yaşamaları temel amaç edinilmiştir.

Projenin uzun vadeli amacının ise Ardahan'da 65 yaş üstü bireylerin rehabilitesine yönelik faaliyetlerin hayata geçirilmesi dikkat çekmektedir. 'Serhat Kentte Yaşlı Olmak' adlı proje ile ilgili olarak elde edilmek istenen çıktılardan bazılarını şöyle sıralamak mümkündür (Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu: 2015):

- Kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğinin artırılmasını sağlamak.
- Yaşlılara yönelik sağlık ve sosyal hizmet alanlarında çalışanların, sivil toplum kuruluşları ve meslek örgütlerinin yaşlılık psikolojisi ve bunun dezavantajları açısından bilinçlendirilmesini sağlamak.
- 65 yaş üstü Ardahan halkının sosyo kültürel ve ekonomik sorunları ile sağlık ve yaşam kalite standartlarının ortaya çıkarılmasını sağlayarak Ardahan'da yaşayan yaşlı profiline ortaya çıkarılması noktasında çalışmalar yapmak.
- 65 yaş üstü Ardahan'da yaşayan bireylerin kentle bütünleşmelerini sağlayarak kamusal alanda bilgi ve donanımlarından faydalanmak.
- 65 yaş üstü Ardahan halkının sorunlarının çözümünde kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları ile yerel idarenin diğer organları arasında eşgüdüm ve işbirliği sağlayarak, yaşlı vatandaşlara yönelik bütüncül ve kapsayıcı çözüm önerileri ve politikaları oluşturmak.

'Serhat Kentte Yaşlı Olmak' adlı projenin ana modelinde ise Çanakkale Belediyesi'nde 65 yaş üstü bireylere hizmet eden 'Altın Yıllar Yaşam Merkezi' adlı rehabilitasyon hizmeti yer almaktadır. Ardahan Kent Konseyi'nin bu projeye gerçekleştireceği diğer bir faaliyet ise; Çanakkale'de sözü edilen rehabilitasyon merkezine gidilip bu kurumun deneyimlerinin paylaşılması esas alınmıştır. Ardahan Kent Konseyi'nin bu çalışmasıyla elde edeceği önemli çıktılardan diğer bir tanesi ise; Ardahan Kent Konseyi'nin de içinde bulunduğu, Türkiye Kent Konseyleri Birliğine üye olan 83 kent konseyine örnek teşkil edecek bir farkındalık ortaya konulması hedeflenmektedir (Ardahan Kent Konseyi: 2019).

3.11. BENZER ÇALIŞMA VE ETKİNLİKLER

Ardahan Kent Konseyi 2015 yılında 'Sınırdaki Sivil Düşün' adlı 'Sivil Düşün' projesi kapsamında çalışmalarına Eskişehir ilini bir model olarak almış ve proje ve etkinliklerinin başlangıcını Eskişehir iline giderek burada aktif bir konsey profili ortaya koyan Eskişehir Kent Konseyi'nin çalışmalarını yakından izleme fırsatı bulabilmiştir.

Aşağıda Eskişehir İlinin 2013 yılından bu yana benzer proje ve etkinlikleri yer almaktadır (www.eskisehirkentkonseyi.org.tr: 2013):

Bir Milyar Kadın Yükseliyor Kampanyası

Eskişehir Kent Konseyi'nin 14 Şubat 2013 tarihinde, "The one Billion Rising – Bir Milyar Ayaklanma" adında insanlık dışı davranışlara maruz kalan kadınlar için bilinçlendirme ve farkındalık kampanyası düzenlendi. Söz konusu kampanya kapsamında Eskişehir ili başta olmak üzere Türkiye'nin çeşitli illerinde kadınlar şiddete karşı tepkilerini dans ederek protesto etmişlerdir. 'Bir Milyar Kadın Yükseliyor' kampanyası ile ilgili temel çıkış noktası ise; dünyada her üç kadından birinin şiddet görüyor olması veya tecavüze uğruyor olmasıdır.

Kültür Sanat Çalışma Grubu ve Kadın Meclisinin Orman Etkinliği

Eskişehir Kent Konseyi Kültür Sanat Çalışma Grubunun yine 2013 tarihinde Eskişehir Orman Bölge Müdürlüğü aracılığıyla temin edilen 1500 çam ağacı Eskişehir Seyitgazi yolunda toprağa dikilmiştir. Söz konusu etkinlikle elde edilen çıktının doğaya ve geleceğe olan yatırımın Eskişehir ilinde konsey aracılığıyla bir bilinçlendirme ve farkındalık ortaya koymak olmuştur. 2013 yılında buna benzer bir başka çalışma ise Eskişehir Kent Konseyi Kadın Meclisinin aynı mevkide 1000 fidanı toprakla buluşturması olmuştur.

Hastanelerdeki Çocukları Hediyelerle Mutlu Edelim Kampanyası

Eskişehir Kent Konseyi "Hastanelerdeki Çocukları Hediyelerle Mutlu Edelim" kampanyası kapsamında Eskişehir Devlet Hastanesi Çocuk Kliniği servisinde yatan 76 hasta çocuğa çeşitli oyuncak hediyeler dağıttı. Söz konusu kampanya, Eskişehir ilinde faaliyet gösteren çeşitli alışveriş merkezi, işyerleri ve birçok derneğin kampanyaya maddi ve manevi katkı sağlamasıyla gerçekleşmiştir (www.eskisehirkentkonseyi.org.tr).

Artık Üşümeyecekler Etkinliği

Eskişehir Kent Konseyi Hayvan Hakları Çalışma Grubunun sokak hayvanlarının barınabilmesi ile ilgili Eskişehir ilinin 4 farklı noktasına hayvan kulübeleri tedarik etmiştir. Eskişehir Kent Konseyi ve Büyükşehir Belediye ekiplerince ortaklaşa yapılan

çalışmada temel amacın sokak hayvanlarının dayanıklı ve kaliteli barınaklarda daha iyi şartlarda barınmaları ve sokak hayvanlarına yönelik farkındalığın artırılması sağlanmaktadır.

Ruhsal Hastalıklara Bisikletli Terapi Kampanyası

Eskişehir Kent Konseyi Araba Yok Çalışma Grubu Eskişehir Toplum Ruh Sağlığı Merkezi'nde tedavi gören hastalara, “dikkat, denge, algılama ve çeşitli zihinsel faaliyetler üzerinde” etkisi ve katkısı olması açısından bisiklete binme eğitimi verdi. Etkinlik kapsamında bisikletin hastalara olumlu yönde katkılarının olabileceğini belirten Toplum Ruh Sağlığı Merkezi'nde Psikiyatri Uzmanı Doktor Berkant Yelken ise kampanyanın hastalar üzerinde birçok olumlu yansımalarının olduğunu ve hastaların fiziksel zindelik, dikkat, denge gibi sorunlarının bu etkinlikle büyük ölçüde azaltılabileceğini ifade ederek kampanyanın önemine dikkat çekmiştir.

Kütüphaneler Kuruyoruz Kampanyası

Eskişehir Kent Konseyi Kültür Sanat Çalışma Grubu başta, Adıyaman- Kahta Borsa İstanbul Anadolu Lisesi olmak üzere çeşitli illerden talep doğrultusunda okullara yardımlarda bulunmuştur. Türk ve Dünya klasiklerinden oluşan eserlerin yardımı noktasında 2016 yılında gerçekleşen kampanya ile ilgili dönemin Eskişehir Kent Konseyi Kültür Sanat Çalışma Grubu Başkanı Nazmi Erduran şu ifade yer vermiştir: “Çalışma grubumuz içinde bulunan kitaplı ve edebiyat kolumuz tarafından istenilen kitaplar hazırlanarak oradaki öğrencilerin faydalanması adına Kahta'ya gönderildi. Kitapları alan yöneticiler kitap bağışı için oldukça memnun olduklarını dile getirdi.”

Kampanya kapsamında Eskişehir Kent Konseyi'nin sadece bulunduğu yörede değil ülke genelinde eğitime destek verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Kampanya kapsamında beş bin adet kitap başta Kahta olmak üzere; Bodrum, Kütahya, Ağrı, Hakkari ve Eskişehir kent merkezindeki çeşitli kütüphanelere dağıtılarak eğitimde farkındalık ortaya konulmuştur.

Hayatı Yaşamaya Engel Yok Etkinliği

Eskişehir Kent Konseyi Gençlik Çalışma Grubu 2018 yılında yeni yılı ‘down sendromlu ve özel gereksinimli’ bireylerle geçirerek konu ile ilgili farkındalık ortaya koymuşlardır. Etkinliğe katılan dönemin Eskişehir Kent Konseyi Genel Sekreteri Ahmet Kapan şu ifadelere yer vermiştir: “Gençlerimizin ‘Engelli olmak, hayatı yaşamak için engel değildir’ vizyonu ile gerçekleştirdikleri bu etkinlik bizleri çok mutlu etti. Yeni yıla girerken down sendromlu ve özel gereksinimli bireylerin de mutlu olması konusunda hemen herkesin duyarlı olması gerekmektedir.”

Geri Dönüşüm Eğitimi Kampanyası

Eskişehir Kent Konseyi Çevre Sağlık Çalışma Grubu tarafından Eskişehir’de çeşitli okullarda toplamda 1.200 ilkokul öğrencisine geri dönüşüm konusunda eğitim verilerek konu hakkında farkındalık ortaya konulmak istenmiştir. Kentin geleceği ile ilgili geri dönüşümün önemine dikkat çeken Çevre Sağlık Çalışma Grubu Başkanı Selma Güder verilen eğitimin son derece önemli olduğunu belirterek eğitim verilen çocukların hemen hepsinde geri dönüşümle alakalı yoğun bir ilginin olduğunu dile getirmiştir.

3.12. SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Yeni bir yönetim aracı olarak yerel yönetimlerde faaliyet gösteren kent konseyleri Genel Kurul bünyesinde aldığı kararların kentte yürütülüp herhangi bir noktada çalışma alanı oluşturulması kentteki belediyelerin özverisine bağlıdır. Bununla beraber Kent Konseyinde görüşülüp alınan kararlar Belediye Meclisinin ilk oturumunda gündeme alınıp analiz edilmektedir. Ancak kent konseylerinde görüş birliğine varılan konuların sadece birer görüş niteliğinde olması herhangi bir müeyidesinin bulunmaması kent konseylerinin varlık sebeplerine ket vurmaktadır (Erkul, Baykal ve Kara, 2013: 90).

Toplumun büyük çoğunluğu tarafından bu oluşumun tam manasıyla bilinmemesi kent konseylerinin sorunlarının başında gelmektedir. Bununla beraber, bütçesi belediye yönetiminin inisiyatifinde olduğu için alınan kararları yerel yönetimleri biçimlendirmesi, geliştirmesi açısından zora soktuğu dikkat çekmektedir. Katılımcılığı ve yönetimi denetleme özellikleriyle Türk Kamu Yönetimine giren kent konseylerinin sadece Kanun maddesinin yerini bulması adına Türkiye’de bazı Belediye Başkanları’nın Kent Konseyi Başkanlığını yürütüyor olması ise bu platformun yeterli düzeyde anlaşamadığı anlamına gelmektedir (Ulusoy ve Tekdere, 2015: 52).

Yerel demokrasiyi, toplumun hemen her kesmindeki katılımcılarıyla belirli oranlarda yönlendirme gayreti içerisinde olan kent konseylerinin gerek mali gerekse yönetsel sorunları söz konusudur. Kent konseylerinin mali yapısı tamamen belediyelerin inisiyatifindedir. “Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar” şeklindeki Kanun maddesi hem muğlak hem de siyasal yönlendirmelere karşı korunaksız bir madde olarak dikkat çekmektedir. Kent konseylerinin, afiş, panel, konferans işlemleri, kitap-dergi basımı gibi en ufak harcama kalemlerinde dahi belediyelerin vesayeti altında olmaları konseyin çalışmalarının önünde engel teşkil etmektedir (Erkul, Baykal ve Kara, 2013: 90).

Dolayısıyla, kent konseylerinin ekonomik açıdan bir özgürlük çözümlemesine gidilmesinin gerekliliği hususunda Ulusoy ve Tekdere, (2015: 72-73) şu ifadelerle yer vermektedir; “Kent konseyleri bağımsız bir bütçeye sahip olmalıdır. Bu konuda ilk önerilen, kent konseylerine sağlanan bağımsız bütçenin belediye bütçesinin sabit bir oranı olarak ele alınmasıdır (Örneğin %1 veya %2 gibi). Doğal olarak belediye

bütçesindeki artışla birlikte kent konseyleri bütçesi de artış gösterecektir. Bu sayede kent konseylerine belediye meclisinde bütçe aktarılması sırasında teklif edilen rakamların toplantı sonucunda daha düşük seviyelerde sonuçlanması engellenecektir. Kent konseyleri bütçesi belediye başkanı ve meclis üyelerinin kişisel tasarrufu olmaktan çıkarılacak ve yıllar arasında yaşanan aşırı dalgalanmalar engellenecektir. Şüphesiz bu durum kent konseyleri hizmetlerinin sürekliliği açısından oldukça önemlidir. Toplam belediye bütçesinin belirli bir oranı olarak kent konseylerine aktarılacak bütçede belirlenen oranın belediye seviyesi, nüfus, yüzölçümü, köy sayısı, kırsal alan ve gelişmişlik endeksi gibi çeşitli kriterler çerçevesinde farklılaştırılması yoluna gidilebilir (Örneğin %1 olarak belirlenen genel oranın ilgili kriterler ile birlikte %1,15 olarak artırılması gibi)”

Kent konseylerinin belediye başkanları tarafından genel sekreter önerisi konseyin sivilleşmesinin önünde duran diğer önemli bir engeldir. Söz konusu öneri ile kent konseyleri siyasallaşma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Kent konseylerinin yönetsel açıdan bakıldığında bir başka sorunu ise belediye meclislerinin kent konseyleri kararlarını gündeme almama haklarının olmasıdır (Battal, Dur ve Topçu, 2015: 45).

Şahin (2016:1)’e göre, kent konseylerinin kuruluş dönemleri yahut seçimleri gibi unsurları yerel seçimlerle beraber olmamalıdır. Kent konseylerinde iyi bir katılımın gerçekleşmesi yerel seçimlerin sonuçlarının siyasal baskılarından tamamen arınmasına bağlıdır. Kent konseyleri siyasal arenada bir tarafın yahut bir partinin temsil birimi haline geldiği hallerde özünü yitirebileceği tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır. Dolayısıyla, kent konseylerinin, yaşanan gelişmelere tarafsız davranma ve denetim çalışmaları tartışmalı bir hal alabilmektedir.

Kent konseylerinin yerel yönetimlerde tüm iştirakleriyle yönetim ve denetim mekanizmasında birer dişli olma arzusu demokrasinin ve yerel yönetimlerin gelişmesi açısından bazı rehabilitasyon çalışmalarıyla mümkün olabilir. Kent konseyi kararlarının muhattap alınması ve ilde ki sorunların çözümünde kent konseyleri kararlarının belediye meclislerinde görüşülmesi muhakkak bir hukuki temele oturtulmalıdır. Yerel yönetimlerde kurumsal düzeyde bir işbirliğinin sağlanması konseyin alınan stratejik plan kararları başta olmak üzere bütçe hazırlığı ve bunların uygulama süreçleri, harcamaların takibi gibi konularda belediye ile kent konseyi arasında sıkı bir işbirliği ve

koordine sağlanmalıdır. Kent konseyleri şehri ilgilendiren hemen her konuda kendi genel kurulunda kararlar almalı ve ilgili yasalar çerçevesinde alınan kararları belediyelere göndermeli ve söz konusu kararların takipçisi olmalıdır (Bulut, 2015: 332-333).

Kent konseylerinin orta ölçekteki kent sorunlarının yanı sıra Büyükşehir Belediyelerin'in Genel Kurul'a sayı çokluğundan dolayı üye seçimi sorunu dikkat çekmektedir. Konu ile alakalı 22 bine yakın Derneğin, 2 bine yakın Vakfın; 1000'e yakın ise mahallenin olduğu İstanbul'da hangi vakfın hangi derneğin ya da hangi mahalle muhtarının Kent Konseyi Genel Kuruluna üye olacağı kent konseylerinin Büyükşehir sorununu ortaya koymaktadır (Battal, Dur ve Topçu, 2015: 38).

Katılım ve yerinden yönetimin geliştirilmesi adına çeşitli uluslararası konferanslarla Türkiye Kamu Yönetimine yerleşen kent konseylerinin istenilen düzeye erişemediği dikkat çekmektedir. Devlet eliyle oluşturulan ve çeşitli Yasa ve Yönetmelik ile yetki alanları çizilmiş olan kent konseylerinin yerel yönetimlerde en önemli demokratik yapılanmalar olarak faaliyetlerinin söz konusu olması gerekirken gelinen noktada bünyesinde alınan kararların; gezi, seminer, sergi, konser gibi etkinliklerden öteye geçemediği dikkat çekmektedir (Tosun E. K., 2009: 1).

SONUÇ

Türkiye Kent Konseyleri Birliğine üye olan ve 2010 yılında kuruluşu tamamlanan Ardahan Kent Konseyi, 294 civarı kent konseyinden biri olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Ardahan Kent Konseyi'nin, özellikle 2015 ve 2016 senelerinde oldukça aktif bir konsey politikası izlediğini söylemek mümkündür. Ardahan Kent Konseyi'nin 2017 ve 2018 yıllarındaki faaliyetlerinin ise pasif geçtiği görülmektedir. Ardahan Kent Konseyi Başkanı Burak Taştan ile yapılan röportajda, kendisinin de bu durumu bir özeleştirici olarak kabul ettiği dikkat çekmiştir. Söz konusu dönemlerde pasif bir sürecin yaşanmasıyla ilgili olarak Taştan, dönemin Belediye Başkanı ve Belediye Meclisi ile çoğu zaman iletişim kopukluklarının olmasının buna neden olduğunu altını çizmektedir.

Dönemin Ardahan Belediye Başkanı Faruk Köksoy ile 22.10.2019 tarihinde söz konusu iletişim kopukluğu ile ilgili yapılan röportajda ise söz konusu taleplerin birçoğunun değerlendirilip meclis gündemlerine aldıklarını ifade etmiştir. Ardahan Kent Konseyinin, mali giderlerinin; yer kirası, afiş, konferans vs. harcamalarında gerekli özveriye gösterdiklerini dile getiren dönemin Belediye Başkanı aynı zamanda Ardahan Kent Konseyi Kurucu Başkanı Faruk Köksoy ile yapılan röportajın detayları çalışmada yer almaktadır.

Elde edilen değerlendirmelere göre Ardahan Kent Konseyi'nin şehrin çehresinin geliştirilmesi ve güzelleştirilmesi bağlamında dönemin Belediye Meclisine çokça öneri ve bildirimde bulunduğu da gerek Ardahan Kent Konseyi Başkanı Burak Taştan ile gerekse Yürütme Kurulu Üyesi olan Nihat Deniz Yılmaz ile yapılan röportajlarda ifade edilmiştir. Ardahan Merkez Kongre Caddesi'nde yapılan yaya kaldırımlarının genişletilmesi çalışmasıyla verilen öneride; şehre ekstra bir trafik problemi yaşatacağı ve bununla ilgili gerekli tedbirlerin alınmaması halinde özellikle bu noktada yaşanan trafik keşmekeşliğinin ileri düzeylere ulaşacağı konusunda fikirlerin beyan edildiği yapılan röportajlarda belirtilmektedir.

2019 yılı ve sonraki süreç için, çalışmanın 'Gelecek Dönem Projeler' başlıklı son bölümünde de aktarılan çalışmalarla faaliyetlerine devam eden Ardahan kent konseyi, iki önemli "Sivil Düşün AB" kapsamındaki projeye yeni döneme iyi bir giriş yaptığı

ifade edilebilir. Bununla beraber, Türkiye Kent Konseyleri Birliği Üye seçimlerini bir oyla Adana İline kaybeden Ardahan Kent Konseyi'nin; Adana, Kahramanmaraş, Gaziantep, Balıkesir, Bursa, Eskişehir gibi kent konseyi konusunda oldukça etkin çalışan şehirlerle yarış halinde olduğu ve genel merkezdeki işlevsellik ve bilinirlik görevini de yerine getirdiği söylenebilir.

2020 yılında gerçekleşmesi planlanan Türkiye Kent Konseyleri Birliği Yürütme Kurulu seçimlerinde tekrar aday olacağı belirtilen Ardahan Kent Konseyi, çalışmalarına Kent Konseyleri Birliği Yürütme Kurulu Üyesi olduğunda çok daha etkin roller üstlenebileceği düşünölmektedir.

Ardahan Kent Konseyinin 2015 sonrası dönemde "Sivil Düşün AB" programı kapsamındaki 'Sınırdaki Sivil Düşün' adlı projesiyle alternatif bütçe oluşturması, Ardahan Kent Konseyi'nin ileriki dönemler için yerel yönetimlere olumlu katkısının olacağı öngörülmektedir.

Bununla beraber 2019 yılının temmuz ayında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın "Sıfır Atık Yönetimi" adlı çalışmasının TBMM'den geçen Yönetmeliğinde, kent konseylerine verilen iki önemli yetkiyle kent konseylerinin önümüzdeki süreçte etkin görevler üstleneceği dikkat çekmektedir. "Sıfır atık yönetim sisteminin" tasarım aşamasından başlayarak uygulamaların izlenmesi ve faaliyetlerinin tüm süreçleri kent konseyleri gündemlerine dâhil edilmesi konulu birinci görevi 2020 ve sonraki süreçte kent konseylerinin daha fazla etkin rol üstleneceğini göstermektedir.

Ardahan kent konseyinin ilk olarak düzenlemiş olduğu "Çevreyi Koruma Farkındalığı Çöp Toplama Etkinliği" adı altında gerçekleştirdiği etkinliğin şuan taslak aşamasında olan ve "Sivil Düşün AB" programından faydalanmak üzere hazırlandığı "Yaşanabilir Bir Ardahan İçin Çöpe Sahip Çık" adlı projesiyle "Sıfır Atık" Yönetmeliği süreci faaliyetlerine şimdiden hazır olduğu anlaşılmaktadır. Bununla beraber Ardahan Kent Konseyinin gelecek dönem projelerinden bir diğeri ise 'Serhat Kentte Yaşlı Olmak' isimli projesidir. Önümüzdeki 2020 yılının ilk yarısında söz konusu projenin hayata geçireceğini belirten Ardahan Kent Konseyi Başkanı Burak Taştan, her iki geliştirme aşamasındaki projenin de 2020 yılında işlevsellik kazanacağını dile getirmiştir.

2015 yılında göreve başlayan Başkan ve Yönetim Kurulu'nun göreve geldiği ilk 2015 ve 2016 dönemlerin proje ve etkinlikleri açısından verimli geçse de Ardahan Yerel Yönetiminde istediği ivmeyi yakalayamadığı öngörülmektedir.

Mevcut Kent Konseyi Başkanıyla dönemin AK Parti Belediye Başkanının, siyaseten farklı çizgilerde olmaları, iletişim kopukluklarına neden olmuş ve Ardahan Kent Konseyi'nin sürdürülebilirliği noktasındaki gelişiminin önüne geçtiği yapılan röportajlar neticesinde görülmüştür.

Özellikle 1992 yılında Rio de Janeiro'da düzenlenen BM Yeryüzü Zirvesi'nde alınan kararlardan ortaya çıkan ve sürdürülebilir kalkınmanın gereklerinin gerçekleştirilmesinde önemli bir belge niteliği taşıyan "Gündem 21" ile her ülkenin kendi yerel gündem 21'ini ortaya koyması noktasında, HABITAT II konferansı ile tartışılmaya başlanan kent konseyleri birçok yerel yönetimle aradığı uyumu sağlayamamıştır. Bunun nedeni ise ülkemizde yıllardır var olan farklı siyasi görüşlerin adil yönetim anlayışının önüne geçmesidir.

KAYNAKÇA

- Acaray, D. (2017, Nisan 02). Anka Enstitüsü. Mart 03, 2019 Erişim Adresi: <http://ankaenstitusu.com/hukuk-devleti-ilkesi/> Erişim Tarihi:03.03.2019
- Afacan, A., ve Duman, E. (2015). Kent Konseylerinin İşlevselliği ve Sürdürülebilirliği. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu (s. 410-412). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-2.
- Ağırdır, B. (2018, Mart 01). Mediacat. Erişim Adresi: <https://mediacat.com/mediacat-mart-2018-bekir-agirdir/> Erişim Tarihi:26.06.2019
- Akbaş, H. (2013, Ağustos 19). Hopam. Erişim Adresi: <https://www.Hopam.com/icerikdetay.php?iid=13209/> Erişim Tarihi:14.11.2019
- Akıncı, B. (2013, Haziran 3). Demokrasi nedir? Ne işe yarar? Erişim Adresi: <http://www.hurriyet.com.tr/demokrasi-nedir-ne-ise-yarar-23419776> Erişim Tarihi:15.01.2019
- Aksu, C. (2011). Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre. Erişim Adresi: http://cevre.mf.duzce.edu.tr/Dokumanlar/cevre_mf/Dosyalar/S%C3%9CRD%C3%9CR%C3%9CLEB%C4%B0L%C4%B0R%20Kalk%C4%B1nma%20ve%20%C3%87evre.pdf Erişim Tarihi: 07.07.2019
- Alagöz, E. A. (2011, Haziran 24). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye. Erişim Adresi: <http://www.bilgesam.org/incele/753/-avrupa-yerel-yonetimler-ozerklik-sarti-ve-turkiye/#.XRUI1TeszYdU> Erişim Tarihi:28.06.2019
- Arar, A. (2015). TC. Dışişleri Bakanlığı. Erişim Adresi: <http://www.mfa.gov.tr/yerel-gundem-21.tr.mfa> Erişim Tarihi:10.07.2019
- Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu. (2015). Sivil Düşün AB Programı, Aktivist Programı Destek Talep Rehberi. Ardahan: Ardahan Kent Konseyi.
- Ardahan Kent Konseyi Faaliyet Raporu. (2019). Ardahan Kent Konseyi Organizasyon Yapısı. Ardahan: Ardahan Kent Konseyi.
- Ardahan Kent Konseyi El Kitabı, S. S. (2015). Ardahan Kent Konseyi Sınırdaki Sivil Düşün. Ardahan: Ardahan Kent Konseyi.
- Arslan, Ş. (2017). Türkiye'de Yerel Yönetişim ve Kent Konseyleri: Adana Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Atalay, A., ve Boztepe, E. (2011). Spor Vasıtası ile Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşmada Kent Konseylerinin Etkinliği. E. B. Keskin içinde, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı (s. 363-379). Bursa: Bursa Kent Konseyleri Bilimsel Yayınlar Dizisi1.
- Atanur, G. S., ve Arın, S. (2015). Kent Konseyleri ve Kentsel Tasarım Kararlarına Vatandaş Katılımı: Nilüfer Kent Konseyi Örneği. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu (s. 395-408). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-2.
- Atvur, S. (2009, Aralık). Yerel Gündem 21 ve Çevre: Antalya Kent Konseyi Örneği. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 35(2), 231-241.
- Aytaç, A. M. (2014). Siyaset. Y. Taşkın içinde, Dünya Görüşü ve İdeoloji (s. 107-137). İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Bakan, İ., ve Büyükbeşe, T. (2008). Katılımcı Karar Verme: Kararlara Katılım Konusunda Çalışanların Düşüncelerine Yönelik Bir Alan Çalışması. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(1), 29-56.
- Bal, H. (2012). Demokrasinin Performans İmkkanı Olarak Çoğulculuk. Liberal Düşünce , 1(67), 137-171.
- Battal, S., Dur, İ., ve Topçu, V. (2015). Yeni Büyükşehir Belediye Kanunu Bağlamında Kent Konseylerinin İşlevselliği ve Ölçek Sorunu. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı (s. 34-47). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-2.
- Belli, A. (2016). Büyükşehirlerde Kent Konseyi Sorunsalı Üzerine Bir Alan Araştırması. Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi, 5(10), 1-23.
- Beyazay, İ. (2017, Şubat 18). Milli Gazete. Erişim Adresi: <https://www.milligazete.com.tr/makale/844031/ishak-beyazay/baskanlik-sistemi-ve-ikiz-yasalar> Erişim Tarihi:20.01.2019
- Beyazıt, E. (2006). Yerel Demokrasi ve Katılım; Yerel Gündem 21 Uygulamaları Sürecinde Hatay ve Yerel Katılım Sorunu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilbilik, E. (2011, Haziran 6). Turktoreşi. Erişim Adresi: <http://www.turktoreşi.com/viewtopic.php?f=30&t=6233> Erişim Tarihi:19.01.2019
- Bilgiç, V. (2005). Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Sorunları. S. Bakan, A. Küçük , ve A. Karadağ içinde, 21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye'de Siyasal Hayat (s. 631-645). İstanbul: Aktüel Yayınları.

- Bozlağan, R. (2005). Sürdürülebilir Gelişme Düşüncesinin Tarihsel Arka Planı. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi(50), 1011-1028.
- Bulut, T. (2013). Şeffaf, Katılımcı ve Etkin Kent Yönetimi İçin Kent Konseyleri. Bursa, Osmangazi: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Bulut, T. (2015). Kent Konseyi Uygulamasının Yerel Yönetişimi Gerçekleştirmede Karşılaştığı Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı (s. 322-337). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi2.
- Castells, M. (2008). Kimliğin Gücü (Cilt 2). (E. Kılıç, Çev.) İstanbul, Topkapı: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Coşkun, B., ve Koyuncu, B. (2013). Yerel Yönetimler ve Yerel Özerklik: Modeller ve Uygulamalar. A. Balcı , A. Nohutçu, N. Öztürk, ve B. Coşkun içinde, Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar (s. 363-387). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Çelik, V., Çelik, F., ve Usta, S. (2008). Yerel Demokrasi ve Yerel Özerklik İlişkisi. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(2), 87-104.
- Çınar, M. (2014). Demokrasi. Y. Taşkın içinde, Siyaset (s. 205-248). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Çolak, Ö. F. (2015, Mayıs 01). Dünya. Erişim Adresi: <https://www.dunya.com/kose-yazisi/surdurulebilir-kalkinma-ve-cevre/23806> Erişim Tarihi:14.07.2019
- Çukurçayır, M. A. (2012). Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi. 4. Baskı, Konya: Çizgi Kitabevi.
- Delihasanoglu, P. (2013). Küreselleşmenin Yerel Yönetimlere Etkileri: Kent Konseyleri Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demir, K. A., ve Yavaş, H. (2015). Kent Konseyleri İle Yerinden Yönetilen katılımcı Kent Yönetimleri: Yerel Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı (s. 127-146). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi.
- Demirci, M. (2010). Yönetime Halkın Doğrudan Katılımının Sorunları ve Açmazları. B. Parlak içinde, Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar (s. 143-156). Bursa, Osmangazi: Dora Yayın Dağıtım.
- Demirel, A., ve Durgun, S. (2014). Temsiliyet ve Seçimler. Y. Taşkın içinde, Siyaset (s. 357-380). İstanbul, Fatih: İletişim Yayıncılık.

- Derin, M. (2018). Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Kapsamında Türkiye'nin Sağlık Alanına İlişkin Mevcut Durum Analizi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 558-568.
- Doğan, K. C., ve Kalkışım, H. (2015). Türkiye'de Yerel Siyasete Katılım Açısından Kent Konseyleri: Gümüşhane Kent Konseyi Örneği. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı (s. 111-126). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi .
- Dursun, D. (2019). Filozof. Haziran 27, 2019 tarihinde Erişim Adresi:<http://www.filozof.net/Turkce/sosyoloji/778-komun-nedir-tanim-komun-ne-demektir-tarihi-ideolojisi.html> Erişim Tarihi:27.06.2019
- Emrealp, S. (2005). Yerel Gündem 21. İstanbul: Birmat Yayıncılık.
- Erdoğan, M. (2005). <http://www.liberal.org.tr>. Erişim Adresi: <http://www.liberal.org.tr/sayfa/cogulculuk-mustafa-erdogan,247.php> Erişim Tarihi:10.02.2019
- Erdost, M. İ. (1989). Demokrasi ve Demokrasi. Ankara: Onur Yayınları.
- Erkan, E. G. (2014). Merkezi Yönetim İle Yerel Yönetimler Arasında Görev Paylaşımı, Kamu Hizmetlerinin Görülmesinde Etkinlik ve Silifke Belediyesinde Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Karamanoğlu Memetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erkul, H. (2015). Yasal-Yönetimsel Sorumluluk Açısından Kent Konseyleri. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı (s. 15-33). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-2.
- Erkul, H., Baykal , T., ve Kara, H. (2013). Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(22), 85-105.
- Erol, A. (1995). Demokrasi Örgütlenme Özgürlüğü Ve İsveç Örneği. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Dairesi Başkanlığı .
- Falay, N., ve Varcan, N. (2011). Yerel Yönetimler. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Fedayi, C. (2014). Siyaset Bilimi. Ankara, İskitler: Kadim Yayınları.
- Gazetesi, A. G. (2016, Mart 29). Kent Konseyi Kompozisyon Yarışması Düzenledi. Ardahan Gündem. Ardahan, Merkez, Türkiye: Ardahan Gündem Gazetesi.
- Gazetesi, A. H. (2016, Mart 29). Mevsimsiz Şehrin Çocukları. Ardahan Haber. Ardahan , Merkez, Türkiye: Ardahan Haber Gazetesi.

- Göçoğlu, V. (2018). Yeni Sağ Konusu Üzerine Bir Sunum. ACADEMIA.
- Göksu, A. F., Akalp, S., Sarı , Ö., ve Zaim, E. (2016). Ardahan Strateji ve Eylem planı. Ardahan: Kentsel Strateji.
- Görmez, K. (1997). Yerel Demokrasi ve Türkiye. Ankara, Kızılay: Vadi Yayınları.
- Görmez, K., ve Ökmen, M. (2009). Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/296638910_TURKIYE'DE_YEREL_GUNDEM_21_VE_YEREL_YONETISIM_UYGULAMALARI Erişim Tarihi:10.07.2019
- Görmez, K., ve Uçar Altınışik, H. (2011). Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri. E. B. Keskin içinde, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı (s. 30-50). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi 1.
- Göze, A. (2015). Siyasal Düşünceler ve Yönetimler. İstanbul, Başakşehir: Beta Yayıncılık.
- Gözler, K. (2010, Ekim). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. Bursa: Ekin Yayınları.
- Gözler, K. (2012). Anayasa Hukukuna Giriş; Genel Esaslar ve Türk Anayasa Hukuku. Bursa: Ekin Yayınları.
- Gül, H., Kiriş, H., Negiz, N., ve Gökdayı, İ. (2014). Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Gündoğdu, H. (2000). Kaleler ve Kuleler Kenti Ardahan. Ankara: Ajans-Türk Basın ve Basım A.Ş.
- Güneş, M., ve Beyazıt, E. (2012). Yerel Gündem 21'den Kent Konseylerine. Ankara, Kızılay: Detay Yayıncılık.
- Güriz, A. (1968). Avrupada Reform Hareketi ve Mülkiyet Sorunu. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 238-271.
- Gürses, F. (2012). Yerel Demokrasi Platformu Olarak Kent Konseyleri: Marmara Bölgesindeki Kent Konseyi Üyelerinin Katılım Algısı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürses, F. (2015). Yerel Demokrasi ve Siyasal Katılım: Kent Konseyleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu (s. 240-255). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-2 .

- Güven, A. (2016). Researchgate. Haziran 25, 2019 Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/322132397_KENT_KENTLILESME_VE_KENTSEL_YONETIM_IHTIYACI Erişim Tarihi:25.06.2019
- Hatam, S. (2012). Belediyelerde Katılımcı Demokrasi Aracı Olarak Kent Konseyleri: Samsun Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Heywood, A. (1997). Siyaset. (B. B. Özipek, Çev.) Ankara, İskitler: Adres Yayınları.
- Hüner, M. (2013). Kentsel Katılım Aracı Olarak Kent Konseyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İnce, A. (2018). Kuvvetler Ayrılığı Bağlamında Parlamenter Sistem ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Karşılaştırılması Analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kahraman, S. (2015). Yerel Yönetimlerde Demokrasi Olgusu Açısından Kent Konseylerinin Önemi ve Van Kent Konseyi Uygulaması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karabıçak, M. (2008, Ocak 1). Yerel Siyaset Ekseninde Sivil Toplum örgütleri: Önemi ve Etkileri. Yerel Siyaset, 167-187. İstanbul, Pendik, Türkiye: Okutan Yayıncılık.
- Karabulut, H. (2009). Yerel Demokrasilerde Kent Konseylerinin Rolü; Bursa Kent Konseyi Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaçelik, M. (2019, Temmuz 23). Genel Sekreter/Röportaj. (A. Kaya, Röportaj Yapan)
- Karademir, A. (2012). Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Yerel Demokrasi İlişkisi: Eskişehir Büyükşehir Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karakılıçık, Y. (2013). Yerel Yönetimler. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Karanuh, Z. D. (2018). Yerel Yönetimlerde Katılım ve Kent Konseyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasu, M. A., Altıparmak, C., ve Çelik, M. (2018). 100 Soruda Kent Konseyleri. Ankara, Çankaya: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.

- Kavas, K., ve Sezer, S. (2002). Johannesburg Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesinin Ardından. *Türk İdare Dergisi*, 1(437), 1-25.
- Kaya, A. (2012, Mayıs 1). Ardahan Haberleri. Erişim Adresi: <http://www.ardahanhaber.com.tr/kayip-kent/4542/> Erişim Tarihi: 22.07.2019
- Keane, J. (2015). *Medya ve Demokrasi*. (H. Şahin, Çev.) İstanbul, Başakşehir: Ayrıntı Yayınları.
- Kestellioğlu, G. (2015). Örneklerle Kent Konseylerinin 3 Temeli ve 3 Sorunu: Katılım, Demokrasi ve Yönetişim. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu (s. 221-239). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-2 .
- Kışlalı, A. T., ve Özgün, Y. (2011). *Siyaset Bilimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kızıltan, G., ve Gülgün Erdoğan Tosun. (2015). Katılımcı Demokrasi Perspektifinden İzmir Kent Konseyi Deneyimi. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı (s. 147-161). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi 2.
- Kocaoğlu, B. U. (2016). *Dergi Park*. Erişim Adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/400839> Erişim Tarihi:16.02.2019
- Kongar, E. (2016). *Demokrasi ve Kültür*. İstanbul, Etiler: Remzi Kitabevi Yayınları.
- Korkmaz, E. (2015, Ekim 22). Hukuk Devletinin Genel Kavramları, Hukuk Devleti İlkesi ve Yargının Bağımsızlığı. (C. Güzelcan, İ. Kılınç, M. Güner, E. Tekin, T. Gündüz, ve B. Beşkardeş, Dü) Türkiye: ACADEMIA.
- Köksoy, F. (2019, Ekim 22). Kurucu Başkan ile/Röportaj. (A. Kaya, Röportaj Yapan)
- Kumkale, T. T. (2019, Ocak 7). Bildiri Yorum.Erişim Adresi: <http://kumkale.net/>: <http://kumkale.net/yazi.asp?id=1280> Erişim Tarihi:20.01.2019
- Kurt, M., ve Yaşar Uğurlu, Ö. (2007). Yeni Kamu Yönetimi ve Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımının Gelişiminde Avrupa Birliği'nin Rolü : İlerleme Raporları İçerik Analizi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 9(11), 81-109.
- Kutlu, Ö., Usta, S., ve Kocaoğlu, M. (2009). Vatandaş Odaklı/Vatandaşın Odakta Olduğu Yönetim: Kent Konseyleri ve Selçuklu Belediyesi Örneği. *Sakarya Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 508-532.
- Küçük, H. (2017). İtalya ve Türkiye'de Yerel Özerklik: Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(4), 1-22.

- Küçükkuşurlu, M. (2018). Ardahan Vilayetinin Zirai ve İktisadi Durumuna Ait Rapor. Ardahan Belediyesi Kültür ve Sanat Dergisi (1), 107-110.
- Lamba, M. (2012). Yerel Yönetişimde Kent Konseylerinin Belediyelerin Karar Alma Süreçlerine Etkisi: Antalya, Afyonkarahisar ve Burdur Örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- mpgm.csb.gov.tr. (2012, Haziran 06). Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü. Türkiye Cumhuriyeti Çevre ve Şehircilik Bakanlığı: Erişim Adresi: <https://mpgm.csb.gov.tr/birlesmis-milletler-surdurulebilir-kalkinma-konferansi-rioplus20-zirvesi-haber-867> Erişim Tarihi:07.07.2019
- Özer, M. A. (2005). Günümüzün Yükselen Değeri: Yeni Kamu Yönetimi. Sayıştay Dergisi(59), 3-46.
- Özgökçeler, S. (2014). Yerel Kalkınmada Etkin Bir Kavram: "Yerel Yönetişim" Bursa Kent Konseyi Örneği. "İş,Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 16(1), 67-82.
- Özgöker, U., ve Mert, E. (2018). Doğrudan Demokrasi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özoğuz, B. (2012). Farklı Yerel Katılım Yöntemleri ve Kent Konseyleri Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Parlak, B. (2010). Yerel Yönetimler, Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar. A. Y. Özsalmanlı içinde, Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımı açısından Yerel Yönetimlerde Modernleşme Çabalarının Değerlendirilmesi (s. 239-259). Bursa: Dora Yayınları.
- Peker, Ö. F. (2018). Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri Üzerine Bir Araştırma: Muş Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pektaş, E. K., ve Akın, F. (2010). Avrupa Kentsel Şartları Perspektifinde Bir Kentli Hakkı Olarak "Katılım Hakkı" ve Türkiye. Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 12(12), 23-49.
- Pustu, Y. (2005). Yerel Yönetimler ve Demokrasi. Sayış Dergisi(57), 121-134.
- Ringin, S. (2010). Demokrasi Neye Yarar? (N. Elhüseyni, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sakal, M. (2000). Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma Sorunu: Tarihsel Perspektiften Bir değerlendirme. Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 5(1), 119-140.

- Sakınç, S. (2012). Yerel Yönetimler Maliyesi. Ankara, Kızılay: Orion Kitabevi.
- Sakman, S. (1999). Barış Çabası ve Yanılgılar. A. Yayla içinde, Sosyal ve Siyasal Teori Seçme Yazılar (s. 469-470). Ankara, Cebeci: Siyasal Kitabevi Yayınları.
- Sambur, B. (2008). İslam ve Demokrasi. B. Şahin içinde, Demokrasi Teorisinde Güncel Tartışmalar (s. 137-138). Ankara: Orion Kitabevi.
- Sarıbay, A. Y. (1998). Siyaset, demokrasi ve kimlik. Bursa: Asa Kitabevi Yayınları.
- Sarıbay, A. Y. (2015). Demokrasinin Felsefesi, Kent, Katılımcı Demokrasi. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu (s. 7-12). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-2.
- Sarıkaya, M. (2018). Karagöz Karikatürlerinde Kafkas Cephesi Ardahan ve Çarlık Rusya. Ardahan Belediyesi Kültür ve Sanat Dergisi(1), 86-92.
- Sarıtaş, İ. (2006). Sosyal Demokrasi. Ankara: Orion Kitabevi.
- Savut, E. (2011). Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri: Uşak Kent Konseyi Örneği. E. B. Keskin içinde, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı (s. 341-362). Bursa: Bilimsel Yayınlar Dizisi 1.
- Schmitter, P. C., ve Karl, T. (1999). Demokrasi Nedir, Ne Değildir. A. Yayla içinde, Sosyal ve Siyasal Teori (L. Gönenç, Çev., s. 3-15). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sezer, Ö. (2019). Küresel Konferanslar ve Çevre Sorunları: Çevre Kalkınma ve Etik Açısından Eleştirel Bir Değerlendirme. 38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi (s. 757-776). Zonguldak: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi.
- Soygüzel, H. (2015). Kent Konseyleri Arasında İletişim ve İşbirliği: Türkiye Kent Konseyleri Birliği Örneği. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı (s. 76-91). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-2.
- Şahin, S. Z. (2016, Haziran 1). www.prezi.com. Temmuz 06, 2019 Erişim Adresi: https://prezi.com/25wjq_afabuh/kent-konseyleri-mevcut-durum-sorunlar-cozum-onerileri/ adresinden alındı Erişim Tarihi:06.07.2019
- Şen, E., ve Bodur, F. (2016, Ağustos 07). Hukuki Haber. Ocak 20, 2019 Erişim Adresi: <https://www.hukukihaber.net/halkin-kendi-kaderini-tayin-hakki-makale,5371.html> Erişim Tarihi:20.01.2019
- Şenel, S. (2014). Yerel Demokrasi ve Bağcılar Belediyesi Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Şener, B., ve Çolak, Ç. (2015). Türkiye'de Yeni Sağ'ın Kamu Yönetimi Anlayışı: Turgut Özal ve ANAP. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(18), 393-417.
- Tanilli, S. (2016, Nisan 07). Wordpress. Erişim Adresi: <https://sinifmucadelesi.wordpress.com/tag/atina-demokrasisi/>
Erişim Tarihi:26.04.2019
- Taştan, B. (2019, Temmuz 22). Ardahan Kent Konseyi Başkanı ile/Röportaj. (A. Kaya, Röportaj Yapan)
- Tekin, Ö. F. (2017). 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Yeni Kamu Yönetimi İlkeleri Bağlamında İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi(14), 199-218.
- Terzi, E. G. (2019, Ocak). Yerel Yönetimlerde Yönetişim Sorunları - Ardahan Kent Konseyi Örneği. Sosyal Bilimler Dergisi, 6(33), 43-53.
- Tilly, C. (2008). Toplumsal Hareketler. (O. Düz, Çev.) İstanbul: Babil Yayınları.
- Tilly, C. (2014). Demokrasi. (E. Arıcan, Çev.) Ankara, Kızılay: Phoenix Yayınevi.
- Toprak, Z. (2014). Yerel Yönetimler. Ankara, Kızılay: Siyasal Kitabevi.
- Tosun, E. K. (2009, Temmuz). Sürdürülebilirlik Olgusu ve Kentsel Yapıya Etkileri. Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, 5(2).
- Tosun, G. E. (2016). Sosyal Demokrasi ve İlkeleri. Ankara, Kızılay: Alabanda Akademi Yayınları.
- Touraine, A. (2015). Demokrasi nedir? (H. Toker, Dü., ve O. Kunal, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tul, U. (2015, Şubat 17). Siyasal Hayvan. Erişim Adresi: <http://www.siyasalhayvan.com/avrupa-kentsel-sartina-gore-kent-hakki-ve-kentli-haklari-2-parca-son/> Erişim Tarihi: 29.06.2019
- Türköne, M. (2014). Siyaset. İstanbul, Bahçelievler: Etkileşim Yayınları.
- Ulusoy, A., ve Tekdere, M. (2015). Kent Konseylerinin Mali Kısıtları. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı (s. 48-75). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-2.
- Uslu, F. (2013, Kasım 08). webunya. Erişim Adresi: <http://www.webunya.com/demokrasi-azinligin-haklarini-korur-isteklerini-degil>
Erişim Tarihi: 04.03.2019

- Uslu, İ. A. (2017). Türkiye'de Kent Konseyleri Deneyimi: Bir Yapılandırma Önerisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Usta, S., ve Bilgiç, E. (2015, Nisan 10-11). Katılım Kültürünün Gelişiminde Kent Konseylerinin Rolü: Karaman Kent Konseyi Örneği. E. B. Keskin, ve E. Karakurt Tosun içinde, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu (s. 256-274). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-2.
- Uygun, O. (2017). Demokrasi. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- www.ardahanhudut.com. (2019, 07 14). Hudut Gazetesi. Erişim Adresi: <http://www.ardahanhudut.com/haber/cevreyi-koruma-farkindaligi-cop-toplama-etkinligi-1528.html> Erişim Tarihi:31.07.2019
- www.bursa.bel.tr. (2015, 04 11). Bursa Büyükşehir Belediyesi. Erişim Adresi: <https://www.bursa.bel.tr/2-ulusal-kent-konseyleri-sempozyumu-sona-erdi/haber/19378> Erişim Tarihi:31.08.2019
- www.eskisehirkentkonseyi.org.tr. (2013, 02 14). Eskişehir Kent Konseyi. Erişim Adresi: http://www.eskisehirkentkonseyi.org.tr/icerik_dvm.php?icerik_id=31 Erişim Tarihi:11.09.2019
- www.habitat.csb.gov.tr. HABITAT. Erişim Adresi: <https://habitat.csb.gov.tr/habitat-konferanslari-i-5746> Erişim Tarihi:14.07.2019
- www.mevzuat.gov.tr. Mevzuat Bilgi Sistemi. Temmuz 17, 2019 Erişim Adresi: <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.10687&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=kent%20kons> Erişim Tarihi:17.07.2019
- www.ntv.com.tr. (2018, 03 19). NTV. Erişim Adresi: https://www.ntv.com.tr/dunya/dunyada-yasli-nufusu-artiyor,_YdNxiraA0i2ejlmA1xBMg Erişim Tarihi: 01.08.2019
- www.resmigazete.gov.tr. (2006, Ekim 8). Resmi Gazete. Erişim Adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061008-5.htm> Erişim Tarihi:05.08.2019
- www.resmigazete.gov.tr. (2019, Temmuz 12). T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete. Erişim Adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/fihrist?tarikh=2019-07-12> Erişim Tarihi:31.07.2019
- www.resmigazete.gov.tr. T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete. Temmuz 07, 2019 Erişim Adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/> Erişim Tarihi:07.07.2019

- www.sivildusun.net. Sivil Düşün Bilgi Sistemi.Erişim Adresi:
http://sivildusun.net/hakkimizda/ Erişim Tarihi:28.07.2019
- www.tbmm.gov.tr. (2012, Kasım 12). Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı. Erişim Adresi: https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6360.html Erişim Tarihi:29.06.2019
- Yavuz, M. (2015, Ekim 2). Doğruhaber. Erişim Adresi:
https://dogruhaber.com.tr/mobil/YazarOku.php?id=5123
Erişim Tarihi:20.01.2019
- Yavuz, S., ve Aktaşçı, G. (2018). Kent Konseyleri El Kitabı. Bursa: Türkiye Kent Konseyleri Birliği .
- Yeşildal, A. (2014). Yerel Demokrasinin Gelişimi Sürecinde Kent Konseylerinin İşlevselliği: Kocaeli ve Kartepe Kent Konseyleri Örneği. Yayımlanmamış Doktora Tezi: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yeşilkaya, E. (2016, Eylül 8). İlim ve Medeniyet. Erişim Adresi:
ttps://www.ilimvemedenyet.com/hukuk-devleti-nedir-turkiye-bir-hukuk-devleti-midir.html Erişim Tarihi:03.03.2019
- Yıldız, H. (2013). Hukuk Devleti'nin Gelişim Sürecinde Mülk Devleti ve Polis Devletinin Yeri. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 15(2), 211-230.
- Yılmaz, E., ve Çitçi, S. (2011). Kentlerin Ortaya Çıkışı ve Sosyo-Politik Açından Türkiye'de Kentleşme Dönemleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi(35), 252-267.
- Yılmaz, N. D. (2019, Temmuz 24). Yürütme Kurulu Üyesi/Röportaj. (A. Kaya, Röportaj Yapan)
- Yüçetürk, E. E. (2000). Yönetişim Kavramı ve Katılımı Örgütlemde Bir Örnek: Bolu İl Kurultayı. Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildirileri (s. 225-236). Bolu: TODAİE Yerel Yönetimler Araştırma ve Eğitim Merkezi.
- Yüksel, G. (2015, Haziran 11). Onedio. Erişim Adresi: https://onedio.com/haber/son-koalisyon-hukumeti-ni-ne-kadar-hatirliyorsunuz-525277
Erişim Tarihi:10.01.2019
- Zeren, H. E. (2017). Kent Konseyleri. Bursa, Osmangazi: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Zeyrek, Y. (2018). Ardahan'ın Tarih ve Kültür Çizgileri. Ardahan Belediyesi Kültür ve Sanat Dergisi(1), 8-23.

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 23/12/2019

Tez Başlığı : Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Kent Konseyleri Üzerine Bir Araştırma: Ardahan Örneği

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 132 sayfalık kısmına ilişkin, 23/12/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 16 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimededen daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

23.12.2019

Adı Soyadı: Ali KAYA

Öğrenci No: 15020101027

Anabilim Dalı: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Programı: _____

Statüsü: Yüksek Lisans Doktora

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Dr. Öğretim Üyesi Abdulsemet YAMAN

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih 23/12/2019

Tez Başlığı: "Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Kent Konseyleri Üzerine Bir Araştırma: Ardaahan Örneği"
Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

23.12.2019

Adı Soyadı: Ali KAYA

Öğrenci No: 15020101027

Anabilim Dalı: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

Programı: _____

Statüsü: Yüksek Lisans Doktora

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

Bo çalışma "Yerel Yönetimlerde Demokrasi ve Kent Konseyleri Üzerine Bir Araştırma" olup örnekleri olan Ardaahan Ali seçilmiştir. Yapılan çalışma tez jürisi tarafından oy birliği ile kabul edilmiştir.

Dr. Öğretim Üyesi Abdulsemet YAMAN

Detaylı Bilgi: <https://www.ardahan.edu.tr/birim.aspx?id=1002003>

Telefon: 0-4782117522

Faks: 0-4782117523

E-posta: sbe@ardahan.edu.tr

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Ali Kaya

Doğum Yeri ve Tarihi : ARDAHAN / 16.05.1987

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Anadolu Üniversitesi-İktisat Fakültesi
Kamu Yönetimi Bölümü-Açık Öğretim Fakültesi

Yüksek Lisans Öğrenimi : Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Siyaset Bilimi ve Kamu yönetimi Anabilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurum ve Özel İşletmeler : Son Vilayet Gazetesi- Muhabir / Köşe Yazarı
Kuzey Doğu Anadolu Gazetesi- Muhabir
Göle Gözlem Gazetesi- Muhabir
Hanak-Damal Gazetesi- Muhabir
Avşar Sürücü Kursu- Direksiyon Usta Öğreticisi
Ardahan İl Milli Eğitim Müd.- Ücretli Öğretmen
KARGAZ-Doğalgaz- Müşteri Hizmetleri
Türk Telekom- Saha Satış Yetkilisi

İletişim

E-posta : alikayaardahan@hotmail.com

: alikaya41475@icloud.com

: ali.kaya@partner.turktelekom.com.tr

: ali.kaya1@assistt.com.tr

Tarih

: